

ČASOPIS

pro

KATOLICKÉ DUCHOWENSTVO.

Wydáwán

příspjwánjm

mnoha duchownjch a učených mužů

od

Knjžecj Arcibiskupské Pražské Konsistoře.

Čtvrtý ročnj běh.

Swazek čtwrtý.

W Praze, 1831.

W Knjžecj Arcibiskupské knihtiskárně.

Πάντα δοκιμάζετε· τὸ καλὸν κατέχετε.

Πρὸς Θεσσαλ. Α. V. 21.

*Veritas est dulcis et amara; quando dulcis, pascit; quando
amara, curat.*

S. Augustinus.

Quid fortius desiderat anima, quam veritatem?

Leo XII.

I. P O G E D N Á N J.

1. O cjrkewnjch odpustejch.

Od Vincencia Zahradnjka, faráře w Křešicjch.

Hlawnj a podstatné stránky katolického učenj o odpustejch gsau tyto : 1. Odpustek cjrkewnj gest milost, za kterau se časné tresty božské toho neb onoho žiwota buď gen z částky anebo auplně odpauštěgj. 2. Odpustkowé se adělugj gediné těm lidem, genž žádným těžkým, smrteľným hřjchem negsau poskwrněni, a zwláštnjch dobrých skutků náležitě wykonáwagj. 3. Nicméně základ prominutj časné pokuty, Bohu dlužné, nenj čisté srdce člowěka, a to dobré, kteréž ochotně působj; nýbrž nesmjrná zásluha Kristowa a zásluha swatých. 4. Zprávcowé cjrkewnj, papež a biskupowé, magj moc a práwo, odpustků udjleti. 5. Užjwánj odpustků gest prospěšno a spasitedľno žiwým i zemřelým, wšelij ale zľ obyčegowé při tom zamezowáni buďte.

Že toto předložené učenj o odpustejch w skutku gest učenj zdravé, maudré a prospěšné, a že w skutku gest učenj cjckwe katolické, to gasně

a důvodně ukázati mjinjm w přjtomném pogednánj. Kterážto práce moge, mysljm, že i proto gest s užitkem, poněwadž na učenj o odpustcjh až posawád nenj dostatečně swětla wylito, an smysl mnohých theologů wznešené powěsti při učenj tomto na odpor sobě čelj. Tau přjčinau obzwláštnj pjli a péči k tomu přiložjm, bych ukázal, že ti, genž na odpustcjh w nynějšjm způsobu gegich mnoho sinezakládaj, a za pauhé prominutj dřewnjch kanonických trestů cjrkw-njch ge pokládaj, newšeligak práwě smeyslegj, a smyslu cjrkwě katolické čistě a plně nechápaj. Při poslednj této věci zwláštnj zřenj mji budu na dogmatiku D. F. Brennera, anť i w nj o odpustcjh toto, neli naprosto mylné a křiwé, tedyť owšem gednostranné a pobočné učenj gest předloženo.

„Cjrkw může trudná cwičenj, gež na hřj-šnjky k zwláštnjmu gich potrestánj wzložila, někdy spasitedlně změnitř. Nebo trestagjcj moc gj swěřena byla ke wzdělánj ne ke zkáze wěřjcjh, a protož přjsnost ustaupiti musj mjrnosti, kdyby se přjsným gednánjm dobré wěřjcjh hubilo. Odpauštěgjť se pak skrze odpustky uloženj za hřjchy trestowé : Učiněné Pawlem Korintčana satanu odewzdánj, trwanliwá a těžká kagjcj cwičenj podlé swatých otců a sněmownjch ustanowenj, injunctæ poenitentiae podlé sboru Lateranenského, disciplina ecclesiastica podlé Tridentského sněmu. Na časné tresty, kteréž Bůh na hřjšnjka wzklá-

dá, odpustkowé se přjmo a bezpostředně newztahugj. Neb tacjžto trestowé nebýwagj od Boha wždycky wzkládáni; nýbrž někdy toliko, plerumque dle sněmu Tridentského, a protož není gisto, pokudby se odpustiti mohli. Cirkewnj odpustek ale gest wždycky skutečné prominutj skutečného trestu. Tresty swými Bůh i také měřiti může k zvláštnjmu, newyhnutedlně potřebnému konci, kterýž pokud není dosažen, trestowé tilo w moci a wáze swé zůstawagj. Swědectwj pjsma, otcu a sněmů, swrchu skrze mne přiweđená, mlčj o trestech božských. Mluwj též toliko o ukrácenj trestu, u př. o odpustcch čtyřidceti—neb stodennjch. Nemohauť tedy odpustkowé cirkewnj w odpuštěnj božských trestů záležeti, poněwadž není wědomo, gak dlauhoby tito trwati měli. Práwě proto, že kagcj neobyčegnau horliwostj swau božské sprawedlnosti nepochybě giž zadost učinili, práwě proto gim prominut byl ostatek trestů oirkewnjch. Tridentský sněm učj, že trpěliwé snášenj těžkostj, od Boha na hrjšnjka seslaných, zvláštnj gest způsob pokáuj, a protož nechce tomu cirkew, by trápenj tato přestala, nýbrž ke spasenj gich užjwati welj. — Prospěšenstwj odpustků w těchto kusech gest položeno: Skrze odpustky zbawen býwá člowěk hluboké a někdy srdce sžragcj truchlosti, smjřen býwá s cirkwj a ku požjwánj dobrodinj gegich opět připauštěn. Spokoguget se přjčinau trestů, gimížby ho snad Bůh stjhati mohl. Ne-

bo udělowánjm odpustků na gewo dáwá cjrkew důwěrnost swau w milosrdenstwj Božj, žeť nepochybně pro welikau horliwost hřjšnjka wzložených naň trestů wyzdwihla. Poněwadž to, což na zemi se wáže, swázánoť gest i na nebi, a což na zemi se rozwazuge, rozwázánoť býwá i na nebi: tedy člowěk dřjwe swázaný, nynj ale rozwázaný, welmi mnoho polehčenj, útěchy, radosti a ochotnosti ke ctnému žiwotu nabýwá. Na posledy se skrze udjlenj odpustků wstřjce wycházj všelikým pohoršenjm; nebo odpornjkům se žádné přjčiny nedáwá, žalowati na cjrkew pro přjlišnau přjsnost gegj, anebo někoho swáděti.“

„Odpustkové nowěgšjch časů znamenitě se dělj od odpustků, w starobylosti křestanské udjlených. Gindy gisté toliko osoby přjgjmaly odpustky, nynj ge dostáwagj celé obce, anobřž všickni wěřjci na zemi. Gindy dáwán byl odpustek těm, genž neobyčegnau horliwostj neytěžšjch skutků kagjcjch wykonáwali, nynj se však udělugе těm, genž se některým lehkým a nedlauho trwagjcjm cwičenjm podrobugj. Gindy přjgjmali odpustky ti, genž gich taužebně žádali, anť se nynj i nežádagjcjm udělugj. Gindy odpustek dostáwali toliko žiwj, nynj geg i zemřelj dostáwagj. Gindy kagjcjm hřjšnjkům toliko při gistém znamenj, že uloženého pokánj horliwě konagj, trestowé uskrowněni byli, nynj se to ale stáwá i těm, genž se cwičenjm podrobugj,

kteráž velmi málo do sebe váhy magj. Gindy zpowěď nenáležela k skutkům zadostčinjcjm, ano-
brž k tomu slaužila, by se takowjto skutkové lé-
pe ustanowiti mohli, trest se prodlaužil a odpu-
stek ne tak snadno dosjci se mohl: nynj zpo-
věd' gakožto dobrý skutek k dosaženj odpustků
slaužj. Gindy přigjmánj wečeře Páně ku kagjcjm
skutkům nenáleželo; nynj se ale nápodobae za
skutek dostičinjcj pokládá, a k dosaženj odpust-
ků pomáhá. Gindy se odpauštěli toliko kano-
ničtj trestowé, nynj ale gest na tom, že se pře-
de wšjm giným božštj trestowé odpauštěgj. Gin-
dy se odpauštěl trest za hřjchy uložený toliko
z částky, nynj i zauplna a naprosto. Gindy to-
liko biskupowé poddaným swým, nynj papež ce-
lému křestanstwu odpustky udělugе. Gindy bi-
skup před udělenjm odpustků pilně skaumal ži-
wot a hodnost kagjcjch, nynj se wšak bez ta-
kowého skaumánj odpustkové udělugj. Gindy
biskup podlé uznánj swého gakýchkoli odpustků
poddaným swým uděliti mohl, nynj se ale w gi-
stých mezjch držeti musj. Gindy se z strany
času při odpustcích hledělo na horliwost kagjcjch,
a někdy i na přjmlawy mučedlnjků: nynj se od-
pustkové gednak w gisté časy a na gistých mj-
stech, gednak při zwláštnjch přjležitostech udě-
lugj. K pewně stogjcjm odpustkům náležegj ti, gež
roku 1223. papež Honorius III. neydřjwe na chrám
Porciunkula, pak ale na wšecky františkánské
kostely wznesl. K těm zřj i také jubilárnj od-

pustkové, kteříž podle příkladu milostivého léta lidu židovského (III. Mogž. 25.) neyprw od papeže Bonifacia VIII. na každý stý rok, od papeže Kljmenta VIII. na každý padesátý rok, od papeže Řehoře XI. na každý tři a třicátý rok, neyposléze pak od papeže Pawla II. a nástupce geho Sixta IV. na každý pětmečtmý rok ustanoweni byli. Těchto nowějšich odpustků ale cirkew neuwedla, aniž gich nechwálj, alebrž wedlé Tridentského sněmu welj, by ustaupili dřewnjm odpustkům.“ (Specielle Dogmatik von Dr. Fr. Brenner. Zweiter Band. Mit hoher Ordinariats - Bewilligung. Frankfurt am Main bei Wilh. Wesché. 1829. S. 337 — 344.)

I.

Wizme neyprw, že swrchu wyslowené učej o odpustejch cirkewnjch, zdánj D. Brennera odporugcej, dobrý má základ w rozumu, s každau ginau náboženskau prawdau pěkně se snášj a powahau swau prospěšno gest a spasitedlno.

A.

K prokázánj toho negeden mocný důwodse namjtá:

1. Sprawedliwý Bůh malých, všednjch hřichů netresce neustále a wěčně, nýbrž na mrawnj výstupky, newědomjm, nepaměťj, překwapenjm a pauhým malomocenstwjm stále, takowá toliko

trápenj nasledowati necháwá, kteráž kratšj neb délsj čas trwagj, a gednák zde, gednák na onom swětě nésti se musj. I což vlastně sprawedlnost Božj k ukládánj takýchto časných trestů wzbužuge? Nic giného, než úplné člowěka naprawenj. Každé zlé, člowěkem učiněné, mrawnj gausi młlobu a nemoc w duši gehu působj, a k těmž hřjchům, anebo wůbec k páchánj zlého geg nakłoňuge. Aby se tedy wzniklá w srdci gehu chuť k působenj zlého udusila, tak dlauho bolest neb těžkost něgakau trpěti musj, pokud se mu páchánj zlého naprosto nezoškliwilo. Gestlit giž ale na duši swé pozdrawen a zmocněn tak, že wůle gehu statně předešlým hřjchům odpjrá, a ochotně se nese k dobrému: tedy spokogen gest Bůh, zadosti se stalo sprawedlnosti gehu, a k dálšjmu trestánj člowěka žádné wjce přjčiny nena-lezá. Z toho se widj, žeť si člowěk sám odpustě-nj časných trestů u Boha wygednati může. Gestliže po pádu swém mužně powstáwá, nowau pečliwostj nad sebau bdj, w dobrém úmyslu se potwrzuge, a konánjm zwláštjných dobrých skut-ků ztracenau sjlu duše swé opět nahražuge a rozmáhá, a snad dokonce lepšjm gest po pádu, nežli byl před tjm: tedy sobě, ať tak djm, odpustek časných trestů sám uděluge.

Může však Bůh člowěka, i bez zásluh gehu před úplným zemdlené wůle gehu uzdrawenj, pauhau milostiwostj swau, wzložených naň čas-ných trestů buď nadjle, anebo i zcela zbawi-

ti, pokudž něco dobrého z toho vyplývá, a gista gest naděje, že to hřšňjka neučinj horšj, nýbrž knápravě žiwota nowé mu chuti a horliwosti dodá. Maudřj a dobrj lidé častokráte zawinilým odpauštěgj, ne pro gegich hodnost, a žeby toho sprawedliwě zasluhowali; nýbrž proto, aby ge laskawým ušetřenjm pohnuli a oblomili, anebo srdečnau něčj přjmluwu wyslyšeli. Kdoby se opowázil, haněti knjžete, an zločinci, genž podlé zákona smrti nebo žaláře na celé žiwobyty gest hoden, na milost přigjmá, a weškeren trest gemu promjgj? Zdaliž knjže k prokázánj milosti této nemuž mjtj wjce než gednu maudrau přjčinu?

Z toho gestit wědomo, že cjrkew katolická, wěřjce a učjce částečné neb auplné odpustěnj časných trestů božských toho i onoho žiwota, nic newěřj a neučj, coby mjsta mjtj nemohlo, anebo proti něgaké rozumem neb zgewenj, poznalé prawdě náboženské čelilo. Nečelj-li to proti neskonalé sprawedlnosti Božj, hřšňjku-li při gistém wymjnuěnj, gelikož totiž přigjmá swátost pokánj, wěčné tresty odpauštj: tjm méně cos sprawedlnosti gehu odporugjcjho wěřjme, na tom gsauce ustaweni, že cjrkew při gistých dobrých a spasitedlných wýmjkách časné tresty hřšňjku odpauštj. Udělowánj odpustků, gakž njže uwidjme, w účincjch swých welmit gest spasitedlna a utěšeno, tjm samým ale s maudrostj Božj wybourně se srownáwá, a newýmlawnau dobrotu a milostiwost gehu w plačgšjm swětle nám ukazuge. —

Proč zpowědník hříšnjku zvláštnjch dobrých skutků za pokání a powinnost ukládá? K gakému konci tjm směruje? Zdaž toliko k plnějšjmu geho naprawenj? Ne-li také k tomu, aby časných trestů, kteréžby po smazané wině hříjchů swých trpěti měl, buď zholá odstranil, anebo aspoň umjrnil? I z toho snadným závěrkem usauditi můžeme, že i odpustkové cirkewnj nic marného a wymyšleného negsau, a že w skutku k těm cestám náležej, na kterýchž se časných trestů toho i onoho žiwota zprostiti můžeme.

2. Proti cirkewnjm odpustkům, gelikož se nimi časnj trestové božstj toho i onoho žiwota odpauštěj, zdravý rozum i proto nic důwodného nawrhnutí nemůže, poněwadž gich udělowánj gest milost, milost tato se ale gediné hodným podává. Kdyby cirkew odpustků swých propůgčowala i nekagjcjm, zarytým hříšnjkům: zdravý rozum by bez konce proti zřízenj tomu wálčiti musil. Neb pokudž člověk pro těžké, zlostným předsewzetjm zpáchané hříjchy věčných trestů zasluhuje: časnj trestové gemu tjm samým odpuštění býti nemohau. Ale však cirkew katolická nic tomu podobného wěřiti newelj. Chce-li kdo, by mu wýpowědj swau ugistila ođpuštěnj časných trestů: ten podlé učenj gegjho netoliko čistau, všech smrtedlných hříjchů prázdnau swědomost mjtí, nýbrž i zvláštnjch dobrých skutků, od nj wyměřených, ochotně konati musj. Wúbec též známo, že cirkew při udělowánj od-

pustků pobožně radj, by každý, kdož milosti úplného zahlazenj časných trestů účasten býti žádá, nezůstal gen při tom, což ona výslovně předpisuje; nýbrž i něco nad to dobrowolně a podle možnosti své činil. Pokud možná gest, by člověku časnj trestowé božstj odpuštění byli, (o čemž nebud' pochybowáno) tedyť owšem s tau wýmjkau se odpauštěgj, kterauž cjrkew ustanowila, poněwadž se nad nj žádná lepší a podobněgšj wymysliti nedá.

3. Rozumnost katolického učenj o odpustcích i z toho gasně do očj swjtj, že čistota svědomj a konánj zvláštnjch dobrých skutků gediné wýmjkau gest k dosázenj odpustků, (*conditio sine qua non*) ne ale gich połoženjm. Prawý gich základ gestiť zásluha Krista Pána, a zásluha těch, kterjž příkladnau ctnostj swau nebeské sláwy sobě dobyli. Cjrkewnj odpustkové by přestali w prawém a vlastnjm smyslu slova toho býti milostj, kdyby gich člověk zásluhau swau docházel. Na čj ale zásluhu se stawěti magj? Na zásluhu toho, kterýž byl neyčistšj zrcadlo wšj člověku možné dokonalosti mrawnj, a kterýž pro Boha a pro blaho lidstwa dobrowolně podnikl trudnau smrt kříže. Pro gehu neskončenau zásluhu se i také hřjchy a věčné tresty člověku odpauštěgj. Kdyby se hřjchy a gak věčnj tak i časnj trestowé člověku odpauštěli pro ctnost a sličné skutky gehu: tedyby mnohý o ctnosti své nemjrně smeyslel, a w záhubnau pýchu upadl,

mnohý ale, wida mrawnj swau nežužiwost a charnost gednánj swého, nikdýby s upokogenjm srdce wěřiti nemohl, že milosti u Boha nacházj, a odpuštěnj časných trestů dosahuge. Že Ježjś w každém ohledu půwodem gest blahosti našj, i tjm gest také weleprospěšno, poněwadž nynj každý cele se oddává Ježjśi, geho učenj a příklad vysoko wážj, a přewzdělawatedlnau smrt geho stále má před očima. — Maudře a práwě se též zjskánj odpustků spolu na zásluze swatých Božjch stanowj. Nebo tjm se plněgi znáti učjme, že prawá etnost mnoho platj u Boha, a že po Kristu i swatj geho dobrodinci naši gsau, gimž djky wzdáwati gsme powinni. Odpustkowénás ke ctěnj a wzjwánj swatých wzbuzugj; welmiť ale gest prospěšno, ctjti a wzjwati ty, genž Kristowým zde žili duchem, a nynj s Kristem w nebi kralugj.

4. Gak gsem giž ukázal, každý horliwým konánjm dobrých skutků odpuštěnj časných pokut ođ Boha dosjci může. Zdaliz ale člowěk wěděti a bezpečně usauiditi může, pokudby horliwost geho w působenj dobrého byla dostatečna? Můž-li mjtj gistotu, žeť se mu skrze ty neb ony dobré skutky geho časné tresty toho neb onoho žiwota buď z částky anebo dokonale odpauštěgj? Tjm se žádny, gelikož sám sobě gest zůstawen, a nikdo giný přjležitěho saudu u věci té newypowěděl, ugistiti nemůže. Kdož ho giž ale w té gisté a celé naděgi postawiti může, že se mu ča-

snj trestowé Božj odpauštěgj? Žádný zagisté leč gedno ti, gež Kristus sám za pastýře, wůdce a ředitele wěrných swých ustanowil. Cjrkew toliko skrze kněžata swá a zprawce swé přewzácný poklad milostj božských wěřjcjm otwjrá. Gestiliť giž dána cirkwi moc, odpauštěti hřjchy a wěčné tresty: tjm gistégi knj připadá práwo a moc, oznamowati wěřjcjm, kdy, kde, gak a pokudby se gim zaslaužený časný trest božský odpauštěl. Wrchnosti duchownj, papež a biskupowé, k tomu gsau zřjzeni a ustanoweni, by wšeccko možné dobré a spasitedlné plodili a rozmáhali, a protož magj i moc udjleti odpustky, gelikož udjlenj toto w skutku gest prospěšno.

5. Kdoby ale o prospěšenstwj cjrkewnjch odpustků pochybowati chtěl? Udělugj se toliko lidem, genž nižádným smrtedlným hřjchem ne-gsau poskwrněni. Zdali tjm k smjřenj se s Bohem a k zjskánj milosti gehu nebywagj mocně zbuzeni? Udělugj se odpustky gedno těm, genž zwláštěně wyměřených dobrých skutků náležitě konagj. Zdali tjm počet dobrých skutků mezi lidmi welmi neroste? Kdoby se zpěčowal podrobiti se zbožnému něgakému cwičenj, dáti almužnu, aneb giný dobrý skutek, by třebas i těžek byl, wykonati, může-li skrze to weliké milosti, totiž odpuštěnj časných trestů toho i onoho žiwota dosjci? — Rozhřešenj člowěku nowého ochotenstwj k naprawenj žiwota a k prowozowánj ctnosti dodává. Gestiliť giž k tomu gisté naděge nabýwá, že se mu

časnj trestowé božštj prominugj: tedy gisté tjm čilegšj, ochotněgšj a gádrněgšj gest k'wystřihánj se hřjchů předešlých, a ku kráčenj cestau [přikázanj Božjch. Přicházjtj w srdce geho weliké potěšenj, a s potěšenjm nowá důwěrnost, nowá láska k Bohu. — Po dogitj úplných odpustků cirkewnjch každý spokogeněgi žiw býti, a w swatěm mjrú umřjtj může. Neb snášj-li něgaké trápenj, to nemá wjce strašliwé powahy trestu, a nenj wjce pokutau; nýbrž otcowským gest skaumánjm, kteréž zwláštňj s sebau nese zásluhu a odměnu. I smrt ho welmi strašiti nemůže. Nebo ugištěn gest, že po swém na onen šwět překročenj žádnému trestu podroben nebude. — Lidem autlého swědomj, geštoby rádi cele ukogili sprawedlnost Božj, cirkewnj odpustkowé obzwláštňě gsau whod, a zwláštňj gim přinásegj užitek. — Welmi tolikěž slaužj lidem teskliwého swědomj, a těm, gešto pro neuměnj swoge a mdllobu rozumu snadno zbytečně sebe mučiti, a sic cos powěrečného a nepřjležitého konati mohau, by za hřjchy swé Bohu zadost učinili. — I to gest welmi spasitedlnó, že nám odpustky sprawedlnost Božj žiwě na mysl přiwozugj, a gak welmi gest potřebno, by každý, hřjšným gsa člowěkem, sprawedlnosti Božj horliwě zadost činil. — Čjm wětšjm kdo gest hřjšnjkem, tjm wjce utěšenj a pokoge myslí skrze odpustky nabýwá. Pakli kdo buď nenj hřjšnjkem, anebo odpuštěnj časných trestů giž dosáhl: tedy aspoň zjskánjm odpustků roz-

množuge zásluhy své. — Gelikož zbožnými přimluwami, obětj mešnj a gakýmkoli giným dobrým skutkem slaužiti můžeme žiwým a zemřelým bratřjm swým : můžemeť gim i skrze zjskánj odpustků platně prospjwati, protože i to dobrý skutek gest, a sice tjm větší, poněwadž geg cjrkewnj wrchnost ustanowila, a zvláštnj při tom knj důwěra a oddanost se dáwá na gewo.

O užitku z odpustků plynaučjm, výborný P. Simpert Schwarzhuber toto pokládá : Welmi častu důwodnau máme přjčinu strachowati se, že všechna naše snažnost, Bohu za množstwj hřjchů swých zadost učiniti, nikoli toho nečinj, což sprawedlnost Božj žádá. Častokráte i neyochotnějšj wůli tělesná mdloba, krátkost žiwota a bljzkost smrti se stawj na odpor. I w naše pokánj negedna nedokonalost a chyba přicházj. 'Byl i to, čemuž se za dnů našich podrobugeme, gakoliwěk přjsno bylo : tedy starobylá kázeň předce byla přjsnějšj, anť my častokráte wjce a tjež hřešjme, než kagcj lidé starowěkosti křestanské. Welicetbychom se strachowati musili, kdyby nám Bůh skrze odpustky nedáwal té radostné naděge, že ze zásluh božského spasitele našeho nahradj to, což nenj w moci našj, a že upřjmnau wůli naši přigme za skutek.' (Praktisch-katholisches Religionshandbuch für nachdenkende Christen. Prag 1786. §. 221. S. 102.)

Prawdať sice gest, že i při udjlenj a zjskánj odpustků všeliká zlá užjwánj zniknauti mohau,

a negednau giž w skutku pošla. Ale však těm se snadno wstřjc wygji může a má. Odpustkové, sami w sobě, nikoli škoditi nemohau, a škodj-li, gest to náhodau a tjm, že lidé i neyswětějšich a neywýbornějšich wěcj zle užjwati mohau.

B.

Powažme nynj hlawnj odpory, kteréž D. Brenner a někteřj ginj theologowé proti rozumnosti a wnitrnj dobrotě předloženého učenj o cirkewnjch odpustejch bud' giž učinili, neb aspoň činiti mohau. Dadj-li se odporowé tito lehce a nenuceně odwěsti: tedy se nimi prawost učenj našeho tjm zřegmějšj učinj.

1. O d p o r. Cirkewnjmi odpustky se wždy skutečně trestowé odpaušlěgj. Božské ale tresty se nimi proto odpustiti nemohau, poněwadž gich Bůh ne wždycky, nýbrž někdy toliko ukládá. (Brenner.)

O d p o w ě d'. Newjm, byl liby kdo tak čist, by Bůh žádnými tresty naň sáhati nemusil. Gest-liže kdo w skutku žádných trestů před Bohem nezasluhge: tedy zjskánjm odpustků předce gen o dobré duše swé pečuge. Cirkew odpustky uděluje ne sprawedliwým, nýbrž hřjšnjkům. Kdo nenj hřjšnjkem, ten zjskánjm odpustků zásluhy swé rozmnožuge.

2. O d p o r. Časnj trestowé tak dlauho trwati musj, dokudž konec, ku kterémuž ge Bůh

uložil, nenj dosažen. Gak tedy cjrkew takýchto trestů odpauštěti může ? (Brenner.)

O d p o w ě d. Hlawnj konec časných trestů božských gest, aby se gich člowěk zřjzenými prostředky zbawiti hleděl. Zbawuget se gich pak zjskánjm odpustků, a protož se,právě i skrze odpustky konce toho dosahuge.

3. O d p o r. Časný trest, na hřjšnjka seslaný, potřebným gest lékarstwjm duše, a pokud geg trpěliwě snášj, zwláštňjm gest způsobem pokánj. Gak tedy cjrkew takowého trestu odpauštěti může ? (Brenner.)

O d p o w ě d. Člowěk někdy naprawen býwá skrze trest, někdy ale tjm, když se mu trest tento odpauštj. Trpěliwé snášenj protiwenstwj gestiť owšem zwláštňjm způsobem pokánj, a wšak i zjskánj odpustků gest zwláštňj způsob pokánj neb zadostčiněnj. Udělowánjm odpustků cjrkew trpěliwého snášenj utrpenstwj od Boha seslaných nezamjta, aniž gim léčjcy moci neugjmá; nýbrž činj ge spolu pramenem zásluhy, a tudy i nesitedlnějšj ge činj.

4. O d p o r. Škodnot gest, ne zwláštňjm toliko osobám, alebrž celým národům, ano i wšem na zemi wěřjcm časných trestů odpauštěti. (Brenner).

O d p o w ě d. Poněwadž se skrze odpustky wšem lidem přjčina k plnějšjmu se k Bohu obrácenj a k horliwějšjmu působenj dobrého podává, a ne zwláštňjm lidem, nýbrž hned celým národům se uděluje milost : tedy welužitečno

gest, w skutku-li ge cirkew celým národům udě-
luge.

5. O d p o r. Možná-li, by těm, genž lehkým
toliko a nedlauho trwagjcjm cwičenjm se podro-
bugj, trestowé božštj odpustěni byli? (Brenner.)

O d p o w ě ě. Toto odpustěnj časných tre-
stů nespolehá na tom, což člowěk činj, nýbrž na
tom se zakládá, což Kristus učinil, a což učini-
li swatj.

6. O d p o r. Nynj se odpustky uděluj i těm,
genž gich nežádaj. (Brenner.)

O d p o w ě ě. Nežádaj? Co nás tjm ugištu-
ge? Mysljmť, že každý maudrý a rozumný od-
pustků gest žádostiw, a že gich knjzata cirkwe
právě proto uděluj, aby žádost wěřjcjch na-
plnili. By každý wýslowně gich žádal, to [nenj]
ani možno, ani potřebno.

7. O d p o r. Může-li cirkew i zemřelým od-
pustků udělowati? (Brenner.)

O d p o w ě ě. Cirkew neučj, žeby i zemře-
lým očistcowých trestů odpauštěla. Skrze od-
pustky toliko žiwj zemřelým tak gako skrze mod-
litbu, (per modum suffragii) prospěšni býti mo-
hau.

8. O d p o r. Cirkew někdy i zpowěď a při-
gjmánj wečeře Páně pokládá za dobrý a dosti-
činjej skutek, a někdy giž proto odpustky udě-
luge. (Brenner.)

O d p o w ě ě. Zpowěď a wečeře Páně tak
autlé činj swědomj, tak zmocňuje dobrý aumysl,

a tak slyj duši zemdlenu, žeby cirkew welmi chwalitebně gednala, kdyby druhdy právě toliko pro hodné přigetj dwau těchto swátostj odpustky udělowala. A však mimo přigetj těchto swátostj i také giných zbožných skutků předpisuge.

9. O d p o r. Nynj se lidem odpustkové bezě všeho skaumánj žiwota a hodnosti gegich udělugj. (Brenner.)

O d p o w ě ě d'. Při nepočetném množstwj wěřjcch skaumánj žiwota a hodnosti gednoho každého nenj možné, a nenj také potřebné. Dostigest na tom, když se wůbec hlásá wěřjcjm, že kdo se nelepšj a nečinj všecko možné dobré, tjm samým žádných odpustků nedosahuge.

10. O d p o r. Nynj se odpustkové w gisté časy, na gistých mjstech a při zvláštnjch přjležitostech udělugj. (Brenner.)

O d p o w ě ě d'. Právě to ke chwále cirkwe katolické slaužj. Neb nynj každý wj, kdy, kde a pokudby odpustků účasten býti mohl. Dobrý řád wsude měg mjsto, a protož i při udjlenj odpustků.

11. O d p o r. Nynj se dokonce i jubilárnj odpustkové udělugj. (Brenner.)

O d p o w ě ě d'. Jubileum gest čas všeobecné radosti. Nebo w tomto čase sám neyvyššj zpráwce cirkwe k wěřjcjm mluwj, a obzvláštnj cestu k dogitj milosti gim ukazuge.

12. O d p o r. Co nám dáwá plné gístoty, že se nám skrze odpustky časné pokuty před Bohem odpauštěgj?

O d p o w ě ě. Powinné s Bohem se smjřenj, konánj zwláštnjch dobrých skutků, poklad zásluh Krista Pána a swatých geho, wýpowěď duchownjch knjžat, a moc od Boha gim propůgčená.

13. O d p o r. Dobřj skutkowé, genž se wůbec k zjskánj odpustků předpisugj, nikoli se nesrownáwagj s welikostj a počtem hřjchů některých lidj.

O d p o w ě ě. Proto se cirkewnj odpustkowé kladau za milost, wychodjcej z pokladu zásluh Kristowých a swatých geho. Wěďěti též slušj, že cirkew wětšjch hřjšnjků udjlenjm odpustků od dobrowolného konánj dobrých, sličnau wůli utwrzugjcejch skutků nikoli neodwáďj, nýbrž mocně k nim wzbuzuge a ponauká.

14. O d p o r. Dosahuge-li čłowěk odpuštěnj časných trestů božských: tedy mu to nenj tak prospěšno, gako když si předstawuge, že hřjšnjk před Bohem stále gest w dluhu a stále trestu hodným.

O d p o w ě ě. I kdo odpustky zjská, s prospěchem si předstawowati může, že hřjšnjk, nekage-li se, před Bohem stále gest trestu hodným.

15. O d p o r. Může-li se čłowěk skrze odpustky zbawiti časných trestů i pokut onoho žiwota: tedy tjm spjše hřešj.

Odpověď. Swátost pokánj i věčných trestů člowěka zbawuge, proto ale žádný neřekne, žeby lidé tjm spjše hřešili, a žeby swátost pokánj byla škodné ustanowenj. Nechce-li kdo ustaupiti hřjchů, tomu se ani hřjchy, ani věčné, ni časné tresty neopauštěgj.

16. Odpor. Odpustky člowěka od kagjcjch a giných dobrých skutků odwozugj. Neb kdo si předstawuge, že dluh geho u Boha zůstává, dobrých skutků tak snadno neopauštj, gako ten, kdož wěřj, že Bohu giž ničeho wjce dlužen nenj.

Odpověď. Předstawuge-li si člowěk, že zjskánjm odpustků dluh geho u Boha gest smazán: nic škodného při tom newjdjm. Nepochopugi ale, pročby pak některých dobrých skutků opauštěti měl. Nebo ke konánj gich netoliko nowého ochotenstwj dosaženjm odpustků nabył, ale také nadjti se může, že čjm wjce dobrého wykoná, tjm wjce bude odměněn.

17. Odpor. Kdo pro odpuštěnj časných trestů úmysl k dobrým skutkům přikládá, uwyká ctnosti newšeligak čisté.

Odpověď. Trest gest trápenj, ctnost ale welj, by se člowěk trápenj zbawowal. Když tedy pro zjskánj odpustků předeepsané dobré činj, nic nečinj, coby dokonalé ctnosti bylo protiwno. Bůh sám slibowánjm hogné odplaty k ctnosti nás wzbuzuge, proto ale nikdo zdrowého smyslu neprawj, žeby nás Bůh kzištné a newšeligak čisté ctnosti wedł.

C.

Aby se rozumnost a spasitedlnost našeho učenj o odpustejch gasněgi wygewila : ukážiť giž také, že při učenj D. Brennera a těch, genž s njm cirkewnj odpustky za odpuštěnj kanonických trestů pokládaj, negeden se nalezá nedostatek, a že smysl gehu giž proto práv býti nemůže.

Cirkew giž dáwno obyčegem dřewnjch časů hřjšnjky trestati přestala, což ale za trest ukládati přestala, to tjm samým odpauštěti ! nemůže. Odpustky dle smyslu D. Brennera gsau odpustky, genž vlastně nic neodpauštěgj. Právě giž slowuťný Bossuet napsal: „Nemůž w rozumnau bráno býti pochybnost, že odpustkové slaužj k zbawenj nás trestů onoho žiwota, trestů očistcowých. Neb Tridentský sněm welj, bychom věřili, že užjwánj odpustků gest welmi užitečno. W čemby ale užitek tento záležel? Wěřjcyby zde ucházeli přjsné sprawedlnosti cirkwe, aby pak w budaucjm žiwotě tjm přjsněgšjmu trestu podrobeni byli.“ (Point Consid. I. p. 31.)

D. Brenner dj, že kagjcjm hřjšnjkům právě proto, že horliwostj swau božské sprawedlnosti nepochybně zadost učinili, odpauštj byl i ostatek cirkewnjch trestů. Dává-li však tomu mjsto, že hřjšnjci sami kagjcj horliwostj swau Bohu zadost učiniti a trestů gehu se zbawiti mohli: tedy tjm samým mjsto dáwá odpustkům w smyslu našem, tjm toliko rozaljem, že kagjcjm spolu i

ostatnj kanonický trest byl odpuštěn. D. Brenner tak pevně věří, že odpuštěnj časných trestů u Boha možno gest, že kagjcj hřjšnjk sám odpuštěnj toho sobě wygednati mohl. Proč pak se věřiti zpěčuje, že i cjrkew časných trestů božských pod dostatečnými výminkami odpauštj?

Křesťané prwnjch stoletj skrze podnikánj kanonických trestů příležitosti nabýwali, zadost učiniti sprawedlnosti Božj, a sprostiti se trestů gehu. Gestliže giž cjrkew kanonických trestů oněch odpauštj, anebo w giné mjrnějšj a pohodlnějšj kagjcj skutky ge proměňuge, přitom ale k sproštění nás časných trestů božských žádné giné cesty nám neotwjrá: tedy gedná welmi nerozumně. Nebo báti se gest, že nás Bůh tjm wjce trestati musj, čjm častěgi nám cjrkew kagjcjch trestů swých odpauštj, a tudy od zadostčinněnj sprawedlnosti Božj nás odwozuge.

Záležegj-li odpustkové w odpuštěnj starobylých kanonických trestů, neb w proměněnj gich w giné lewnějšj dobré skutky: tedy nepochopugi, gakby ten užitek, gegž D. Brenner wyčjtá, w skutku z nich pocházel. Nepochopugi, pročby ten, genž odpustků těchto nezjská, w hlubokau truchliwost upadnauti musil, a s cjrkwj nehyl smjřen. Nepochopugi tolikěž, gakby skrze ty gehu odpustky člowěk zvláštnj útěchy a ochotnosti k činěnj dobra nabýwal. Nepochopugi posléz, gakby se skrze 'geho odpustky přjčina pohoršenj odgjmla, gakoby cjrkew byla welmi

twrdau a přjsnau. Neb mnohýby se právě na tom horšiti mohl, že nynj cjrkew welikých hřjšnků přjsně netresce, a dřewnjch spasitedlných trestů odpauštj.

Dle zdánj D. Brennera cjrkew skrze odpauštěnj kanonických trestů důvěrnost swau w milosrdenstwj Božj dává na gewo, že i božský trest na hřjšnjka přislý bude wyzdwizen. Pročby cjrkew toliko naděgi dawatí měla, ne ale potěšitedlnau gistotu? Z gaké maudré přjčiny by se pochybowati mělo, že což ona určitě a wyslowně rozwazuge, rozwázáno gest i u Boha? Z čeho pak D. Brenner zawjrá, že cjrkew odpauštěgje kanonických trestů, důvěřowati se může, že spolu i božských trestů člowěka zbawuge? Z gakých důwodů se on na tomto ustanowil domněnj: z týchž důwodů se twrditi může, že cjrkew zagisto časně tresty božské toho i onoho žiwota odpauštj.

Dle smyslu mého ti, genž nyněgšj cjrkewnj odpustky za prominutj kanonických trestů magj, celé učenj o odpustejch matné a negisté činj, wáhy a ceny mu ugjmagj, w zbytečné odpory se zapletaj, a žádného mocně k tomu newzbuzugj, by cjrkewnjch odpustků sobě přiwlastniti pečowal. Odpauštj-li se skrze cjrkewnj odpustky býwalý někdy kanonický trest: gaký pak trest podnikati musj ten, genž nyněgšjch cjrkewnjch odpustků nezjská? Gaký dluh tomu nebýwá smazán? Kdyby odpustek záležel w prominutj starobylých

kanonických trestů: tedybychom cirkew katolickau z nemalé neprozřetelnosti winiti mohli. Právěby se tupiti mohla, že kázeň gegj nenjnáležitě zřizena, a že odpustky uděluge, odpustky trestů, anť i slowa neprawj, proč, kterak a gak dlauhoby kdo c'ł nj trestán býti měl. Dr. Brenner, rozdíl čině mezi starobylými a nowotnými odpustky, nemůž utagiti trpkost gakaus a nelibost, a zbytečně cirkew zlehčuje. Neb mluwě proti nynějším odpustkům, winj cirkew z toho, že se od kázně a obyčege starowěkosti křesťanské znamenitě uchýlila, kteraužto částku dogmatiky gehu žádný bez zármutku čjsti nemůže. Prawjť sice na konci řeči swé, že cirkew těch nynějších odpustků neuwedla, ani gich nechwálj, anobrž welj, aby odpustkům dřewnjch časů ustaupili. Ale wšak právě tjmto poznamenánjm cirkew w tjm wětšj potupu uwozuge. Nebo gestli cirkew odpustků těchto neuwedla: kdo gim medle dal zniku a průchodu? Gestli odpustky swými časných božských trestů neodpauštj: co medle nimi odpauštj? Welj-li, aby tito nowějšj odpustkowé ustaupili odpustkům dřewnjch stoleťj křesťanských: proč gich trpj, proč wěřjcjch w omylu nechává? Kdo nynějšjch odpustků uděluge, nežli cirkew? Gak tedy gest možná, by gich sama nechwálila? Wšech takýchžto odporů, nesnadnostj a žalob by D. Brenner gistotně byl popominul, kdyby na tom byl ustanowen, že cirkew má moc, i božských trestů časných odpau-

štěti, že moci té w skutku po wšecky časy neproměnně provozowala, a že rozděl při odpustejch těchto a pominulých časů neleží w gich powaze, vlastnosti a podstatě; nýbrž toliko w kagjcich skutech, kterýchžto cirkew k dosažení prominutj časných u Boha trestů předpisowala a předpisuge. Gindy předpisowala těžká, trwauliwá kagjcj cwičenj, nynj ale tauž maudrostj snadnějšj a časům přiležitějšj kagjcj dobré skutky gakožto wýmjuky k dosažení odpustků předpisuge.

II.

A wšak právě to, že cirkew katolická wždy časných trestů božských odpauštěla, w druhé částce tohoto pogednánj ukázati mjinjm. Naše učenj o odpustejch prawě gest učenj cirkwe katolické, a nápadně gest učenj apoštolské, učenj Kristowo, učenj swědectwjm Božjm doljčené.

Při učenj o odpustejch toliko to znamenati slušj, že ač gest učenj právě katolické, nicméně nenj dogma imperatum, čili učenj, od wšecobecné cirkwe swětle, určitě a wýslovně pronešené, tak žeby ten, kdožby ginák smyslil, za kacjře čili odbognjka cirkwe gmjn býti musil. Mluwiž zde mjesto mne wýborný náš Schwarzhuber: „Při odpustejch se každý bez ugmy wjry a náboženstwj toho domněnj držeti může, kteréž se mu wěropodobnějšj býti zdá, gen když se při tom láska a swornost nerušj. Že odpustek gest promi-

nutj časného trestu, od zřizené wrchnosti duchownj krom swátosti pokánj udělené, prominutj časného trestu, kterýž po odpuštění hříchů zůstává, a Bohu anebo spolu také cjrkwí gest powinnowán, to nenj sada neb článek wjry. Zdali ale w náboženstwí nic nenj prawda, anebo zdali se nic učiti nesmj, leč gedno to, což gest hotowá a slawně ustanowená prawda náboženská? Což z nedostatků přiležitosti, času a pjsemnosti až posud nenj rozhodnuto, to se pozděgi aspoň rozhodnauti může. Při cjrkwijnjch obyčejích nenj třeba, by všickui náleželi k výslowným prawdám wjry; postačujeť k spasitedlnému gich držení i pauhé domněnj, kteréž se wedlé důvodů swých prawdě podobá. Ti swatj otcowé, kteříž u příkladu platnost křtu, od kacířů uděleného, před rozhodnutím té věci, hágili, welikau cjrkwí tím prokázali službu, anť prawdu, kteráž geště w obecnuu známost byla newešla, gasněgi oswjtili, a ke konečnému rozhodnutí a ustanowení gegjmu zralau gi učinili.“ (Wiz geho: Religionshandbuch. Prag 1786. 3. Band. IV. Hauptstück V. Abschnitt. §. 216 a 217.)

Co gsem o powaze a podstatě cjrkwijnjch odpustků hned swrchu wystawil, to se pěkně srownává s myslí cjrkwě katolické, to nenj na odpor cjrkwijnj kázni a letopisům prwotnjch věků křesťanských, to posléz základněgšj gest, než to, nač D. Brenner a ginj theologowé odporné zdání swé postavugj.

A.

Wše, což prawý smysl cirkwe katolické dá-
wá na swětlo, učenj naše o odpustejch chwálj a
potvrzuge.

Weliceť pochybugi, by který z nynj žigj-
cjh biskupů učil, že cirkewnj odpustkové gsau
toliko prominutj kanonických trestů, w prwotnj
cirkwi býwalých. Tomu na odpor pastýrskými
listy a wšjm gednánjm swým dāwagj na gewo,
že skrze cirkewnj odpustky ti časnj trestowé se
odpauštěgj, kteréž Bůh zde neb na onom swě-
tě na hřjšnjky wzkládá. Katechismus Petra Ka-
niše welikěť má w cirkwi katolické slowo, a wů-
bec se od biskupů chwálj a poraučj. Právě ale
Kaniš (Canisius) odpuštěnj časných pokut, Bohu
dlužných, odpustkem gmenuge. (O swát. pokánj
kap. IV.)

Cirkew katolická zwláště w biblj, kterauž
nazjwá psaným slowem Božjm, smysl swůg pro-
gewuge. Gak giž biblj o odpustejch saudj? Ne-
mluwjť naproti tomu, což gsem hned z počátku
tohoto pagednánj wynesl, nýbrž neneswětle to
potvrzuge. Biblj wůbec toho se držeti welj, což
gest dobré a spasitedlné. Omnia probate, quod bo-
num est, tenete. (I. Thess. V, 21.) Gát gsem pak
dobrotu a wnitřnj cenu odpustků dosti gasně uká-
zal. — „Cokoli swázete na zemi, swázáno bu-
de i na nebi, a cožkoli rozwázete na zemi, roz-
wázáno bude i na nebi.“ (Mat. XVIII, 18.) Slowy
těmito se duchownjm wrchnostem zwláštjn dāwá

moc, a pročby gednali nenáležitě a smyslu Pánc na odpor, an moc tuto i na odpuštěnj časných trestů božských wztahuj? — Pawel hřjšnjku w obci Korintské uložil za pokánj trest, pak mu ale trest tento odpustil. Poněwadž giž trest tento uložen byl za pokánj, čili za skutek, kterýmž se sprawedlnosti Božj zadost činj: tedy promitnutjm trestu toho mlče dal na gewo, že Korintčan onen sprawedlnost Božj giž spokojil, a žádného wjce božského trestu se nemá obáwati. Při čemž dobře znameneyme, že Pawel, mluvě o odpuštěnj trestu a pokánj toho, těchto slow užjwá: „Si quid donavi, donavi propter vos in persona Christi.“ (II. Cor. II, 10.) Slowo in persona Christi nenepodobně se wztáhnauti může i na trest, Bohu powinný. Neb kdyby byl Pawel wěřil, že Korintčan onen před Bohem trestu hodným zůstawá: nikoliby mu potřebného pokánj byl neodpustil.

Odpuštěnj hřjchů a wěčných trestů gestil welmi wětšj wěc, než odpuštěnj trestů časných. Gestližeť giž cirkew, gakž nikdo nepochybuge, práwo má a moc, odpauštěti hřjchy a weliké tresty, tresty bez konce trwagjcj: máť zagisté moc a práwo, činiti i to, což menšj gest, to gest, odpauštěti časné pokuty božské.

Tridentský obecný sbor o odpustcjh wyslowil, že užjwánj gich gest welice užitečno, a že Kristus sám cirkwi dal moc, odpustky udělowati. (Sess. XXV. Decret. de Indulg.) Toto ustanowe-

nj, mysljm, na to ukazuge, že odpustkové gsau odpuštěnj časnýh trestů, Bohem wzkládaných. Neb kdyby postaweni byli w odpuštěnj trestů kanonických: nebyloŭby užjwánj gich welmi užitečno, (*indulgentiarum usus perquam salutaris*) anižby byl Kristus kudělowánj gich cjrkwí swé zwláštnj dal moc a práwo. Kdo zagisté předloženým gest, tjm samým každého trestati, a podlé uznánj swého trest ten změnití neb zcela odpustiti může.

Ze swatých otců snad toliko Tomáš Aquinský wýslovně o cirkewnjch odpustcjch mluwj. Onť ale zřetelnlými slowy náš o odpustcjch smysl potvrzuge, řka: „Někteřj theologowé twrdj, že nás odpustky ne trestů, kteréž ukládá Bůh, nýbrž toliko těch pokut zbawugj, kteréž se kagjcjmu buď od kněze neb od kanonických zákonů předpisugj. Ale cjrkw by nám udjlenjm takýchžto odpustků spjše škodila, než ku prospěchu byla, poněwadžby oswobozenjm od pokut, kanony uložených, daleko těžšj trest očistcowý na nás uwalowala.“ (*Summa totius Theolog. Suppl. 3. Pars, Quæst. XXV. art. 1.*)

Papež gest neydůstognějšj a přednj učitel wěřjcjch, a wýpowěď geho druhdy čistý a prawý gest smysl wšeobecné cjrkwě. Žádnýt wšak až posud papež neučil, žeby se skrze odpustky toliko bywšj trest kanonický odpauštěl. Papež Leo X. následugjej učenj Lutherowo, gakožto odporné učenj katolickému zawrhl: „Odpust-

kové těm, genž gich práwě dosahugj, neslaužj k odpuštěnj těch trestů, kteréž sprawedlnosti božské pro hřjchy swé gsau dlužni.“

Posléz i wětšj djl theologů při učenj o odpustejch k straně našj stogj. Giž Jan Gerson napsal, že se odpustkové na odpuštěnj těch trestů wztahugj, genžby buď zde neb w očistci trpěti se měli. (Opusc. de indulg. Tom. II. Consider. 11.) Řjmský theolog Jan Karel Bossi dj: „Indulgentia est remissio pœnæ temporalis, quæ post dimissam culpam luenda superest, extra Sacramentum facta ab eo, qui potestatem habet dispensandi spirituales thesaurum Ecclesiæ. Docent theologi catholici omnes, esse Ecclesiæ cœlestem quemdam thesaurum, ex meritis Christi et ex meritis Sanctorum conflatum, cujus, cum promulgantur indulgentiæ, fit distributio quædam ad inopiam fidelium sublevandam, ut ipsis in promptu sit pretium ac veluti aurum, quod Deo solvant pro pœna, quam ipsi debent.“ (Institut. Theol. Romæ 1759. Tom 3. Lib. 10. Appendix pag. 227.) Téhož smyslu gest Natalis Alexander, Bellarmin, Taberna, Thomas ex Charmes, Laymann, Heymbach, Schwarzhuber, Schneller, Baur, Kollenetz, Amort, Juenin, Minderer, Kollet, Habert, Tamburin, a drahně giných theologů, do gichžto spisů mi se nahlédnauti dostalo.

B.

Dr. Brenner a theologowé smyslu gehu sice prawj, žeby odpustkové naši na odpor byli cjr-

kewnj kázni a letopisum prwotnjch wěků křesťanských. Gistot ale gest, že se dřewnj a nynějšj cirkew w smeyšlenj swém o odpustejch dobře srownáwá. Po wšecky časy gedem a týž byl w cirkwi katolické smysl, že wěřjcy negen wěčných, brž i časných trestů odpuštěnj u Boha dospjci mohau. Ten toliko při věci té rozděl se nalezá, že nynj katolické učenj o odpustejch wjce gest wygádřeno a plněgi rozwinuto.

Dle wyřčenj sněmu Tridentského „Bůh s odpuštěnjm winy neodpaušťj wždy všech trestů. Co se ale tkne časného trestu, můžeť člowěk skrze zásluhy Kristowy Bohu zadost učiniti, když buď seslaných od Boha těžkostj trpěliwě nese, nebo činj, což kněz ukládá, anebo sám w něco dobrého se podwoluge, u př. když postj a modlj se, almužnu dáwá, nebo giných zbožných skutků působj.“ (Sess. XXIV. can. 12. 13.) Wedlé učenj toho tedy člowěk na negedné cestě spravedlnost Božj pohnauti může, by mu časných trestů prominula. Z toho se ale zawřjti může, že i skrze odpustky spravedlnost Božj ukogiti můžeme, pokudž gen udjlenj odpustků těchto takowé má do sebe wáhy, gako u př. to dobré, kteréž kněz w zpovědi anebo člowěk sám sobě ukládá. Ukázali gsem však, že cirkewnj odpustkowé opravdu drahně wnitřnj ceny a wyborności do sebe magj, a protož gisté k ušetřenj hřjšnjka maudrosti a dobrotě Božj dostatečné přjčiny poskytuji.

W prwotnj cjrkwí se mimo pokání, w zpo-
wědi uložené, i ginj trestowé ukládali, genž druh-
dy mnoho let, a někdy na celý žiwot člowě-
ka trwali, a wedlé zvláštnjch prawidel neb ka-
gjcjch zákonů, (canones poenitentiales) wyměřo-
wání byli. A však trestowé tito byli vlastně
způsob pokání, lékarstwj k uzdrawenj duše, hřj-
chy zemdlené, a prostředek k dosaženj u Boha
prominutj pokut časných. Swatý Cyprian žádal
od padlých pro dané pohoršenj weřegné pokání,
když ge ale wykonali, to předkládal učenj, že
jim i Bůh ođpustil. „Qui sic Deo satisfecerit,
adjutus a Domino, quam nuper contristaverat
ecclesiám, lætam faciet, et coram Deo veniam
et coronam merebitur.“ (Lib. de lapsis.) „K ga-
kému konci,“ dĵ ostrowtipný Schwarzhuber w
dotčeném spisu swém §. 216. „k gakému konci
weřegné cjrkewnj pokání od biskupů neb kněžj
ukládáno bylo? Prokázalĵ gsem ze swětlych slow
neystaršjch otců, že se to stáwalo negen k od-
straněnj daných neprawostmi pohoršenj, nýbrž
obzvláštně proto, aby se dluh, gegž Bůh za hřj-
chy žádá, zaplatil, a podlé možnosti smazal.“

I tomu mjsto dává, že se w prwotnjch ča-
sech cjrkwě uložené weřegné pokání buď z část-
ky nebo zauplna odpauštělo, a sice buď na přj-
mluwu mučedlnjků aneb pro welikau ochotnost,
kterauž kagjcj hřjšnjk zvláštnjch dobrých a po-
božných skutků wykonáwal. A však i při tom
se wždy hlawně k spokogenj sprawedlnosti bož-

ské směrowalo, gakož tato slowa zřetelně do-
ličngj: „*Patres Concilii Clouehoviensis, anno 742.*
celebrati, ajunt ca. 26: Non sit elemosyna por-
recta ad minuendam vel mutandam satisfactionem
per jejunium et reliqua expiationis opera jure Ca-
nonum indictam, sed magis ad augmentandam
emendationem suam, ut eo citius placetur divi-
næ indignationis ira.“

W prwotnjch časech wěřjcy odpuštěnj čas-
ných trestů u Boha docházeli skrze weřegné po-
kánj, pozděgi skrze giné dobré skutky, mjsto
kanonického onoho pokánj konané; nynj ho ale
docházegj skrze odpustky, neb wýslovným ugi-
štěnjm cirkwe, že kdo před Bohem gest ospra-
wedlněn, a zwláštnjch dobrých skutků wykoná-
wá, časných pokut odpuštěnj u Boha docházej.
Protož dj papež Innocencius XII. w jubilárnjm
oznámenj roku 1698. „*Doceatur populus, quod*
post remissionem delictorum, debitum tempora-
lis poenæ, adeoque grave onus satisfactionis re-
maneant, quod copiosis elemosynis, rigorosis je-
juniis et longis ac difficilibus operibus poeniten-
tiae (ut veterum tempore christianorum factum esse
liquet ex canonibus poenitentialibus) aut horren-
dis poenis purgatorii solvi deberet. Cum vero
talia jubere humanæ infirmitati nimis grave fo-
ret: ideo Vicarius Christi tales satisfactiones per
indulgentias minuit.“ Tak tedy i nyněgšj odpust-
kowé w prawé powaze a vlastnosti swé gsau do-
stičiněnj sprawedlnosti božské, tjm toliko roz-

djlem, že se to dostičiněnj, kteréhožby mdloba lidská wykonati nemohla, skrze zásluhy Krista a swatých geho doplňuje, a že odpustěnj časných trestů, genž se gindy mlče udělowalo, nynj slawnau wýpowědj cirkwe se wynášj a pogištuje. Přjležitě napsal Jan Karel Bossi na mjstě swrchu dotčeném: „Quod pœnitentibus primo concedebatur propter Martyrum preces, cœpit tribui ob eorumdem pœnitentium fervorem in pœnis canonicis obeundis, deinde ob elemosynas, in subsidium sive pauperum sive ecclesiarum erogatas a pœnitentibus, quod præsertim contigit sæculo septimo, mox etiam propter expeditiones in terram sanctam, ac demum propter certæ aliqujus ecclesiæ visitationem. Quibus causis, tanquam gradibus, indulgentiæ, magnis ab initiis profectæ, ad nos manarunt.“ (Pars III. n. V. pag. 230.)

D. Brenner se sice za přjčinau odpustků w smyslu našem welmi horšj, a rádby dokázal, že starožitnj křesťané nic o nich newěděli. Zdaž toho ale dowedl? Zdaž igediné swědectwj w starobylých spisech a w kronice cirkewnj našel, žeby se časnj trestowé božštj odpauštěti nemohli anebo odpauštěti neměli? Mjsta, kteráž on přiwozuge proti odpustkům našim, vlastně se gich ani netýkaj, ať toliko o cirkewnj kázni prwotnjch wěků gednagj.

Lepšjho powáženj hodno gest to, což František Aloys Crabath, cirkewnj kněz, w důkladném

pogednánj swém: *Disquisitio historicocritica de indulgentiis*. Pragæ 1732 — o odpustejch pokládá. Myslí on, že odpustkové půwodně záleželi w odpustěnj oněch kanonických pokut, že ale od osmého stoletj křesťanského mjesto starého, přisného pokánj giné lewněgšj se ukládalo, a kdo se tomu podrobil, že sprawedlnosti božské tak učinil zadost, gako ten, kdož ono těžké a ostré pokánj vykonal. Dle smyslu geho tedy odpustek gest prominutj pokánj, w dřewnj cirkwi býwalého, ale však společné s tau důwěrnostj, že nám Bůh skrze zásluhy Krista a swatých geho odpustj ten trest, gegžbychom oněmi dostičinjecmi, twrdými skutky prwotnj cirkwe byli smazati mohli. Dle zdánj geho se nynj skrze cirkewnj odpustky z časných trestů božských odpauštj to, což se z nich gindy buď celým neb částečnjm prominutjm kanonického pokánj odpauštělo. Pro lepšj toho rozum vlastnj geho slova zde kladu: *Indulgentia est remissio pœnitentiæ, quæ pro peccatis Deo reddi deberet, confidendo, Deum nobis et eam pœnam, quam per hæc opera satisfactoria, olim imposita aut a quibuscumque suscepta, delere potuissemus, intuitu meritorum Christi et Sanctorum Suorum remittere. Sæculis VIII, IX. et X. commutabatur pœna canonica in leviora opera, ita ut, qui obligationem Deo satisfaciendi implere volebat, non necesse haberet pœnitentiam, a canonibus statutam subire, sed leviora opera præstare posset. Ita et modo canonicæ pœnitentiæ*

leviora opera surrogata sunt, quin propterea poenitentia, seu satisfactio, Deo præstanda, quæ per canonicam illam poenitentiam implebatur, remissa sit, nisi iis solum, qui hæc opera, in quæ commutata est, uti oportet, exercent.“ Z toho se wi-
dj, že Crabatůw smysl gedno poněkud od naše-
ho wyloženi odpustků se dělj, gelikož se ale dě-
lj, že nedostatky swé má.

Poněwadž kanoničtj trestowé dřewnj cjrkwě
byli způsob pokánj, kterýmž se Bohu za zpá-
chané hřjchy činilo zadost: tedy se člowěk tjmto
dostičiněnjm zaslaužených před Bohem časných
trestů zbawowal, a cjrkwě mu toto dala na roz-
um: „Poněwadž gsi se přjsnému pokánj podro-
bil, a sprawedlnost Božj se giž spokojila: tedy
se žádných wjce trestů božských nemáš co obá-
wati.“ Gestliže cjrkwě místo onoho přjsného po-
kánj giný, lewněgšj a přjležitěgšj způsob dosti-
činěnj ustanowila: tedy tjm samým snadněgšj a
přjležitěgšj cestu k dosazeňj prominutj trestů bož-
ských wěřjcjm otewřela. Tau přjčinau nebud
mluweny, že cjrkwě skrze odpustky odpauštj ka-
nonický trest, nýbrž pro uwarowánj zmatků a o-
mylů řjkati se má, že nynj cjrkwě přjležitěgšjm
způsobem dostičiněnj wygednáwá wěřjcjm odpu-
štěnj časných pokut božských tak, gako gim ge
půwodně ukládánj těžkého pokánj wygednáwa-
la. Nemůž Crabath tomu odpjrat, že každým
od cjrkwě zřjzeným dostičiněnjm, leč přjsno gest,
leč lehko a pohodlno, odpuštěnj časných trestů

božských se dosahuge. Proč tedy užjwá slo-
wa: confidendo? Proč neprawj, že konánjm toho,
což cirkew k spokogenj sprawedlnosti božské před-
pisuge, na slowo a rukogemstwj gegj w skutku
odpuštěnj časných trestů božských dosahugeme?
Pokud člowěk saudecm gsa we vlastnj věci swé,
k smazánj dluhu swého před Bohem některých
dobrých skutků 'působj: toliko důwěřowati se
může, že mu zaslauženj trestowé časnj od Boha
odpuštění budau. Když ale cirkew sama wypo-
wěd činj, že se mu trestowé tito odpauštěgj: te-
dy se úplná gistota milosti této podává.

C.

D. Brenner má za to, že geho o cirkewnjoh
odpustejch smysl w letopisech prwotnjch stoletj
křesťanských pewný má kořen: ale nikoli toho
neprowodj. Že cirkewnj odpustkowé nic negsau-
giného než odpuštěnj býwalých kanonických tre-
stů, to se na spisech starowěkosti křesťanské ni-
koli tak nezakládá, gako to, což gsme my o cjr-
kewnjch odpustejch předložili.

Mjsta ze swatých otců, kteráž D. Brenner, k
předsewzetj swému přiwozuge, mluwj toliko o
zkrácenj kanonického pokánj. Tak u příkladu
prawj Řehoř Nyssenský: „Pro ratione conversio-
nis illi quoque pœnæ tempus contrahetur, adeo, ut
pro novem annis in unoquoque gradu vel octo
vel septem, vel sex, immo etiam quinque tan-
tum anni ponantur.“ (Epist. ad Letoj. c. IV.) 'Dj

tolikéž sněm Lateranský čtvrtý: „Decernimus, ut, cum dedicatur basilica, non extendatur indulgentia ultra annum, ac deinde in anniversario dedicationis tempore quadraginta dies de injunctis poenitentiis indulta remissio non excedat.“ (Can. 62.) Co vlastně ta a těm podobná mjsta dowozuj? Dowodj-li, že náš výklad odpustků gest křiw? Dowodj-li, že nynějšj odpustkové nic negsau než odpuštěnj býwalého kanonického pokánj? Ni to, ni ono z oněch mjst zawřiti se nemůže. Oznamuj toliko, že cjrkewnj praxis z strany ukládánj zadostičinjcjch skutků nebyla wždy stegná, a že gednau byl čas, w kterémž se pokánj, dle zvláštnjch kanonů hřjšnjkům na gistý čas uložené, prozřetedlně zkracowalo. Na těchto mjstech se rozprávj o odpustcjejch zvláštnjho způsobu, o odpustcjejch, genž byli toliko prostředek k dosaženj giných odpustků, k dosaženj prominutj časných trestů božských.

Nezapjrámt, že se wdřewnj cjrkwj odpauštěl kanonický trest: toliko tomu mjsta dáti nemohu, což D. Brenner proti nynějšjm odpustkům z toho zawjrá. Zdánj geho, žeby se odpustkové wsmyslu našem s býwalým odpauštěnjm kanonického pokánj srownati nedali, a žeby gedno druhému stálo na odpor, w kronice cjrkewnj žádného dokonce nemá základu. Ustrnul na slowu indulgentia, neprohlédage k duchu učenj cjrkwě katolické a ke konečnému směřowánj kázně gegj. Odpustek něgaké částky neb i celého po-

kánj kanonického toliko tomu se udělowal, komu zpráwcowé cirkewnj saudem a rozeznánjm swým dali gistotu, že sprawedlnosti božské zadost učinil, a i u Boha odpustek časných trestů toho i onoho žiwota dosáhl.

Při učenj o odpustejch cirkewnjch by žádné nesnáze a žádného odporu nebylo, kdyby theologové w patřenj na býwalé odpustky kanonického pokánj na hlawnějšj odpustky, na odpustky w mnohowážnějšj a wýtečnějšj rozumu slowa toho nezapomjnali, a kdyby wůbec, prw než nablédagj do biblj, do spisů swatých otců, do sněmownjch nálezů a kroniky cirkewnj, wnitřnj do brotu a spasitedlnost každého učenj a ustanowenj bedliwě skaumali.

2. O třikrát čtrnácti rodech u sw. Matauše I, 17.

Od Fr. X. Kostky.

U sw. Matauše w prwnj částce článku 17. stoj: „A tak všech rodů, od Abraháma až do Dawida, bylo rodů čtrnácte. A od Dawida až do zagetj Babylonského, rodů čtrnácte. A od zagetj Babylonského až do Krista, rodů čtrnácte.“

O těchto slowjch prawj Jan Adrian Bolten: (Bericht des Matthäus von Jesu dem Messias. Alto-

na, 1792. S. 5.) „Ačkoli u Matauše třikráte čtrnáct rodů se má nalezti, předce gen geden a čtyřidcet se gich gmenuge, a proto geden scházeti se zdá, o čemž Jaroljm a Augustin giž podotknuli, gakož i Porfyrius z toho námjtku wzal proti prawdě křestanského náboženstwj.“

Slowútný Kalmet prawj: (in Matth. I, 11.) „Gakkoli wykládáš, gest se owšem třeba přiznati, že se zde gméno gednoho krále nedostává, aby druhá neb třetj třjda ze čtrnácti lidj spogenná se naplnila.“

Protož dává Kalmet winu opisowatelům (Matth. I, 17.), a má za to, že gest wynechán *Joachim* čili *Joakim*, syn Joziášůw, kteréhož pro vyplněnj počtu nadgmenowaného také do poslaupnosti té postavil.

Swatý Jaroljm (in Dan. Cap. I. initio) prawj dle Kalmeta: „W Ewangelium podlé Matauše zdá se geden rod scházeti, poněwadž druhá poslaupnost čtrnácti (*τεσσαραδεκας*) *Joachimem*, synem *Joziášowým*, se skončuje, a třetj *Joachimem*, synem *Joachimowým* se počjná; což newěda Porfyrius pomluwu působj (struit) ejrkwi, ukazuge swau nezkušenost, au se snažj obwiňowati Matauše z neprawdy.“

Tak i Brentáno má za prawdě podobné, že *Joachim* a *Jechoniáš* gest stegné gméno, a že by *Jechoniáš* dwakráte státi měl.

Nacházj se skutečně čtenj „*Joziáš* zplodil *Joachima*, *Joachim* pak zplodil *Jechoniáše*“ w někte-

rých vydánjch pisem; jakož 1. we vydánj literau E. známém mezi učenými dle de Matthæi a některých giných, 2. we filoxenosyrském přeloženj od Whita vydaném, a 3. w Jerusalemskosyrském přeloženj.

Než co se dotýká filoxenosyrského přeloženj, nalezl Adler totéž přeloženj, w němž čtenj nadgmenowané gen w kragi podotknuté napadnul (wiz Vers. Syriac.); ostatně Griesbach de Matthæi, ano všickni ginšj skaumatelové pisem sw. našich časů magj za to, že čtenj to do běžj-cjho čtenj podlé posudných prawidel přigmauti se nemá. —

Čteme-li pozorně slova sw. Matauše, nale-záme, že u každého rodu poslaupnosti té stogj — zplodil, a zplozenj to že se potahuge na pohlawj mužské. Až pak u sw. Josefa nestogj *Josef pak zplodil*, nýbrž: *Josefa, muže Marie*, z nžto se narodil *Ježjš*. Dle těch slow nepatřj giž Pán Ježjš do počtu zplozených dle zákona, aniž do počtu rodů. Gsau zde tedy gen uwede-ni předkové P. Ježjše ze strany sw. Josefa, geho pěstaua. — Aníž nás může meyliti slovo *muž*; neboť gest známo, že za tamněgšjch časů hebre-gské slovo *אִישׁ*, řecké *ανηρ* newyznamenáwalo gen *muže*, nýbrž i *zasnaubeného, ženicha*, jakož i *אִשָּׁה, γυνή* negen ženu, anobř také *newěstu*; což patrno gest z pozdněgšjho wyprawowánj sw. Matauše částky 1. článku 20, jakož i také skuteč-ně w Ethiopském přeloženj se w této částce člán-

ku 16 a 20. nacházj (wiz Bolten I.^oc.), a sw. Jaroljm k článku 16 a 20 této částky dotwrzuge.

To však šetřjce widjme, že ne geden rod poslaupnosti nadgmenowané dle prwněgšjho počtu, ale giž dwa článkowé se nedostáwagj!; neboť giž ne 41, ale gen 40 článků máme odpočetše Pána Ježjše. Ani tedy autočiště, kteréhož se nadgmenowanj slawnj wykladatelowé uchytili, nemůže dostatečně gim z rozpaku wypomoci. Co máme tedy o tom článku smeyšleti? Mělby sw. Matauš zmeyliti se w tak lehaunkém počtu? aneb sám Duch sw., gehožto řjenjm pjsmo swaté bylo psáno? Kdo to smj gen pomysliti? Gaká tedy pomoc? Máme wzjti autočiště swé kusudné důmjnce? Než důmjnky usudné w pjsmě swat. gen z neydůležitěgšjch přjčin magj mjsta mjtí dle zkau-matelů pjsm , gá ráděgi prawjm, gen dle ustanowenj cirkwe sw. všeobecné; neboť geden neb několik lidj učených, bytby sebe maudřegšj byli, lehce se zmeylj. Protož se držme slow se nacházegjcejch w pjsmě sw. tak dlauho, gak gen možná.

To činjce gak si pomůžeme? —

Sw. Matauš musil uwáděge poslaupnost P. Ježjše, rody tak uwésti, gak se obyčegně uwádjwali, aby každý z národu židowského tehdegšjho času i hned nahlédnul, že J. Kristus skutečně z pokolenj Dawidowa pocházj, a že Onť gest dáwno sljbený Messiáš; (což pak obšjrně dokazuge přirownáwage Geho žiwot s pjsmem starého zákona -); neboť se dá snadno mysliti, že Židé dáwa-

gjece sobě na přjštj Messiášowě welmi mnoho záležeti poslaupnost tu také dokonale znali. —

Pro snadnějšj pamatowánj nepochybně se zwlášťe uwáděli osoby, které z gakéhokoli ohledu byly mezi ginými znamenitějšj, aneb o kterýchž cos neobyčegného bylo powědomo. —

Počet náš třikrát čtrnácte, dle podotknutého gen gak řjkáme náhodau se zdá srownáwati; však ku pomoci paměti nemálo prospjwá; protožsw. Matauš srownanliwost tuto rád podotknul. Aby ale wyšel, gest třeba neyslawnějšjch osob rodů těch šetřiti. —

S Dawidem prwnj poslaupnost se skončuje, aby bylo patrno, že Dawid z pokolenj Abrahámo-wa pocházj, kterémuž to pak zase slib byl učiněn, že z geho pokolenj Messiáš pocházeti bude.

Aby tedy pozděgi bylo widěti, že se na potomcjch Dawidowých slib ten vyplnil, musjDawid gakožto kořen pokolenj swého zase býti gmenován; a geg počjtagje máme až na Joziáše zase 14. rodů. Slušně Joziáš děl j zase pokolenj to, kterýžto gako Abrahám a Dawid o čest a sláwu Božj se staral tak sice, že o něm stogj psáno: IV. Král. XXIV, 25. „Rowen mu nebyl před njm král, kterýby se byl nawrátil k Pánu z celého srdce, ze wšj duše swé, ze wšj sjly swé, dle celého zákona Mogžjšowa, aniž po něm powstal gemu rowný!“

On dokonal w sláwě králowské národu židowského žiwot swůg. Mimo to w I. Paralip. III. část. mimo djtek Dawidowých wždy se uwád j gen

gediný potomek až na Joziáše, kterýžto čtvero měl synů; od nichž zase pokolení a tjm samým poslaupnost Dawidowa wyrazila wětwe.

Bylť konečně poslednj z králů gmenowaných před zagetjm Babylonským.

Poněwadž třetj třjda poslaupnosti od Joziáše gakožto neyslawněgšjho z oněch časů pocházj, tedy bylo třeba geg gakožto kořen rodů od něho pocházegjcjch zase napřed uwesti. —

Rozděliwše dle rozwáženj toho poslaupnost tuto na tři částky, giž nemáme žádné těžkosti w slowjch sw. Matauše; gest pak poslaupnost ta následugcj:

I. 1. Abrahám	I. 1. Dawid	I. 1. Joziáš
2. Izák	2. Šalomaun	2. Jechoniáš
3. Jakub	3. Roboam	3. Salatiel
4. Jůda	4. Abias	4. Zorobabel
5. Fares	5. Aza	5. Abiud
6. Ezron	6. Jozafat	6. Eliakim
7. Aram	7. Joram	7. Azor
8. Aminadab	8. Oziáš	8. Sadok
9. Nason	9. Joathan	9. Achim
10. Salmon	10. Achaz	10. Eliud
11. Boz	11. Ezechiáš	11. Eleasar
12. Obed	12. Manasses	12. Mathan
13. Jesse	13. Amon	13. Jakub
14. Dawid	14. Joziáš	14. Josef.

Z uwedeného wyswětlenj gest widěti to, co sw. Matauš sám prawj w článku podotknutém (17), že od Abraháma až do Dawida rodů gest čtr-

nácte; od *Dawida* (neprawj od Šalomauna) do zagetj Babylonského zase čtrnácte; a tolik též od zagetj až na Krista. Neprawj ale nikde, že rodů těch dohromady gest 42!!

Srownáwáme se w tomto počtu s Dr. Ja. Gi-
rjm Rosenmüllerem (Scholia in N. T. Norimber-
gæ 1815.) gakož i s Bohumjrem Olearem (in ob-
servat. sacr. pag. 30.) a s Storrem (dissert. in li-
bror. N. T. historicor. aliquot loca) dle uwede-
nj Rosenmüllerowa.

3. W gakém pořádku má se přiměřené cwičenj náboženské pro školnj mládež wenkow- skau stáwati?

Od Antonjna Wendra, děkana we Wlašjmi, kněž. arcib.
konsistornj rady &c.

Prawda-li gest, že pramen lehkowážnosti w ná-
boženstwj, pramen nemrawnosti wětšjm djlem,
ba snad gedině w zanedbaném aneb chybném wy-
chowánj hledati se musj: nemůžet i z druhé stra-
ny gináce než prawda býti, žeť dobré, přimě-
řené wychowánj zbožnost a mrawopočestnost za
účinek swůg má.

Tyto pak věci gsau, kteréž člowěka kaž-
dého pro sebe, kteréž obce celé, kteréž i občan-
stwa zemská oblažugj.

Oddělenj wychowatelstwj, njmž aučelu tohto přežádaucjho se docházj, bez wšj pochybnosti náboženské cwičenj gest, hned za prwnjho mládj započaté. A gestiť pro tu wěc předmět tak weliké důležitosti, žeby zwlášt pastýřowé duchownj, gimž swěřeno, w přemyšlowánj — w čjtánj o něm — w učenj sebe dálšjm djlem swau vlastnj, djlem cizj zkušenostj — nikdy ustati neměli; aby takto powinnosti swé, kteráž — ga-kož k powáženj gest, tak i sladké odměny podává, — bez weyčitek swědomj — co neylépe možná — a s požehnanými následky dosti činiti w stawu byli; gelikož gim samotným část tato wychowatelstwj, gim cwičenj náboženské, gim tedy blaho občanstew, časné i wěčné dobro lidské ku pěstowánj odewzdáno : aniž pak možno, zauplna dostatečného dozorstwj tuto urjdit. *)

Medle, an pastýř duchownj welikau tedy wěc na se přigal, z njž přjsný počet mu nastane někdy : nebudeť mu zagisté newhod, když se mu z cizj zkušenosti poukáže, kterakby lásku k náboženstwj a mrawnosti w srdcích mladých žákůw měl štipiti; což, že pastýřům a katechetům wenkowským bude k ljbosti, tjm wjce se zdá : čjm nepořádné a ginák i k wypůsobenj těžké na-

*) Co že weřegná zkaumánj školnj do sebe magj, zkušenj i bez mého připomenuť znagj ; a ta ke wšjpenj zbožnosti a mrawnosti nikoli neslaužj.

wštwowánj školy náboženské cwičenj *tuto* práwě wjce obtěžuge.

Žádám však, bych nebyl z neskrownosti obwiňován, gakobych snad rádčem a učitelem obecnstwa činiti se chtěl! Mámt gá wšecka poučenj o předmětu tomto na swětlo wyslá dobře w uctiwosti; i hotow gsem, sám kažilé takowé ochotně přigmauti a geho užiti: — nemohu však sobě odepřiti, abych wěcj, kterauž gsem mnohale-tau pracj za dobrau a užitečnau seznal, mladšjm w úřadě bratrjm neposlaužil; w nabytá gich uměnj práwě se důwěřuge, že dle potřeby, gakž okolnosti udagj, pominau, co zbytečného, a dosadj, což zde toliko poukázáno gest, aneb čeho by se nedostávalo. A protož tedy:

W gakém pořádku má se cwičenj náboženské pro mládež školnj wenkowskau stáwati, aby prwnjmu mládj bylo přiměřeno? —

Předepsaný Katechismus se zde, gsauc kniha školnj, za prawjeko bére.

Na rozličnost w schopnostech, na dřjwe nabyté wědomosti, na ponětj doma wsatá zprwu nesmj se hleděti nikoli; nýbrž djtky co prázdne, na počátku co stegně uspořádané tabulky budte pozorowány, na které se něco trwanliwého napsati má.

Toho nižádný nemůže upřiti, že se gim hned zprwu zřámosti o Twůrci a o stwořenj swěta podati musegj. dřjwe než se na otázku w knize školnj: Kdo wšecko stwořil? — odpovědi zá-

dati může. A protož, co prwnj základ cwičenj w náboženstwj, historie biblická stogj, gegjžto výrazowé hlawnj w dálšjm kráčenj s Katechismem musj se spogowati; při čemž že maličtj přjběhy mnohem ochotněgi poslauchagj, nežli galowé a nesrozumitelné otázky, a gich častěgi obtjžné a geště méně srozumitelné výklady, má katecheta geště k lepšjmu, že pozornost gich hned spočátku zagme a náchylnost k učenj probudj. — *Srdce* pak takowýchto posluchačů prwnj struna gest, kterauž katecheta naladiti musj; i budiž tedy za hlawnj pravidlo položeno: že *newyhnutelně* třeba gest, aby katecheta powždy *sám sebe* dřjwe rozehřál předmětem, gegž myslj předněsti, a proto *nikdý* sobě nedowolil, bez vlastnj přjprawy wyučowánj počjti. —

Giz pak gednage o stwořenj swěta, postupug katecheta od bezžiwoťných k žiwočichům nerozumným — od těch k rozumným smrtelnjkům, a tak ponětj o neydokonalejšjch tworech — anděljch přjprawug; kterýmžto gednánjm také tak poslaupně welikost a wznešenost Twůrce samého se obgasnj. A gak přewelmi mnoho katecheta neprospěge, gakli maličké obdiwowánjm twůrce Boha úžasem nad wznešenostj Geho a hlubokau uctiwostj pro Něho dřjwe naplnj, než ponětj odporná do hlawy se gim usadila, a dřjwe než pocitowé se záměrem geho nikoli se nesnášegjci srdce gich zaugali!

Teď pak řekne u p. Milé dítky, wynasnažme se, abychom toho nesmjrně wznešeného Twůrce s pokorau wíce se znáti naučili!

Tu třeba a) na věci stwořené poukázati, b) o swatých pismech star. zákona zmjnu činiti, aby se stéžka k wýkladu vlastností Božjch proklostila.

Poslednj wěc tato nepodává-liž příležitosti gisté zdaleka newolané zmjnuti se o zgewenj Páně, o péči otcowské, pro kterauž nás o vlastnostech swých a o přípravách wykaupenj našeho wyučuge? — I hned pak se učiteli náboženství pole rozlehlé naskytuge, na kterémž wolno mu pro dítky krátké přjběhy rozsazowati, z nichž vlastnosti Božj w katechismu znamenáné seznáti, swětle schopiti, a tudy do paměti hluboko wtisknauti i mohau i musej. Zná-li katecheta wěc tu nastrogiti, aby přjběhy takowé ze života lidského wybral, aneb alespoň na něg obrátil: i pro dálšj léta djtek — s obdiwowánjm a uctiwostí, kteréž w srdcích gegich zanjtil, spolu také lásku k dobrotiwému a mocnému Twůrci rozžehá, a prawau synowskau bázeň štěpuge, kteráž ge bude zdržowati, aby se Mu nezneljily. A gakýž to prospěch pro nábožnost a mrawnost — prospěch ceny nemalé! gaka to spomoc pro cwičenj nasledugjcj! „Mocný ten a dobrotiwý stwořitel tomu chce“ — „On to prawj!“ — ó! žádné napomenutj, žádná domluwa, žádná pohrůžka, žádný trest nenahradj účinek slow těch opravdowě a laskawě pronešených!

* *

*Láskať wšemu wěřj, wšeho se naděge, u-
gišluge Apoštol sw. Pawel.*

K auplnějšmu wyswětlowánj vlastnostj Bo-
žjch opatrowánj prwnjch lidj wrági — gich pád
— gich wypuzenj — Abel — Kain a t. d. pře-
výborné pomůcky podává; gakož se takto i w
biblické historii zároweň s katechismem pokrač-
čuje.

Po takowé přjprawě přigde se w katechismu
na otázku: „Co gest Bůh?“ a odpověď gegj,
kteráž nikoli nenj a nesmj býti gen prohozená,
chladná definicj; nýbrž výraz wraucjho pocitu
a klaněnj, obdiwowánjm, uctiwostj a láskau ze
srdce wynucený.

Žeť nenj to wěc má, tuto o potřebě výkla-
du slow zatmělých mnoho mluwiti, netřeba při-
pomjnati.

Uwod a výklad otázky hnedky nasledugjcy:
„Gak byla duše člowěka stwořena?“ k tomu má
zaměřiti, aby u djtek pocit gegich vlastnj důstog-
nosti wzbudila a rozmohla; k čemuž se také do-
bře hodj, an duši lidskau podlé bytosti Božské
klade. Lahodjť to zagisté člowěku obyčegně, řek-
ne-li se o něm, že se mužům slowútným podo-
bá: i nesměla-ližby se marnůstka tato u djtek we
wznešenějšj, úrodnějšj cit přetwořiti, w cit, ga-
kowýž na buďaucnost gich prawým andělem stráž-
cem by byl? Zdržugj-li se lidé pro způsob-
nost, pro počestnost chyb a výstupků, bogjce se
poklesnauti w tom, což slušj: ó! nelze gináče,

než žet swědomj podobnosti s Bohem mnohem zewrubněgšj, mnohem záslužněgšj zdrželiwost wywoditi a w neohebné žiwota prawidlo utwrditi musj.

Nesmjrná tato wznešenost duše lidské má se djtkám nábožně a s wraucnostj, — má se při každé — šetrně k hlawnjmu aučelu měřjcmu katechetowi přečasto se uaskytugjcj přjležitosti na srdce klásti; a nemělo by se u cwičenj nikdy dále pokročiti, leč se přeswědčenj nabylo, že počátečně oswětlowaná ponětj, poznánj a city se způsobem, gakým maličtj smeyšlegj a pocitugj, gakoby sdruženy a dokonale sgednoceny gsau. Pěkné, kratičké průpowědi, gakýchž se při takowém wyučowánj — co wůbec powědomo — nikdy nedostáwati nesmj, tak se djtkám přednešte, aby se w nich hezky znaly, gen aukolem k učenj z paměti nikdy nebudte! —

Tuto pak zastawil gsem obyčegně u wyučowánj, a několik dnj zaplnil wyprawowánjm krátkých přjbohů, opatrně tak wybraných, aby wesměs s přednešenými wěcmi w dokonalém byly spogenj. Při tom nawádělgsem djtky, schopnosti gegich, náklonnosti, a wady mrawnj dobře před očima mage, aby samy usudek swůg progewily; čjmž gsem sebe nepřjgemného wytykánj a trestánj chyb a poklésků gich zbawil, powždy to tak nastrogiw, aby práwě na djtě chybugjcj otázka připadla, na njžto odpowjdánjm by donuceno by-

lo, samo swau chybu wyznati, a tudy samo se pokárati a polepšenj si umjaiti.

Metla se pomalu docela vyhostila z třjdy mé.

Při prowiněnjch něco těžšjch — když se dřjwe slawné utišenj buď gen pohledem aneb daným znamenjm nařjdlilo — nasledugjcj, neboli tomu podobné zwolánj nad mjru prospěšně aučinkuge :

„O djtě, nad tebau srdce boleti musj! tys tedy tak nešťastné bylo, swému mocnému, tak dobrotiwému Twůrci se zoškliwiti? Tak nešťastné, krásnau duši swau zohyzditi? — O! kdo z wás chtělby na mjestě nešťastnjka tohoto býti? — a t. d.

Zwolánj to k domluwám nad mjru důrazným pramen odkrýwá nikdý newysychagjcj, a živých podává barew k wyznačenj ohyzdnosti, kterauž hřjch, — a milostnosti, kterauž ctnost do sebe má; gakkoli se posud o trestech a odměnách swěta onoho mluwiti geště nedá.

Po maličkém pouchýlenj tomto k dālšj otázce w katechismu přistupugi: „Proč stwořil Bůh lidi?“ —

An djtky poznaly, gako wznešená duše gegich, a gak drahocenné to pro nás dobrodinj, že gi bytosti neydokonalejšj připodobňowati smjme: žádná otázka giná nemůže uwedena býti, kterážby k ožiwenj wštjpené lásky k dobrotiwému Stwořiteli a obdiwowánj Geho lépe se hodila. Odpowěď na ni tak mnoho látky k wýkladům, k úwodům we žiwot skutečný, k wábjcjm a zase odstrašugjcjm příkladům podává, žei

se ani prawdě podobati nemůže, aby něžná, gapná srdce mladistwého křesťanstwa bez pohnutj a bez přesvědčenj zůstala; zwlášt, an otázka hnedky přicházegcj hřjch w obrazu přeoohyzdném před oči stawj, až srdce proniká.

Radosti newyslowitelné často gsem pocjtil, wi-da, kterak po hlubokém stenu, njmž gsem mjsto odpowědi, tak aby to učenci zpozorowali, zaplnil, negeden ze schopněgšjch buďto swüg obličeg rukama zakrytý na stolici položil, aneb w pohnutj upřeným okem hleděl před sebe! takowéto pohnutj bez použitj minauti, byloby zrady se nad spásau djtek dopustiti! Geť tu i mjsto, kdež se křehkost srdce lidského odekrýti a mládeži před přílišnau w sebe důwěrau wýstraha dáti může, tak ale, aby srdce nepozbyla. Důkladů knaučenj tomuto gak bibličtj tak i swětštj děgopisowé i přjbehowé ze žiwota lidského wúbec přehognost poskytuj.

Zde pak u wýkladu historie biblické spo-geném, s neustálým poukazowánjm na vlastnosti přednešené, — o nichžto při každičkém cwičenj zmjaka nenucená mělaby se činiti — až ku potopě swěta pokročiti, kterýto katecheta leňowalby? Udalost tuto žiwě wyprawuge učinj, že mráz pŭgde po dětech, a že přjsnost sprawedlnosti Páně gakoby zjragjce se zatřesau. Ay! gaká to milá přjležitost k upewněnj bázně Božj w srdcích gegich, 'tjm přjhodněgšj, že hned otázka nasledugcj k tomu wede, gak Twůrce ten nenj gen

hrozný snad ukrutnj, nýbrž otec we všem laskawý, z lásky trestagjcj a milosrdenstwjcj činjcj. Spolu pak se swatost Páně slabé mysli djtek tudjž auplněgi oswětlj; budauť sto, aby sobě laskawost, milosrdnost s přjsnostj a spravedlnostj myslily wsřednocenj, a tudy swatost pochopily: čjmž i wědomosti gegich i bázeň Páně blahopłodné činj pokroky. —

Prwé než katecheta opěť dále pokročj, seznám djtky se zasljbenj Adamowi a Abrahamowi daným; wylož nowau vlastnost Božj — wěrnost; a připrawiž djtky neydřjw na djlo spasenj, potom na děg gehu a na děginu Spasitele samého, i na swaté gehu učenj.

Že se tady djtky nawáděti magj, aby wděčnost zamilowaly sobě, a ctnost tu také konaly, gakož i, že se krása a záslužnost gegj uwedenými několika příklady — takéť i z odporné stránky poukázati má: sotwa bude třeba připomenauti, an sobě i tu i w každé příležitosti, ano wždycky musj katecheta upřjtomniti, že péče gehu nemá toliko po wěčném spasenj djtek gjti, alebrž i po tom, aby ge w užitečné a blažené občany vzděláwal. —

Když takto maličtj o Twůrci wěcj weškerých wědomosti nabyli: čas gest, aby druha w Božstwjcj osobu, Boha Syna seznali.

Wážnost w pohledu i w řeči, gakau by se znamenitost učenj toho wyznačila — snadnost w dorozuměnj a wyhoštěnj všelikých dogmatických

těžkostj, *) aby se pomatenj ponětj předešlo, tak přjsně se od ketechety požadugj, že w tom od neymenšjho upustiti nelze.

O wtělenj Krista Pána musj se gednati gako o članku wjry, o kterém ni neymenšj pochybnosti mjtj nelze. Na neyweyš mohau geg několik krátkých prorockých předpowědj předcháze-ti. Radjm však wesměs, we wyučowánj předněgšjm, zwlášť kde se historie biblické užjwá, aby se děti uwykaly, výroky pjsma, za wyřčenj Bo-žj bráti a gim na slowo wěřiti.

Při otázce: „Co se přihodilo znamenitého před narozenjm Kristowým?“ zdá se welmi užitečné býti wyswětlenj, w gakém spolku Jerusalém byl s Řjmem, s Nazarethem, s Betlehemem, — gak to wyhlželo s řjmskými wládaři a národem židowským, — gaká přčina, že Maria do Betlehe-ma přišla. — Tak i o tamněgšjch pastýřjch řeč bud' činěna, a wůbec o všech wěcech, kteréby djtkám cizé a nepowědomé byly. Gá také, o Řjmu, cjsaři a wládaři geho mluwě, neopominul gsem, o hlavě cirkwe, o weliteli nad zemj našj i o wládaři geho we vlasti této se zmjnuti, s napomenutjm, by sobě wěci ty zatjm pamatowaly. U-

*) Auřad školnjho dozorce zastáwage zwláštnjm důznamem Dústogné Konsistoři nedostatky gsem předložil, gaké gsem u wyučowánj mládeže w náboženstwj byl shledal. Pro tu wěc od nj wyšlo napomenutj, kteréž se we Vernaljch r. 1823 ř. 8. nacházj. Wiziž i Vern. r. 1817. N. V. a také r. 1811 N. V. a g.

činil gsem to, by gim pozděgšj učenj historické lehčj bylo a patrněgšj; spolu pak také, aby některé známosti o spogenj swém s oběma těmato hlawama a s obcj zemskau nabyly; a mnjm zagiště, že zacházky takowé negen proti aučelu negsau, nýbrž že i nemálo prospěgj; pročez gich pro žiwot skutečný nikdy nepomjgjm.

Když se způsobem tjm známost o poměrech wěku toho i o smeyšlenj gehu předešle: ulehčj se katechetowi wyprawowánj o narozenj Páně i příjpadek gehu znamenitě, a poučenj mrawná samodělk se mu na srdce tisknaucj tjm wolněgi i k srdcjm maličkých se proberau, gešto rozuměgj co se přednášj, a uwyklj giž budau, aby každé wyprawowánj na mrawy gich obraceti slyšely. Udiwenj, milost, klaněnj se Ježjškowi gim podobnému wstřjc vyplápolá ze srdcj gegich; budauť pastýře blahoslawiti, že widěli Spasitele w geslech, — záwiděti budau mudrcům milosti, kteráž se gim stala, an mu prwnj dary podati směli, — a budau odhodlanost cjtiti, kterauž i ony by božskému djetěti wše obětowaly, na čemž lpj srdce gegich djtěcj!

A zpozoruge-li katecheta takowé city a umj-něnj, gež probuditi se snažil: bude-liž moci po poučenj prahnaucjm gemu na púl cesty wstřjc spěchagjcjm žáčkům ukogenj odepřiti? Neubezpečj-li ge, žeť i oni gistau magj naděgi čistj a dobřj zůstanau-li, spasitele toho někdy spatřiti? žeť i oni každodenně směgj mu dary obětowati, — dary, nad wšecko zlato země té Spasiteli přjgem-

něgij; — dary, kterýmiž i sobě samým poklady pro věčnost usťrádagj: poslušnost, lásku, nábožnost, pokoru a t. d. Libo-li, odhal se tuto blud onen škodný, gakoby darem chrámu učiněným hřjch u Boha mohl se vyplatiti, aneb se giné mrawnj wady odkrýgte; lépe však se ctnosti žiwými barwami obrazte s užitekem člowěku z nich plynaucjm, a na swětlo gasné postavte, tak aby si djtky bez pobjdnutj samowolně umjnily, že oněch chtěgj se warowati, tyto pak konati bedliwě.

Aby však wzbuzenj citowé nezwrhli se w křjdlu Ikarowa, aby na místě aučinných křestanů — newywedl sobě w náboženstwj přepiatců: hezky opatrně powždy se ku zemi snášeg, — pohnuté miláčky w rozličné obzory žiwota lidského uwáděg, a nech, aby citowé w úmysly a žiwota prawidla dozráwali. Gakož při každém cwičenj, tak i zde průpowěď onu neustále měg před očima: Exempla trahunt. — Dlužno pak katechetowi častěgi — zwlášť an naučenj na žiwot lidský obracj — prawidla mrawnj, z vlastnostj Božjch se preyštjcj opáčiti, a snažiti se, by myšlénku: „tato gest wůle Boha mého — toť mu se ljbj“, až w nawyklý půwab ku ctnosti u djtek pozwedl: gakož i naopak „toto Bůh zapowjdá, to se mu oškliwj“ co bezpečnau pawězu proti hřjchu upewnili.

O obřezánj Páně může se zmjuka učiniti, gakož o obyčegi od Boha w starém zákoně nařizeném —

a křtu našemu něco nápodobném: hned však bez prodlení dálšjho se pokročj k výkladu autěku Syna Božjho před auklady člowěka gediného. — Kterak se při všech předmětech, o kterých mládeži známost auplnau podati neradno, i zvědawost gegj powábiti nedowoleno, takto prozřetelně pospjšiti má: budeť každému katechetowi známo dokonce; gest však třeba, aby se wěc ta před *každým* takowým případkem dobře rozwážila a s učitelem grammatikálně opakugjcjm náležitě o nj promluwilo.

Na dotaz, genž se tuto djtkám namjťá, zuá každý bohoslowec odpowědjti; a budeť i dobře slaužiti, udagj-li se mládeži poznanáhla se zákonem starým seznámeněgšj prorocké wypo-wědi, na okolnosti djla wykaupenj na wlas poukazugjcj. Dle zdánj pak mého nebyloby neprospěšno, z učenj toho na mrawy obrátiti, gak že w potřebách našich — po wzjwánj Boha našeho, rozumem swým, užjwagjce mohútnosti, genž do nás gest, a prostředky dowolenými sobě pomáhati a zaufánj i powěry střjci se máme: gešto i sám Syn Božj prostředku přirozeného použil, chtěge pronasledowánj ugjti, a tudy i nám příklad zústawil, gegžbychom nasledowali. Načež pro výstrahu výkaz nedowolených, powěrných, w lidském však žiwotě často užjwaných prostředků měg si tuto mjsto. — Widělo-liby se však za lepšj, mrawnj tento předmět až k příkázanj prwnjmu dochowati, gest o tom co gednati, kte-

rakže wšeliká usilowánj, ano weškerá namáhánj zlých lidj, buďtež si gakkoli mocnj, marná gsau proti usauzenj a řizenj Božjmu: — nenj-li libo, u přježitosti této whodné obgasniti maudré a pečliwé wedenj těch, genž Bohu milj gsau, a důwěru w ně obžiwiti.

As gako nadběžně tuto připomjám, aby se přježitosti, kteráž se u přednášenj žiwota P. J. K. zde krátce poukázaného naskytuge, použilo, a mládeži k pochopenj a porozuměnj wyznánj Apoštolského po částjch, gak se w historii pokračuge napomohlo.

Otázka dálšj: Co wjme neyznamenitějšjho o mladosti Ježjšowě? odpowědi zagjmá, z nichž pro djtky mnohostranná poučenj vyplýwagj. Pro mrawy gich w chrámě — pro užitek, gegž dobřj towaryšowé podáwagj, a naopak — pro způsoby po domácku a na wenku — pro chowánj se k rodičům, k předstaweným a t. d. — pro pilnost a bedliwost we škole i mimo ni: pro wše toto má zde katecheta zrcadlo před rukama, kteréž aby mládeži předstawil, a gj k potřebě podal, nesmj meškati; anobrž snažiti se, aby Wykupitele w ctnostech gehu djtěcjch gakožto milowánj a nasledowánj na neyweyš hodného předstawil gim.

Prwé pak než geště Ježjše při křtu gehu gako muže uwede; nechať mládež Jana Křtitele, co předchůdce Páně sezná, a zwolánj „Eyhle beránek Božj“ srozumj.

Můžet se gj tu o počátku beránka welikonočnjho neyhlnějšj řjci, což katechetu w biblické historii až k wygiti z Egypta dowede: i zgewenj Janowi dané: a duchem swatým naplněn bude a t. d. třeba bude podotknouti; *musj* se však způsob křtu tehdejšj i řeka Jordan oznámiti.

O postu a pokušenj Kristowě ostrowtipně gednati nechtěj katecheta; raděgi po wypravené udalosti — o poloze chrámu a na východu obyčegném způsobu střech podotknout — beř se k poučenj: gak se djtky w čas pokušenj wnitřnjho i zewnitřnjho zachowati magj; při tom schwalug prospěšnost průpowědj z pjsma, co ochrany w pokušenjch, uweď příklady ze žiwota skutečného, a neobmeškey utěchu wléwagjci poučenj o andělu strážci přidati, při kterém naše česká, pěkná a všem dětem známá pjsen: „Anděle Boží, strážce můg“ neypřjhodněgi se wyložj.

Otázka w katechismu teď nadcházegjci: „Kdy počal Ježjš učiti?“ aby se chladně toliko a bezdušně gen prohodila, ani možná nenj. Onať gakoby dvěře k náboženskému cwičenj o wjře otwírá a syna Božjho jako učitele člowěčenstwa znamená. Nenj tu mjsto, kde se základ *wjry*, základ nepohnutedlný položiti má?

Djtky poznaly Twůrce, učily se Geg milowati, ctjti, obdiwowati, Gemu se klaněti a Geho se báti; počaly o wtělenj Syna Geho známosti nabýwati, Geg co djtě milowati a t. d. — teď tedy nechať Geg katecheta co učitele lidstwa předobro-

činného slawně prohlásj; ať ge se saustawau spasenj seznámj, kterauž Twůrce založil, a Syn pak prowedl. Nesnáze, gež od prwnj doby narozenj swého strpěl, drsná příprawa pro auřad ten učitelský, gjžto se podrobil, maudrost, kterau se při zwolenj prwnjch učedlnjků řjdl, obtjže, gežto po cestách za wyučowánjm swým konaných snášel, čistota duchownj, ze wšech činů Geho wyswitagij, přjwětíwost a láska, kteráž u prostřed newděku, nenáwisti a stjhanj při Geho gednánjch se powždy stkwj — neustále katechetowi nynj před očima buďte! Wěcj těchto dále pokračuge použjwey, aby srdce djtek wděkem, láskau, úctau, wjrau a dowěrau k Spasiteli naplnil; a slowa Geho: „Nechte maličkých ke mně přigjti“ *) neodlučitelně ge s Njm nawždy spogj.

Newděčnost židůw, gich zaslepenost, katecheta důrazně na srdce mládeži wlož, i ptey se gich: kdožeby tomuto Božskému učiteli, genž pro spasenj naše na zem byl sestaupil, genž tak milostně a neunaweně pro naše dobro pracowal, a hotow byl (nechť i někdy hrůzoplnau změnu w běhu žiwota Geho, totiž Umučenj Geho gako ze vzdálj zhlédnau) skutek wykaupenj swého a učenj swé i krwj vlastnj zapečetiti, kdožeby směl mu wjry na slowo, — poslušenstwj na každé pokynu-

*) Slowa tato nade wchodem do školy Wlašjmské na tabulce mramorowé zlatými literami napsána se nalezajg.

tj odepřiti? — Takto aneb podobným způsobem gest třeba, aby se zárodek ne slepé, a však bezwýmječné wjry zaurodnil; zde i lze pošetilost lidj na weřegnau hanbu wystawiti, lidj, kteříž s odwahau trestu hodnau wyřčenj Božská rozumkem swým posuzowati se opowažugj; lze tuto mluwiti s Pawlem o podrobenj rozumu, o potřebě a zásluze wjry; lze mládež obklopiti štjtem neproniknutelným proti všemu pochybowánj, posměwactwj, newěře i všelikým oněm gedowatým *swěta* toho šjpům, genž na zahubenj dušj se pauštěgj.

Mládež má dále gádro wjry, má však i osjlla, gaké gj hrozj, seznati; a w tomto smyslu — kutwrzenj totiž základu, na něgž wjra se opjrá, prones se otázka hned nasledugcj: „Wěřili-li všickni w Ježjše?“ s takowau widitelnau, ljtostiwau rozpačitostj, aby mládež, Spasitele milowná, strachowala se, že odpověď newypadne dle žádosti.

Zwolánjm pak: gakže my šťastni gsme, ač gsme nezaslaužili, že do počtu wěřjcjch patřjme! aneb čjmsi podobným, budiž o blahu takowém, o ceně pokladu gj tudy swěřeného poučena, a tak i o wěrném opatrowánj, kterým geg po čas žiwota pěstowati gest powinna.*)

*) Snad-liž třeba i na to pozor obrátiti, žeť trwauj wyučowánj nemagj hodiuky určowati, ale raděgi, že má ge pohnutj a přesvědčenj, gehož se šťastně došlo, koněiti? Chwjj-

Čím důrazněji se toto na srdce mládeži wložilo; čím ohybnější progewj se jí zatvrdlost židůw, i gegich nenávisť i závist, kterýmiž nepravostmi ke všem nasledují jm ukrutnostem na P. Ježíši spáchaným pohnáni byli. Ay! jaká to rozmilá záminka, pod kterau tyto w každém skoro stavu lidském rozplemeněné ohawy zostuditi, a plody gegich w dětině Ježíšowě — s poukázáním na Kaina, na syny Jakubowy, i w obecném životě ohledati, a spolu sjmě swornosti, přízně, přijetíwosti a ochotnosti k jiným zasjí lze gest! —

Gakžby neměly mladé newiňata zhroziti se, slyšjce dále, kam až hněw a závist židy přiwedla, k tomu totiž, aby Ježíše, po gehož každickém kroku stopa dobrodinj, stopa swatosti pozůstala, zavraždili! A gakžby neměl katecheta překwapugjcjho zhrozenj horliwě se chopiti, aby podrážděna u již ošklivost k hněwu a závisti na neyweyš roznjtil a sesjlil k trvánj stálému? —

Od této pak doby katechetowi důležitost powinnosti té pořád wzrůstá, aby na gednánj djtek pilný pozor měl. Každé poblauzenj od toho což prawé gest, gak se ho dopjdj, musj gine wytykati, na věci přednešené se odwoláwage, a při tom z chybugjcjho úsudek nad sebau

le slawného pomlčenj — po nějž kratičká mrawnj, čili z písma wzatá průpowěď — zpjwánj něgaké whodné písne školnj, s gichž uwáděnjm až posud se skoro wesměš mešká, — aneb neobyčegná od samého katechety předjkwáwaná modlitba měla by cwičenj skouáwati.

samým wylauditi, by záhy znánj sebe samého, nedůtkliwost swědomj, prawau bázeň božj, a stud z vlastnjho powědomj wzbuzowal, obsilňowala rozmáhal. Láska k Bohu a k bližnjmu, ochotná poslušnost příkazům Božjm — šlechtnosti a mrawnosti gediné podpory buďte. Necwičenost a nucenj gsau zdrogowé pokrytstwj, lži, zadrželosti a všelikého zlého: tak práwě, gako potupné aneb dokonce tělesné tresty při wučowánj tomto i cwičenj i náboženstwj samo nechutné činj a zoškliwugj. *)

O přednešenj umučenj Páně nezbywá wjce co říci; gediné snad, gak radno gest, o politickém stawu Jerusálema, o neyvyššjm knězi, o farizejch a zakonnjcich, pakli se nestalo dřjwe, wyswětliti, aneb dle potreby opáčiti; pak, že nenj dosti, aby se gen citliwost zapogala a sautrpnost se Spasitelem wzbudila: nýbrž raděgi, aby se bolné obdiwowánj wznešenosti Geho, Geho nepřemožené trpěliwosti, Geho lásky i k samým nepřátelům wraucně na srdce kladlo. Bez všeho pak odporu musj se progewenj to wznešené slowy Kristowými: „Dokonáno gest“ zawřjti, a důkaz člowěčenstwj wykupitelowa zgewnau smrtj Geho, — důkaz Geho božstwj powstánjm z hro-

*) W tomto wzhledu školy naše wenkowské až posud welmi pozadu zůstawaj; učitelowé prawého aučelu auřadu swého se nedochápali, a při trestánj gen *metla* zastupuge mjsto laskawé přjsnosti.

bu polidsku nemožným, potom učenj o nesprawedliwém pronasledowánj, autrpnost s trpjcjmi, trpěliwost w sauženj, pokogné očekáwánj smrti, a t. d. na budaucj hodinu odhodlati, aby se pak klidně k ukogeným mohlo mluwiti mysljm.

Potom pauhé wyprawowánj o wzkrjšenj Páně přicházj, když se bylo dřjwe o nowě wytesaném, péčliwě opatrowaném hrobě, i o ostatnjch w katechismu podotkuutých případech djlem historicky, djlem dogmaticky slušně promluwilo; z kterýchžto wěcj obrácenj na mrawy samo se přestírá. Otázka: Kdo gest Ježíš Kristus? gen toliko co následek z předešlého, nikoli gakožto cos nowého platj; get giž Pán dětem znám dostatečně, a nezbywá wjce, než aby se patrně poukázalo, že se známost tato chce do pořádku odpovědi w katechismu předložené uwésti pro snadněgšj pamatowánj. Zgewnátě pak tu toho potřeba, aby se djtky na přjštj J. K. poslednj pozorny učinily, při čemž dotaz učedlnjků: Když se to stane? a odpověď Páně z pjsma uwésti, nebude neslušno.

Dřjwe než se dále pokračugjce djtky s třetj osobau wbožstwj seznáměgj, měla se k tomu při křtu Páně cesta připrawiti, gakož i při umučenj uwedenjm slibu o seslánj utěšitele. Na to pak o skutečném seslánj Ducha swatého gednati se počne, a dále rozložj se gehu aučinky, které téměř na způsob důkazu o wěrnosti Páně na swětlo wystaupj.

Kdoby však za naukami zde položenými učenost swau chtěl vykládati, učenj ta tagemná wysvětlowánjm a podobenstwjm k pochopenj připrawowati: nesrozumitelným bude a zůstane; budeť mysl i srdce másti, a nadto i tagemstwj zlehčj, genž tagemstwjm zůstati má i musj. „Tak wyřčenj gest Spasitelowo, tak hlásali Apoštolé od Něho poučenj!“ to buď základem wšj wjry, a také nawždy zůstaň. Co o Apoštolowých prwé slowech se zmjníw řekl gsem: to gak zde, tak i při každem naučenj wjry mjsto swé má. *)

Na snešenj Apoštolské a gehu opravu, gesto djtky přečasto doma chybně w něm wyučeny býwagj, má se ustawičně ohled bráti.

Dále, zase w způsobu opakovánj ne však nowého poučenj postaupj se k otázce: „Kolik gest božských osob?“ A řekne-li pak katecheta: Obyčgem nosj služebnjci znak swé wrchnosti, wogáci swého panownjka, z kteréhož se poznáwagj a t. d. tak i my služebnjci Spasitelowi, znamenj máme, dle něhož gsme k poznánj, znamenj totiž kříže, kterýmž i dále weřegně wyzuáwáme, že druhá božská osoba a t. d. — seznámj tak djtky s přjčinau, pro kterau se znamenjm kříže znamenáme, gakž dosti gest; gen mu uda-

*) Gest třeba připomenauti, gak se domnjwám, že katecheta giž dřjwe neopominul o učenjch wjry učco promluwiti, hned když Ježjše co učitele uwáděl, i že nápodobně některé zázraky přednesl, gež On před smrtj swau i po z mrtwých wstánj byl učinil.

ti zbýwá , proč známky té netoliko weřegně gako wjru swau wyznáwagjce , alebrž i pro se-
be modljce se, zprwu i na konci, pak i při
žehnánjch užjwáme. Spolu pak nebude snad ani
záhy tuze ani pozdě, mládež na tomto mjstě o
pozdrawenj katoljkům obyčegném : Pochwálen
buď J. K.! a odpovědi na ně poučiti. *)

Buď si giž dřjwe aneb pozděgi, přigdau za-
gisté djtky w známost o roztržkách w křestan-
stwu. Začasté stane se to k gich škodě náram-
né. Protož nenj toliko radno, ale i dlužno, aby
ge o tom katecheta poučil w tom čase, když ge-
ště s to gest , aby gim newypuditelnau ošklivost
z bludů w náboženstwj, a s nj i autrpнау sná-
šeliwost pro blaudjcj wštjpil.

Negednal-li katecheta o Petrowi a druhých
Apoštolech a) u přjležitosti gich wywolenj, b)
při sběhu utrpenj, aneb c) po wzkrjšeuj spasi-
telowě : nynj tedy výrazné slovo: *Katoličtj*
křestané přičinj, aby o hlavě cjrkwě, o dané gj
moci, o branách pekelných, o odpadlstwj mno-
hých křestanů, o setrwánj w zaslepenosti stru-
čně a gádrně tak mluwil, aby djtky giž z hlasu
cenu cjrkwě katolické, štěstj to , že gj nálež-
gj, a spolu i powinnost seznaly, která ge zawa-
zuge blaudjcjch ušetřiti, ge milowati, a za ně

*) Gak potřebué gest poučenj toto , sám každý nahlédne, ge-
što i lidé druhy sprostěgj, za toto pozdrawenj se styděti
a na mjstě geho lichých poklon užjwati poćjuagj.

se modliti; posléze pak, by se dozvěděly o nebezpečenství, do něhož marnými hádkami o víru, gakož i chladným svých nábožných povinností plněním spása duší našich uvrhnauti se může.

Zdánlivým, a však potřebným pouchýlením tjento ulehčí sobě katecheta odpověď na otázku nasledující a vysvětlení poněj o cirkwi katolické.

Co se swrchu za podotčením Říma a t. d. řeklo, může se tuto znova říci a mládež může se s cirkewu posvátnau vládat — pokud sluší — seznámiti, aby negen *wnitřnj* obcowání věřících, ale i *wněšnj* gich spolčení poznala. *)

Wnitřnj obcowání musj se o něco wíce obgasniti, aby se otázce: „Wšickni-li lidé umrau?“ s připogenau hned utěchau ze wzhledu na cirkew katolickau, místo uhodlalo. I o očistci w tomtěz ohledu wolno tu promluwiti, třebať otázka ještě na předmět ten neuwedla.

O čemž pak díky, — nechť i byly od rodičů, neb gináče ni slova o tom neslyšely, — giž cosi tušiti, — co sobě giž napřed žádati musely — i co se gim w předcházejícím učenj, gakožto prawda člowěku giž přirozená častěgi naskytlo: o tom pro gegich auplné ukogenj co o gistotě,

*) Cožkoli se akatoljkům prawý smysl a aučel nenahlžegjím směšně zdá, a gim za záměr posměchu slaužjwá: o všem tom potřebj, aby mládež záhy důkladné známosti nabyla; gakož se zmjuka o tom dále w řeči o swátcech a obřadech našich zase wrátj.

onjž ni neymenšj pochybnosti w nich wzniknauti nesmj a nemůže, se gim progewj — totiž, že duše lidská gest nesmrtečná; neboť, „Bůh to zgewil!“ Slowa: „Nebogte se těch, genž zabjgegj tělo a t.d.“ Co platno člowěku, aby a t.d.“ „I ukázali se gim Mogžjš a Eliáš a t. d. mimo mnohé giné každému bohoslowci známé wýpowědi pjsma wolno tu co důwody, ne nesmrtelnosti — ale co důwody toho, že Bůh to zgewil, umjstiti a spolu do paměti wtisknauti.

A takto katecheta došel hogného pramene, oplýwagjcjho naučenjmi wjry i mrawů, z něhož sjmě skutků dobrých giž prwé wsaté geště wjce zúrodniti mu možná; o věcech těch wjce řjci, w prawdě bylaby wěc zbytečná, an přdestřené tu prawdy sotwa se čjsti mohau, aby se na mrawy neobrátily; pročez stačj, toliko na pagednánj o vlastnostech božjch poukázati.

Žeť žádnému učiteli náboženstwj nenapadne, aby o *způsobu* trestů wěčných a odměn slowa mnohá činil, za wěc gistau se může wzjti; nebť dětem, pakli wraucně k milowánj Boha a ke klaněnj se Gemu wedeny byly, poznawše Geg co bytost neydokonalejšj — spogenj s Bohem neysladšj odměnau, odtrženj od něho neykrutějšjm zdáti se bude trestem.

A krásně pak za všemi těmito naukami, as gako *auhrnkem* gde snešenj Apoštolské, na kteréz, gakž řečeno giž powinen byl katecheta po

částkách poukazowati, a tak dítkám slova od rodičů naučená osvěcownati a obgasňowati.

Posléze po sestawení všeho, což se předneslo, gakož wůbec pro ulehčení paměti příhodno gest, kapitolu prwní zawjrá. Tady hlawních nauk opáčení, mnjm, že bez užitku býti nemůže.—

Tuto pak podlé rozměru mnoholetau práci uspořádaného z pořadí w katechismu zachovaného wystaupiti, a cwičení o neysw. swátosti, i omši swaté semto položiti, za věc welmi potřebnou sezna gsem; ano byl bych se raději w prwnějšich létech i pokusil, těmto naukam při učení o utrpení Páně mjsto wykázati, kdyby se pořádek historický přjliš tjm nerušil.

Že gsem se takto od knihy školní pouchýlil, tjmto hodlám osprawedlniti.

Dle zavedeného pořádku našich weřejných služeb božjch, i kdyby radno býti mělo, dítkám zanedbání gich prominauti nenáleží, nýbrž raději k tomu přidržowány a na dobře zřízených školách k spoluobětowání mše sw. každodenně wodjny býwaj. — Imožná-liž, aby dítě, dokudž konání služby Páně, obřady při tomi oděw zvláštní se swými w náboženstwj gestě autlými ponětjmi srownati neumí, po několikrátjním popatření na tyto gemu neobgasněné předměty nezůstalo lhostegné? Geliž možná, aby zponenáhla wážnosti i uctiwesti pro službu boží a pro chrám neratilo, newědauc co giného počjti, nežli se dru-

hy swými šeptati, a giné nenáležitosti tropiti? A byt i, gsauc doma lépe wedeno, tichost a slušnost zachowalo: můžeme-liž přestati na pjsku tomto, genž základem gest zdánliwé nábožnosti geho? Po stézce rozgjmánj takowého mohli bychom hezky daleko přigjti; gelikož rozum i zkušenost nám, břjmě powinnosti té nesaucjm, na bo-hatau zásobu poukazugj. Než segděme se stézky té proto nemilé, že se nanj se sterými wadami potkáváme; a gediné na chladnost, lhostegnost, ba i na neřády pohledněme, gichž w chrámjch našich skoro po každý den nám spatřowati.

Co dřjwe necwičenost a dětská powaha zpłodila, uwyknutjm dozráwá; srdce se pomalu koraui ledowau omkne, a než djtě w létech dospělegšjch učenj o sw. swátostech a o mši sw. zaslechne, gapnost geho pro věci ty dáwno gest zamezena. Srdce, gešto tak často rozum zawádj a pautá, *srdce* to, aby w náboženstwj rozum wedlo a nad njm panowalo, přede všjm vzděláwati káže potřeba. Tam, *w něm* se musj plamen obětnj zažhnauti, aby ponětj rozumu ohřjwal, oswěcował, a úrodu působil; gináče newy-nikne z náboženstwj nic giného, než pauhé studené mudrowánj, anož denně saustawu swau, a pokaždé k gistému zhoršenj měnj, nic negsauc než třtina wětrem se klátjcej.

Takowá pozorowánj, takowá zkušenost, trwám, nawrženau změnu w pořádku katechis-

mu omluwj, a snad i gako užitečnau a newyhnutelně potřebnau prohlásj.

A na tom se ustanowiw dále pokročjm. Promluwj-li katecheta, oddělenj to prwnj dokončiw, a k nasledugjcj této věci dobře se připrawiw k djtčám u př. as takto: „Dnes wám přinášjm něco welmi radostného! Ježjš, genužto co božskému djtěti w gesličkách hotowy gste byly, wše což máte milého, obětowati, gehožto maudrosti a poslušnosti w Jerusalémě a w Nazaretě gste se diwily, umjniwše sobě, že budete Geg nasledowati; ano, Ježjš ten, gehožto gste upřjmně zamilowaly, slyšjce, kterak wás k sobě wolá, widauce, kterak krok každý dobrodinjm známená — Ježjš, nad gehož stálostj w utrpenj, nad gehož smrtj srdečně gse užasly, nad gehož wzkrjšenjm gste zaplesaly, a nad gehožto na nebe wstaupenjm gste truchliti chtěly, domnjwagjce se, že wás opustil, Ježjš ten přemilý, předrahý — co mysljte djtky milé, kdeže nynj přebýwá? O djtky! zaradugte se — tentýž Ježjš, gakož w gesličkách ležel — gakož pněl na křjži, po každý den mezi námi gest; můžeme s njm wždycky mluwiti, k němu se modliti a t. d. — a co wjce, — i můžeme s njm nerozlučitelně se spogiti, gakož se pokrm a nápoj s tělem spoguge, a t. d. I wy geg, owšemť w giném způsobu každodenně w kostele widjte; padáte před njm, ani samy dobře newědauce, po každý den na kolena — on wás tu také žehná — widjte gak ra-

dostnau a nábožnau pokorau dospělegšj křesťané přigjmagj geg, a t. d. — přednese-li prawjm, katecheta toto, aneb cos takowého, ay! walně srdce gegich roznjtj, a sice netoliko na některé okamženj, nýbrž na wždycky, a tudy sobě cestu k učenj o swátosti oltářnj proklestj, prwé gi co tagemstwj ohlasiw; a čjm důrazněgi přednese řeč takowau, tjm spjše na pozornost posluchačů swých malých ať se těšj.

O wyučowánj wšak w nj zewrubněgi mluwiti, proto byloby zbytečné, že mimo wětšj katechismus i mnoho giných zvláštnjch o tom pogednánj dostatečného swětla i důkladných nawedenj k tomu poskytugj. Gen ať se nezapomene, že se k skutečnému přigjmánj dťky tuto geště nepřiprawugj; pro kteraužto wěc musj se dobře na to ohled bráti.

Od učenj toho způsobem přirozeným cwičenj o mši swaté nesmj se odlaučiti, i máť se zcela a zewrubně přednésti, a při tom spolu o oděwu kněžském, o swětle, kadidle a t. d. mluwiti. Gak se tu s poslednj wečeřj Pána našeho, na beránka w Egyptě a oběti starozákonnj ohled berauc, (o kterýchž wěcech mládež giž z historie biblické známost mji bude,) počti má, netřeba připomjnuti obsjrně, an to samo plyne ze sebe.

Geště wšak než kapitolu tuto uzawru, dwogj wěc podotknauti musjm.

Předně. Že negen zaslužno, nýbrž má-li se weřegná i saukromnj aneb domácj nábožnost po-

wzbuditi, žiwiti a roznjtiti, že newyhnutelně třeba gest, aby se djtky hned po učenj o sw. oběti mešnj i také o zpěwu *) w chrámě poučily, w něm cwičily, a se smyslem neyobyčejnějšich pjsnj seznámily.

Tato stránka pobožnosti weřegně dobře zasluge, aby se na ni zvláštnj zřetel obrátil. Mámeť školy pro tanec, aby se půwabné, šwižné pohybowánj těla zobecnilo a sauměr w ně uwedl; máme pořádky, by se práce ručnj a umělectwj uchowaly; máme wzory pro djlny, ústawy kwzdělánj hudby, tak nazwaná Conservatoria: wšecky věci tyto potřebné gsau i chwalitebné! Gen pak obecné, společné a weřegně wygadřowánj nábožnosti wnitřnj samo sobě, aneb na neyweyš geđinému warhanjku zanecháno, genuž o slowa, o smysl, o přjměr péče nenj a aniž pak býti může. Mládež učj se zpěwu gen po sluchu — slyšj pak neprávě — a nemůže ginače než špatně pěti, nad to geště slowům pjsně a obsahu gegjmu nic nerozumj. O! gestiť k politowánj, že se slowa wšeho smyslu prázdna, ba i dokonce protimyslná přemnohokráte slyšeti musegj w chrámě, kdež !geden druhého

*) W létě r. 1830. předložil gsem Důst. auřadu Wikariátnjmu kratické rozebránj věci té ku powáženj a dálšjmu auřednjmu gednánj. I nelze mi ginače, než upřjmuč žadatí a přati, aby se ponawřenzj to ochotně přigalo a brzce w skutek uwedeno bylo! —

wzdělati má. Totoť snad nelze nábožností, aneb službau dokonce Božj nazjwati?! — Wložil-liby se však předmět tento *poušechně* mezi předměty školnj: wzplápolá dogista ze škol, *) těch- to gediných konservatorij náboženstwj mrawnosti, nábožnosti a weškerého dobrého — rozžžaté tu swětlo w tisjci a tisjci paprscjch i do osad, bude po domácku se zdjlegjc i neynižšj třjdy lidské oswěcowati, a smysl i sauzwuk polehku na mjsto potlačeného nesmyslu a protiwného wřesku se usadj. A uwede-li se nad to geště akatolikům dobře obyčegné i chwalitebné užjwánj pěsennjků — téměř wůbec: nabude zagisté pobožnost weřegná prospěchu nad mjru welikého. — Dále musjm přidati

Za druhé. Gak mjle katecheta učenj o oběti přeswaté dokoná, bez prodlenj před každým swátkem, kdykoli se služba Božj od obyčegného řádu a giž známé doby pouchyluge, mládeži každý obřad wyložiti a s cwičenjm náboženským slauciti, nemá sobě leňowati; kterážto wěc geště přjsněgi se požaduge na mjstech, kde akatolických rodin neb dokonce osad stáwá. Gak

*) Gá gsem se wynasnažil, chyby we zpěwu zpozorowané z kazatelny kárati a opravowati. Tak u př. na pozdrawenj ono „Dominus vobiscum“ w řeči materské wždy se odpowjdale: „I s duchem *swjým*.“ Wšecko wyswětlowánj i každé napomjuánj bylo nazmar. Počal gsem však s tjm we škole — a hle! šlo to tu, i také dále mezi ostatnjmi. Tak také po wjce giž let školnj i chrámownj pjsue mládeži dáwám zpjwati a w nich gi cwičiti. —

toho welice, welice třeba: giž prvé w pozname-
nánj gednom gsem progewil; přeswědčenj ale, gak
mnoho tjm dobrého wznikne, gak mnoho před-
sudků a powěr se tjm udusj, i gak prawá nábož-
nost při tom prospěge: samo sebau se přdestj-
rá. Gen wýkladowé takowj nebudte chladně,
ospale, a gako bez citu činění, aneb snad dokon-
ce učenými wtipnůstkami maštěni. Mysli, gaké
se we škole wzdláwagj, silných pokrmů ani ne-
potřebugj, aniž nesnesau, leč mléka přjgemného
podey se gim.

Tjmtó pak mnjm, že mohu připomenutj má,
což kapitoly prwnj se týče, skončiti, a že bude
mi lze, o ostatnjm obsahu katechismu, gešto
mnohem gest drsnatějšj, bohďá, něco struč-
něgi přednesti.

4. O škodách plynaucejch z německého wychowánj české mládeže na našich národnjch, zvláště pak wenkowských hlawnjch školách.

Z listů *) Frant. Slámy.

List I.

Nos praedicamus Christum crucifixum, Judaeis scandalum, gentibus stultitiam. 1. Cor. 1, 23.

An sedám, abych ti giž také o swatyni všeho uměnj, kterak se w mladistwé srdce našich žáků štěpuge, swé mjněnj napsal, pozdrawuge mne večernj slunce swým poslednjm swětlem. Geště se za njm djwám; neb těžko ge se strhnauti oku pramene swětla. — Ptactwo umlká, a člauzj stjnowé opowjdagj tmě noclehy. Ti stjnowé — a ta tma za nimi, komu gsau mili, komu wděk? — Sowám a nočnjm drawcům; krom těch ale chwátá každý žiwočich ke swé domácj skryši.

Mně ge ale ta tma se swými stjny také proto nepřigemná, že mi ony stjny na mysl wede, genž někdy mému trhagjcju se oku při poslednjm zacházenj mého slunce dlauhau tmu věčnosti ohlašowati budou.

*) Spisowatel nasledugjcjch řádků sepsal několik listů o wychowánj české mládeže na našich hlawnjch školách. Gedni určení gsau do Časopisu Českého Museum. Tyto, gelikož gsau předmětem i účelem Časopisu našemu přjbuznějšj, zdělugem tuto s wel. duchowenstwem, žádagjce gich nestranného ale i swědomitého uwaženj.

I Křestanu gest myšlénka na smrt newesělá a trudná; a předc může křestan zwolati: „Dobry bog gsem bogował; Kristus ge móg zisk!“ Předc se křestanu we smrtelných tmách krásné gitro wěčnosti rozednǳwá. Gak hrůzy plným slowem musj ale smrt tomu býti, komu w té smutné době wjra naše tmawé wýbledy na wěčnost negasnj!

O drahý Kristomile! mohlo-liž nebe swětu nad náboženstwǳ wětšjho dobrodinǳ poskytnaui? Gaký to bauřliwý žiwot člowěka takowého, genž na negistých wlnách pochybnosti splýwage, nikdež se břehu dopatřiti nemůže!

Gak nesnesitelné parno wysmahuge kosti onoho, genž při horku wezdegšj bjdy a nedostatku pod břemenem křiwdy, práce a bolestj kráčj, nemage na swé stězce nikdež wětwj, by ho chládek owanul! Upig, přjteli, blažené praménky, genž se znáboženstwǳ na celé žiwé i mrtvé stwořenǳ rozléwagj, a brzo-li neztratj sama krásná přjroda swé půwaby; lidská společnost uhelnǳ základ swé bezpečnosti; pěkná dǳla umělců swé křjdelnǳ měřidlo, ano swé ogasňugjcǳ slunce? Brzo-li nezbořj se poslednǳ chrám do popele a rumu nedáwno wypálených škol a nemocnic? Kam se poděge lahoda žiwota? Co bude bez náboženstwǳ zákon a každá malá i welka charta národnǳ? Směšná w poli nástraha k odstrašenǳ zwěře; ale giž u wečer gi powalǳ gelen, a před switánǳm zadupá gi zagjc. Co budau bez něho pewnosti, leč ohrady buřičů? co meč, než břitkým nožem w

pěstí sílných zбогnjků? Podařj-li se někdy swčtu náboženstwj z lidj wypowiedjti, ať si to učinj, ale zawjrage za njm gednau rukau cestu, ať gen druhau rychle po swých slownjcejch sáhage, z nich wýznamy: *wěrnost, prawdu, swědomj, přjsahu, pokog, bezpečnost, poslušnost, řád, wlád, práwo, ctnost, newinnost, milosrdenstwj* a na sta giných bez milosti wymaže; neboť všickni tito andělowé púgdau za njm gako wěrné děti za matkau do vyhnanstwj, a ljté *furie: podwod, lež, ljchota, pochlebenstwj, rozbrog, těkawost, wzdor, zmatek, zpaura, newězanost, zbrodeň, wilnost a ukrutenstwj* přestěhugj se wrotách do gegich stanů, a teprw pozná swět koho z lidské společnosti wypowieděl; pozná, že gest náboženstwj gednotliwému člověku i celému státu pokladem neyswětěgšjm a dobrem swrchowaným, a kdokoli swé nebo cizj štěstj bez něho zakládá, že na pjsku stawj. Nemát gistě ani neymilostněgšj srdce tolik lásky w sobě, aby náboženstwj přemilowati, nebo gehu zásluhy o lidskau blaženost, miluge-li toliko maudře, přeceniti mohlo.

A předc, kdoby tomu uwěřil, ani náboženstwj naše, tento neystkwělegšj dar nebes, bez nepřátel nenj. Newidjmeť sice nyněgšj nepřátely, aby náboženstwj křesťanské mečem a ohněm pronasledowali; k takowé zbrani djlem geště nemo-
hau, djlem gi také pokládagj k swým účelům za neužitečnau. Wúbec se stařj a nowj nepřátelé ná-

boženstwj našeho od sebe tak gako wýchod od západu lišj. *Rozezndawagj se od sebe půwodem, účelem i zbranj.* Stařj protiwnjci křjže Kristowa pocházeli z obřjzky, z pohanstwa nebo pozděgi z koránu; nenáwist gegich proti Ježjšowi plynula během přirozeným z upřjmé lásky k gegich zákonům, modlám a koránu. Kdyby se kázanj galilegských rybářů k zákonu a modlám aspoň bylo mělo, gako měsje ke hwězdám, bylby křjž pokogně wedlé chrámu Ládina státi mohl; ano sami žárliwj Aronowci byliby nowozákonnj oběť, podlé řádu Melchisedeka, do počtu swých suchých a mokrých obětj přigali. Kdyť pak gedni pokogi i wálce, černým i bjłym bohům chrámy stawěli, a druzj také neysměšněgšj thalmu-disty s Mogžjšem i proroky porownati uměgj. Že wšak náboženstwj naše, vycházegjc nad oblohau swěta dušewnjho, kamkoli mezi pohany swým paprskem zasáhlo, gako slunce hwězdám wšecku gasnost, tak modlám weškeré půwaby a krásu odgalo, ano i zákon Mogžjšůw pauhým kwětem býti osvědčilo, který oprchati musj, gak mile se owce z něho zplodilo: to roznjtilo wšecky milownjky zákona i model proti křestanstwu. Oči tmě uwyklé nemohly snášeti tolik gasnosti; nemohly ale také trpěti, aby gegich od dětinstwj zamilówané stářjm welebné a smyslům lahodné náboženstwj tau nowotau do stjnu zašlo.

Giného půwodu gsau nyněgšj protiwnjci náboženstwj. Nebywše sice někdy křestané, pochá-

zegj předowesměs z lůna křesťanstwj. Nenávist gegich neplyne z lásky k náboženstwju ginému, nýbrž z pýchy a z welikého přeceněnj vlastnjho rozumu. Rowni dětem dospělým, kterým stař rodičowé giž na každém mjstě, krom hřbitowa překážegj, zapomjuagj newděčně na wšecka dobrodinj, gež z náboženstwju zgeweného přigali, ničehož leč smrti a záhuby mu nepřegje. Lišjce se tak půwodem swým i swé nenávisti, rozeznawagj se geště žiwěgi swým účelem od starých protiwnjku křjže. Tito byli geště gako děti malé, podvodu a lsti neschopné, nemohauce sobě ani pomyslit, žeby Bůh člowěka sice stwořiti, ale sotwa že stwořeného, gako neytwrdšj olčjm, bez pomoci a bez zgewenj se opustiti mohl. Gegich srdce chtělo geště milowati i milowáno býti. Protož bogugjce proti křjži neměli širšjho účelu, leda swé zamilowané oltáře uhágit, kterým ta nowota zpaustau hrozila. Stál tenkrát gen oltář proti oltáři a nedalo se nowému wyzdwihnauti, aby se starý nesesul.

Širšj účel zarazili sobě nowj protiwnjci našeho náboženstwju. Gim ge křjž gako obřjzka, korán gako modla, ano každé zgewené náboženstwju welikau ohawnostj. Wšecky oltáře po celém swětě podwrátiti, gména kuěze, chrámu, oběti u wečné zapomenutj uwěsti, totě ten gygantický účel, po němž tito nowj ciklowé we dne w noci taužj. Tážeš-li se, co chtěj swětu na směnu podati? odpowjdagj: „Mjsto chrámů zděných

okážeme světu chrám welebnějšj, gehož střechau sama obloha, gehož swjcj slunce gest; zákon, pjsmo a tradicj nahradjme swobodnau wůlj; oltáře z kamene dosadj *žiwé srdce* člowěka, kdež rozum, swrchowaný řjditel lidských činů, každau hodinau kněžský úřad zastane.“ Powážug giž, přjiteli můg, člowěka, tak gakým ho we zpovědnici a we geho neustrogené domácnosti spatřugem, gakým ho na vlastnjm srdci sami, k zámutku! shledáwáme, a powěz sám, kde nalezáš w letopisjch cirkwe nebezpečnějšjch nepřátel křjže? Že se prwé tisjcowé křesťanů raděgi upáliti a ljtau zwěřj roztrhati dali, než by Krista opuštíwše modlám se byli klaněli, nediwj m se, wěda, žeby do dnes, gakkoliw časowé gsau wlažuj, na tisjce křesťanů spjš do ohně skákalo, než by se od křjže božského wykupitele k modlám nebo k obřjzce strhnauti dalo. Což ge, medle, mrtwá modla, což ge zákon, proti Synu božjmu, proti Duchu swatému? Člowěk nerád wcházj we směnu, kde se mu, gestli ne zisku, aspoň rowné za rowné nepodává. Toho stařj nepřátelé nešetřjce, přišli k zahanbenj. Toho ale šetřj tjm opatrněgi nowj protiwnjci křjže. Což může rozumu býti přjgemnějšjho, gako wyraziti se z okowů wjry a smělým letem w oborách swých domněnek horowati? Kdo počna gednau mysliti, sám na sobě nezkusil, gak přenerad lidský rozum swau šjgi pode gho wjry klonj! A co opět srdci našemu lahodnějšjho nad úplnau wolnost! Neklopotj obě

srdečné komory člověka wřelau dychtiwostj, gak by při zákonu: „Zapři sebe sám,“ také naklonnostem těla pohowěti mohly? A gaké teprw půwaby musj w očjch šetrného a zlatomilowného swěta ten chrám naleznauti, gehož střecha žádně spráwy, swjce nižádných wěel, a kněžj nigakého desátku nežádagj! Gistě, přjteli, tato směna, kterau se člověk sám mezi bohy stawj, srdcempráwo neprávwo rozeznáwá a vlastnjm rozumem se rozhlřešuge, přewyšuge každě nebezpečenstwj, které od Kaifáše až do Juliána cjrkwí božj hrozilo.

A přede bych ani toho se nestrašil; ale zbraně a taktiky nowých protiwnjků Krista se bogjm. Gacj nedoukowé a slepci byli w tom ohledu stařj nepřátelé naši proti nyněgšjm? Ohněm, mečem, ljtaw zwěřj, násiljm a saudem snažili se, nebožata! modly swé uhágití a křestany k nim přilauditi. Utěšený to způsob k zjskánj lásky a důwěrnosti! — A koho pronasledowali stařj? snad náboženstwj Kristowo? Nikoliw! To-liko geho wyznawače. Slepau wášnj rozujcenj ráželi gen owoce se stromu, nemohauce ubrániti, aby strom w kořenech nedotknutý, wkoře neporušený, dle swé přjrody, tjm hogněgšj úroduaw letos se neobtjžil, čjm wjce wlků a planých snětek wloni se mu bylo zoráželo.

To gsaw nowěgšj nepřátelé křjže ginj mistři. Znagjce se do lidského srdce, wědj dobře, gak welice se každému násilj protiwj, a ge za bezpečné znamenj lze pokládá. Pročež nikoho mezi ni-

mi nenagdeš, genžby proti náboženstwj zbraně u mečjřů hledal, nebo se domýšlel, žeby se kamenjm uházeti a w ohni upáliti dalo; dokona pak wyznawačům ani zlým slowem ubljžiti, ani wlasem hnauti nechtj. Gegich zbraň gest *duchownj* a toliko k náboženstwj, ne pak k geho wyznawačům namjřená. Wywrátjme-li strom, tak zunj gegich heslo, nikdo pod njm chladu wjce hledati nebude; odháněgjce pak toliko pocestné z geho stjnu, sotwa gich deset zapudljme, giž se dwadcet giných w horku pod geho wětwe potěsná. Kde studna a kde žjzeň, tam se wody neubránj. I studna se zaházeti i žjzeň uhasiti musj. Proto nowj nepřátelé zgeweného náboženstwj, podwracujjce gednák wšecky základy nábožné, nepomjgegj z druhé strany žjzni po něm, či lépe každému pocitu o geho potřebě wšemožnau opatrnostj nadcházejeti. Aby křestanstwo žádného podezřenj w ně nekladlo, oblékajj se gako křestané, chodj bez mála gako křestané, ano i wřeči máš co pozorowati, aby ge od křestanů rozeznal. Rozprávěgjť o Kristu suctiwostj, welebujj geho maudrost i ctnosti; ale i z těch neypěknějšjch slow newyweďeš sobě wznešenějšjho o něm ponětj, než že byl synem Marie, plodem člowěka, a — gim *podobným* mudrcem, kterýby za našich dnů, nemage potreby předsudků židowských wjce šetřiti, swau maudrostj gistě welikého stupně sláwy dosáhl. — Ani náboženstwj geho zřegmě nehannj, anobřž wyznáwajj swědomitě, že njm mno-

ho dobrého na světě se rozšířilo, srownáwagjce ge s pohanstwjm wsech barew, a uwažugjce *podivnau* nestrannostj, co se gedujm i druhým zlěho a dobrého na světě způsobilo, gsau také sto wyřknauti, že křesťanstwj *předce* lepšj gest než pohanstwj. Než opět newyplyne z celé gegich chwály žádný pŭtah o božském pŭwodu našeho náboženstwj, leč to, že pauhým lešenjm, které se po wystawěnj domu zbořiti, a tak dobře gako pohanstwj do řjše hrobů přestěhowati musj. Bogugjce wtipem neyostřegšjm, wýmluwnostj swodnau a rozumowánjm neodolatelným uwáděgj brzo ten brzo zas onen článek zgeweného náboženstwj w posměch, an se zatjm o giný článek horliwě ugjmagj, gakoby všem potřebám duše odpowjdal. Negednau wrátjce se k poraženému článku zas geg zdwihagj, ze špjny cjdj, a všeligak zastáwagj, aby opět tomu, o který se prwé zasazowali, smrtelnau ránu zasadili, kdy se tobo od nich, gako od domnělých přátel, neyméně nadál. Neygedowatěgšj ale základy, kterými každé zgewené náboženstwj podwrátiti se wynasnažugj, nemohu zde zamlčeti, ač se wjc, než žádám, šjřjm. Předě wšjm twrdj, že *nenj žádné ho zgewené náboženstwj potřebj; an rozum sám dostačuje, člowěka k té dokonalosti dowesti, gakékoliw dle swé přjrody dosjci může*. Hágj swau sadu i z vlastnostj božjch, gak se rozumem poznáwagj, i také zděgopisů lidských pokroků a bludů, okazugjce chlubně na nyněgšj

wěk, wněmž, prý, tolik newěry a neznabožstwj se nalezá, než za wěků minulých, kde podlé sgednoceného swědectwj historiků wjra w zgewené náboženstwj tau neymenšj pochybnůstkau natrhowána nebyla. Za tauž přjčinau *uwáděgj za druhé w pochybnost samu možnost něgakého zgewenj od Boha*, nemagjce za giné, než že člowěk ani toho smyslu nemá, kterým by se k Bohu a Bůh k němu pro nepostředečné zdělowánj božj wůle odnáseti mohl; aniž také, kdyby gaké zgewenj možné bylo, gehu prawost a gistotu od bludu a podvodu rozeznati umj.

Protož vyhlašugj wšecky duchem božjm nadšené muže manjm za podwodnjky nebo za podwedené.

Ač pak po těchto dwau zásadách ničehož se wjce k wywrácenj zgeweného náboženstwj nedostává, *nelitugj přede nowj, protiwnjci křjže snahy ani práce, aby také wjru historickau w skutečnost božjho zgewenj zničili*. Tudjž sestawugj brzo domnělé odpory w ewangelickém učenj a děgopisu tak mistrně, že gedno druhému odpjrá, a sami wywolenj božj (by gednak možno bylo) o wjru by připraweni byli; brzo ale, postawiwše se na wznešené stanowišť swětobčanstwj (kosmopolitismu), widj w rodině Adamowě na tisjce! přepodiwných wěr, z kterých gedna druhé odporuge, gedna druhau kaceřuge, a přede sobě každá půwod z Boha a prawdiwost osobj. „Nic,“ dokládaj, „nenj gistěgsjho, gako to, že w

Bohu odporu nenj; a pročez ani w geho zgewenj odporu býti nemůže. An pak w těchto wěrách wšudy z odporu na odpor padáme, gest patrno, že ani 'gedna z nich z Boha bezpostředně nepošla; gelikož se bez rauhánj o Bohu pomyslití nedá, žeby, gsa *otcem všech lidj*, gednomu toliko národu, w gednom kautě swěta se zgewil, a miliony druhých země synů we tmě a bludu tápati by dopustil.“

An tak nynějšj protiwnjci kříže z gedné strany potřebu i možnost zgewenj božjho upjraj, geho děgopravnau skutečnost za přelud, za powěry a klam w spisjch i na besedách wzdělanců směle vyhlašuj; přewrhuj z druhé strany slowem i příklady každý ušlechtilý mraw a wšecky řády, kterými se žádosti a vášně lidské na uzdě držely, *zgednawagjce si tjm w srdci člověka nepřemožitelného podpůrce a spolubogownjka proti zgewenému náboženstwj*. Ctnosti, gegichž nebeské wnady naši otcowé ani dosti spanilými barwami doljčiti nemohli, potahuj se na pořád před saudnau stolicí rozumu, a neypřjsnějšjmu wyšetřowánj podrobené, kladau se w otázku, zdaž gsau tauženj a lidského milowánj hodny? zdaž negsau okolnosti, w kterých od nich ustaupiti netoliko wolno, nýbrž i slušno? Neprawosti obecna uškliwost budjcy nacházegj hágitele i omluwy. Agako gsme prwé wjru zwlášt na kořeně a w duši mrtwenau býti spatřili, tak opět mrawnost na základě se wywracj. Tobě

příteli, znagjcjmu se do plodin nowěgšj maudrosti nenapjši z té strany nic nowého a nepowědomého; ale k našim dobrým otcům, genž před padesáti gen léty zesnuli, kdyby možno bylo mluwiti, *ti* by se věci ze swěta docela giného slyšeti domnjwali, gestli bych gim řekl, že se nynj *pokoře*, gindy za matku ctnostj pokládané, wšecka cena ušlechtilosti odgjmá. Toliko za powahu ujzkých dušj, neznagjcjch se do wznešené důstognosti člowěcké, vyhlašuge se tato božská ctnost; na proti tomu mluwj se o weliké potřebě, aby každý člowěk, swau welikau hodnost uznáwage, směle k *Bohu* se postawiw wyřknauti mohl: „*Ty i gá gsme občané gedné mrawnj řjše, gednomu mrawnjmu zákonu podrobeni.*“ Tauž měrau držj se stydliwost panenská pauze za znamenj powěřčiwého, *klášternjho* wychowánj, (a gakau wýznam: *klášternj* teď myšlénku budj, komuž neznámo?) smělost ale a wšetečnost ano nestydatost wilná docházj ochrauy, wýmluw, ba i podpor, gsau za uměnj wyhlášena, kterým se žiwot sladj. I poslušnost, která gindy wšecky řády we státu i w cjrkwí zdržowala, padla w klatbu, tak že gsme nedáwno za neposlušnost občanské koruny rozdělownati, a gj „*rekownj myslj*“ nazjwati spatřili. Giž to zagisté tak daleko přiwedli nowěgšj nepřátelé náboženstw, že otázku Pilátowu: „Co gest prawda?“ také k tomu: co gest dobré? obracj, magjce za to, že ničeho nenj, coby samo w sobě dobrým, slušným a spr-

wedliwým bylo. „Kdo, prý, mezi Araby laupež položí za zlé? kdo panictwj, gednoženstwj mezi Turky za dobré?“

Aby pak wjtězstwj stálého sobě ubezpečili, newyvracegj pewnosti a twrze křesťanů, nepálj gegich pjsemnj umluwy, ba ani kněžj tolikěž nepronasledugj, gako stařj wyhnanstwjm a mukami; ale swrchowaným posměchem, pomluwami, cti-utrhanjm w tak hlubokau potupu a opowrzenjge swrhugj, že slowa i oděw žalárnjch wěznů hnedle wětšj wáhu a důwěrnost zbudj, než řeč a oděw kněžský. Nemysli pak, žeby toliko na katolické kněžstwo dotjrali, toť ge arci w gegich očjch neywětšj nenáwisti hodno, a naň se až potud střely gedem neyostřegšjm nakalené metagj; protoť se žádnému kněžstwu zgeweného náboženstwj geště amnestie nepodepsala. Daleko za zgeweným náboženstwjm ležj hlawnj záměr našich nepřátel, a kdokoli před njm stogj, buď že se giž knězem, pastorem, rabjnem nebo ulemau nazjwá, překážj gim a musj s cesty.

W obecném lidu se owšem podobné nauky tak zhusta nerozšjřily; ale za to se mezi stawy vzdělanými den ke dni hlasitěgi i smělegi zdomácňugj, a gen málo pozornosti třeba, uhljďáš, že gim i do lidu sprostého pripravuge se cesta. Co znamená ta přepjatá snášeliwost, která i mezi lidem pokřikuge, že se brána nebes židům i pohanům tak ráda gako křesťanům otwjrá? Co působj za diwy ta gedinká průpowěď mezi lidem, že nábo-

ženstwjgen pro sprostý lid gest wymyšleno? Gakého potvrzenj nalezá taž prűpowěď w srdci sprostého člowěka, když wstaupiw do přjbytku swého předstaweného, podiwná města a geště podiwněgšj zrcadla na stěnách spatřuge, obraz ale ukřižowaného nadarmo okem swým hledá, nebo když stjmže předstaweným na poli i na lauce, w hostině i w kancelári, ne pak w kostele, leč ku pohoršenj se potkává? — Ale ku podmaněnj obecnjho lidu, gak mile stawowé vzdělanj do newěry zasnowáni budau, wědj naši nepřátelé kratšj a bezpečněgšj cestu, než gest dlauhé wywracowánj náboženských prawd. Oč se srdce zasaďj, proti tomu se hlawa nikdy dlauho nerozpakuje. Gen tři kauzelná slova: „*štola a desátky se zrušj*“ potřebugj wyřknanti, gen lid z *poslušnosti* wywázati, a spatřjš, přjteli! s hrozným úžasem, gak se i lid, ta až potud tichá woda s gekotem přes swé břehy rozlige, a náboženstwj zgewené, aspoň na čas, gako swého nepřjtele w nenáwist wezme.

Co mám, přjteli, geště přidati, aby se do-
twrdilo, že cjrkew božj nikdy geště s nebezpe-
čenstwj m tak strašným nezápasila, gako toto gest?
Mám okázati geště na mračna, genž se u výcho-
du i na západu proti řádům státnjm i cjrkewnjm
stáhla, a giž, pohřjchu! swé hromy také do
zemj našich neybližšjch sausedů na západu sy-
pagj? Mám ti uwáděti wýtahy z řečj některých
sněmowen, nebo na gegich časopisy, a giné knihy

okázati, w kterých se směle twrdj, že krom rozumu nenj božstwj, kteréby se člowěku kdy zgewiti chtělo? Wšeho toho ani slowem nedotknú; gelikož wěc zbytečná gest, tam na opadalý kwět okazowati, kde owoce dost hlasitégeho skutečnost dowozuge. Dost zagisté z uведенých řádků vyplýwá giž důkazů, že se na lodj Kristowu strašněgšj nebezpečenstwj walj, než skterým gestě kdy zápasila. Negsau to sice wlny, kteréby se wrchem do lodj přeljwati hrozily; nýbrž gsau to wody tiché a k wjru táhnau, w němžby loď i s plawci se pohřžila; k skalinám plynau, na nichžby se podlaha lodičky zespod rozrazila.

Pochybowati ale o konečném wjtězstwj cirkwe, nebylo by nic giného, než vlastnj newěru wyrazowati; a newěry chránj Bůh (začež mu neskonalý djk skladám) i twé i mé srdce: ale čekati s nebe diwů nowých, aby prst božj swé djlo zázračně hágil, nezdá se mi vzdálené od pokaušenj Boha. Bůh pomáhá weždy gen těm rád, kteřj si pomáhagj sami; a pomoc gehe až podnes chodj po cestách přirozených neyraděgi. Ti tedy, které k swému djlu powolal, zdwogenau silau o zachowánj náboženstwj proti gehe nepřátelům zasazowati se musj. Neprospěge však wjce pálenj knih, klatba nebo křižácké boge věci dobré; nýbrž tauž zbranj, kterau nepřátelé zgeweného náboženstwj cirkew podwrátiti chtj, tauž sami poraženi budte. Geli však swrchowaná potřeba, aby muži nad giné oswjcenj w každém ga-

zyku sofistické mudrowánj našich nepřátel celau silau poráželi, která gen při prawdě státi může: nesmj se z druhé strany zapomjnuti, že se tak zgewenému náboženstwj gen půl a snad ani půl služby neprokáže. Bogowati, nepřjtele porážeti, gest potřebné, ano weliké a slawné *zlé*. Wálka se wúbec gen pokogi k wůli wede. Kdo pokog zgedná; kdo ho ubezpečj pewně; kdo nepřjтели každau cestu do vlasti napřed uhradj: *ten* si zjiská slawnějšj o vlast zásluhy, než kdo nepřjtele byl gen porazil. Tak, drahý Kristomile, saudjm gá i strany náboženstwj. Geť třeba, aby se perem i hlasem mocně proti nepřátelským útokům hágilo; ale wětšj zagisté služba se mu prokáže, když do srdce wěřjcjho lidu se w chrámě i we škole tak pewně wštjppj, tak hluboko zasadj, že newěřjcjm giž napřed chuť zacházj, wálku proti němu zdwihnauti. Wložj-li se náboženstwj mládeži swětle, a pokud to při gehu hlubokých tagenstwjch možno, srozumitelně hned do gegich útlých srdcj, a rostauc snj stegným směrem u wzdlánj dušewnjch i tělesných mocj bude-li bedliwě rozněcowáno, a wšeho, cokoliw by gehu rozkwětu škoditi mohlo, šetrně chráněno, nadarmo budau se zdwihati wšecky moci temnosti na gehu zkázu. Neboť prawda má wnady neodolatelné do sebe; gen kdo gi newiděl, nepogal a nezná, nebo gen na půl poznal, může gj odpjrat: komu swau nebeskau twář odhalila, toho gisté ani ostrost meče neodlaučj od nj.

Ale geště gednau prawjm, giž u neyútlegšj mládeže musj se náboženstwj wraucnostj žiwau wštěpowati. Kdykoliw srdce sladkého citu lásky schopno býti počná, tenkrát také k milowánj Boha odnáseti se může; kdykoliw slowu swého otce wěřiti počná, tu též slowa nebeského otce wěrau pochopj. A dokud srdce roste, dokud duše mladistwá swé známosti rozšiřuge, dotud nesmj ani náboženské wzděláwánj zanedbáno nebo protrhowáno býti. Weta po náboženstwj, shledá-li dorůstajcjm mladjk některým rokem, že mu giž tak gasně neswjťj, gako w domě otcowském, že w geho srdci tak blahého tepla, gako gindy, nerozljwá, nebo že se před geho očima do tmawého raucha zahaluje. Od té doby počne naň mládež gako na dětinskau hračku pohljžeti — a zapomjwati.

Angsem tuto, přjteli, wěrně wygádril, gak weliké nebezpečenstwj zgewenému náboženstwj hrozj; an gsem aspoň několika slowy nawrhnul, gaká potřeba nás nabjzj o náboženské wzdělánj mládeže wšj silau se ugjmati, gelikož nepřátelé naši zwlášt mládež swáděti usilugj: dowoljš, abych cokoliw se u vlasti w náboženském wzdělánj děge, do přjštjch listů odložiw, řádky tyto s tjm ubezpečenjm zawřel, že gen prawé blaženosti swých mladých kraganů žádostiw, pera k listům těmto pozdwihl

Twüg

wěrný přjtel.

List II.

Nunquam legistis, quia ex ore lactantium et infantium perfecisti laudem. Math. 21, 17.

Drahý Kristomile!

Znage twau ohniwau lásku k náboženstwju Jezšowu mohu sobě snadno pomyslit, že tě můg poslednj list zarmautil. „Možno-li uwěřiti, tak asi zaupěla duše twá, aby takowé náboženstwju, kterému swět za všecku swau nyněgšj blaženost, za swá práwa i zwolnost, za swé uměnj a maudrost, ano i za swé lepšj politické zřjzenj, a zachowánj všeho pěkného, co kdy před křesťanstwem na swětě bylo, gedině děkowati musj, tak twrdé protiwnjky mezi samými křesťany naleznauti mohlo? Geště-li dost zkaušeno a stjháno nebylo, že i w těchto nowých časjch na ohniwau průbu se beře?“ A předc nesměl gsem ušetřiti twého zámutku, ač předzwjdaného, chtěl-li gsem z druhé strany dokázati, že w žádném wěku tak nutná potřeba na úrad apoštolský tak nedoléhala, o náboženské wychowánj mládeže wětšj horliwostj se ugjmati, gako za dnů těchto. Ale newolal giž Kristus: „Nechte maličkých kemně přigjti?“ Ne-nj to we swětě dáwno rozhodnuto, že se žádná nauka dřjw důkladněgi a wřelegi mládeži do srdce wštjpiti nemá, gako náboženstwju? Nenalezl sám Rousseau, smeyšlege w swém Emilu ginák, brzo sprawedliwé wywrácenj swého škodliwého zámyslu? Nuže šetřmež giž bedliwě co se w našj vlasti s

tauto ney důležitějšj naukau stáwá, a gak se mládež česká proti tomuto hrozjcmu nebezpečenstwj i zas proti nezřjzeným pudům vlastnjho srdce hradj. Wděčně sice uznáwám, že školnj naši zákonowé na zwenj náboženské neypřjsnegi dotjragj, gakož na wěc, kteráž člowěka we wšelikých změnách žiwota bezpečně prowádj, aniž mu kdy zcela klesnauti dopauštj. Náboženské nauce gest neywětšj počet hodin wykázán; náboženstwj má swé neypowolanějšj učitele a na prospěch wté nauce béře se u wyswědčenj právem neywětšj ohled. Než, kých by možno bylo neřjci, že wtéto před důležitě nauce práwě to nešťastné tlačenj na německau řeč wšecku prozřetedlnost nábožné wlády a gegj spasitelné přjkazy na zmarnu wádj! Ach, Kristomile! Tu práwě vlast drahá, rozhaliwši swá řádra, a okazugje k srdci, wolá: „Zde má bolest neywětšj!“ O přigde-li lékař dost maudrý a dobrý umjrniti gegj bolesti? —

Wkročme giž do neypřednějšj lidské společnosti našich měst — kde hlawnj školy *), — totiž mezi rodiče a djtky. „Zegtra se počne škola“ — tak slyšjme otce mluwiti, genž se toho buď z návěštj na domě nárožnjm přilepeného, nebo z uwedeného giž dle zákona pořádku, anebo z kostelnjho ohlášenj dowěděl. — Tobě Wogtjšk, (nebo spjše Engelberte, Adolffjckn) pět let giž

*) Snad dokonce bez připrawugjejch škol triwiálnjch čili far-
njch, aneb kde prwnj třjda oněch tyto giž doplňuje.

minulo, musjš tedy do nj.“ Djtě swoluge s radostj; widjł swé o něco staršj druhy wesměš tau cestau kráceti; učitelem se mu wjc nehrozjwá, a zwědawost i gistý pocit o wětšj platnosti, kterauž tau cestau nabude, malugj mu školu barwau růžowau.

Až potud se mluwilo na djtě pauze česky; neboť otec i matka w českých městech, byť také německy uměli, byť té řeči w besedách a na hostinách wůbec užjwali, doma předc, gelikož gim čeština přirozenějšj, k wygádřenj srdečnosti ochotnějšj, gen gazyka Čechům národnjho potřebuj. Ano i uěmečtj rodičowé českých měst dáwagj na děti, aby wjc řečj poznaly, mluwiti česky. W gazyku českém wygáďrowalo djtě až potud wšecky swé city srdečné; w něm ponejprw swé bolesti a žalosti gewiti, Boha nazjwati a k němu swé krataunké modlitby konati se naučilo. Řjkalo se mu: „Když se modljš, musjš na Pána Boha mysliti; prosjc aneb děkujc za chleb, a cokoli s milým Pánem Bohem mluwjš, třebať, abys naň a na to co žádáš, pěkně myslilo; neboť Pán Bůh má w ošklivosti modlitbu, o které srdce a duše nic newj.“

Tak zwedené djtě wstupuge do školy, nesauc w sobě tolik zwědawosti, co se do geho djtěčj mysli wegde. Ale sotwa že tam wkročilo, počjná se mu wšecko w giném swětle okazowati. Wykazuge se mu mjsto k sezenj — dá se znamenj — nastane ticho — pan učitel otwjrá usta

— a wece: „Zum Gebet.“ Weškerá škola wstává, kleká — gak kde učitel co za hodněgšj uznal. Náš nowáček se s podiwenjm ohljžj, a — wstává — kleká také; widj swé druhy znamenati se křížem, spěchá swau ručinkau též, aby ge dohonil. A teď počnau promjchanj hlasowé spolužáků z čerstwa, z dlauha, tiše, hlasitě, zpěwně, gak totiž móda a chuť kde uwedla, něco šweholiti, z čehož mu anigedla slabika, wygma důrazné „Amen“ známa nenj. Trwá to několik dnj, než se náš nowáček opautá, — a počne take hlaholem swým přizwukowati — a když špaček často předjrkáwaná slowa konečně wyhláskuge, muselby náš český žáček welmi nečeský gazyk mjtj, aby do roka swůg „Vater unser“ pořjkati neuměl, a wida při tom, že se před a po takowém řjkánj kříž dělá, což swé rodiče před modlitbau a po modlitbě také děláwati widj, wysvětlj sobě snadno, že to modlitba gest, gjžto se tu hned prakticky učj. — Do školy chodj, aby prawě od neprawého rozeznał. I wjt tedy, co ge prawá modlitba; wj mnoho-li wáhy magj do se slowa, která mu rodiče geho o modlitbě do srdce wkládali ! —

Nynj počjnagj školnj práce, týkagjce se pauze liternjch známostj. Mnoho-li w nich prospjwati může, powědělo se ginde. Ale teď docházj také na hodinu náboženstwj určenau. Pán, genuž náš nowáček giž dřjw na potkánj ruku ljbáwal, a genž přjwětiwým pohledem, nebo i slo-

wem geho sobě důvěru ziskal, wchází do škol-
 nj swětnice. I raduge se, an daufá, aspoň z ge-
 ho řečj něčemu se naučiti a za dlahau chwjli w
 předešlém mučitelném sezenj náhradu wzjti. Než
 ubohý duchownjs německým katechismem w ruce,
 sewřen spolu zákonem a nemaudrým očekáwánjm
 rodičů, aby gich djtky při zkaušenj hbitě po ně-
 mecku odpowjdaly, sotwa na ně laskawě pohljdne,
 klade nesrozumitedlné gim otázky — w cizj, gim
 neznámé mluwě, cokoli také rozum a srdce o
 marnosti geho práce namjtá, a zpamětné cwiče-
 nj w katechismu maleni německy ukládá, nechť-
 ge při zkaušenj se swými žáky za učitelem zůsta-
 ti. Christofile ! kolik kragičků chleba zanese,
 kolik střewjčků, ljdků a slabikářů roztrhá náš
 žáček, než se takowým způsobem gen něco po
 paměti odpowědjti naučj? Gest to pokrm dětem,
 dle apoštolské rady, záziwný? Gest to ono mlé-
 ko, gaké dal sw. Pawel Korinským (giž dospě-
 lým) ku pitj, dokud silného pokrmu nemohli
 sněsti? Byl-liby Kristus, sw. Pawel anebo mi-
 láček geho Jan, žádagjce naše české maličké u
 sebe mjtí, anebo ge osobně nawštjwiti, také ně-
 meckau řečj na ně mluwili? — Anemáme my se
 kněžj před každým gednánjm na to ohlédnauti:
 Co, a gak by w takowé přjpadnosti Kristus a geho
 sw. Apoštolowé byli gednali? Rozumjme, tak
 gednagjce, Kristowě žádosti: Nechte maličkých
 přigjti ke mně ? Zdaž spjše mezi Krista a malič-
 ké nestawjme nepřestupitelné hradby ? Zdaž spjše

Krista nezahánge, aby chtjce k Němu, nepoznali Geg, widauce, newiděli Geg, a slyšjce hlas Geho, neslyšeli? Nemá náboženstw, gsau cčlowěku za průwodce od kolébky až k hrobu určeno, gehu očjm gasně, nohaum bezpečně, a tudyž zřetelně i wraucně wstjpeno býti? —

Ale nesmjrná wěci důležitost ukládá mi za powinnost, o té wěci něco hlauběgi pagednati. *Náboženstw jest, gakkoliw neywýš potřebná, a wšak dětem předc i w materském gazyku welni těžká a zatmělá nauka.* Býwát katecheta, sebe wýbornějšj, užjwage řeči pauze materské, gistě welmi spokogen, nabuda přeswědčenj, že dwě třetiny gehu žáků předepsanau část w gednom roce náležitě pochopily. To ginák býti nemůže; neboť náboženstw se objrá, dle swé přirozenosti, samými metafysickými či nadpřirozenými poněťmi. K těm gest ale duše giž na myšlenj uwyklé a přemjtanj schopné třeba, čehož se u dětj, pro roztržitost gegich wěku přirozenau, welmi pořjdku nacházj. Nemůže-li se dospělý cčlowěk bez těžkosti k Bohu pozdwihnauti, gakkž toho na djtěti žádati můžem, — na djtěti, gehož citelnost bez pořjdku gen toho, co kde letj, zpjwá a chřestj, sobě wšjmá? Gakkž to o Bohu bez těžkosti má mysliti, genž ani do oka, ani do ucha nepadá? Gakých ale — swrchowaný Bože! tu teprw těžkosti, když se náboženstw — toto oku lidskému samo sebau tagemné swětlo — geště přes to do swjtilny z černého, neprohledného skla

zawjrá? Gakž tu gehu swětlo pochopj? Držjme se wtom našeho božského wykupitele, genž zapowjdá, swětla pod kbelec stawěti? genž swé náboženstwj rowná městu na wrchu wystawenému a založenému a ze wšad spatřitelnému? A o té věci musj se teprw psáti! I nemůžem tedy považugjce tu těžkost náboženstwj za giné mjtj, než že zákon školnj, genž úplnému wyučenj náboženstwj šest let wyměřuge, welmi maudrý gest; ale nenj-li potřebj mezi českými dětmi německy cwičenými, a mezi pauze německými swau vlastnj řečj učenými, rozdjlu činiti, a oněm wjce geště let k učenj udělitj? —

Illawně pak rozpadá náboženská nauka w náboženstwj wěroučné a mrawoučné. Arciž se má rozdjlu toho gen w knihách šetřiti, a nikdý w žiwotě. Galowé bude gistě náboženstwj wěroučné, negsauc spogeno s náboženstwjm mrawoučným, gako strom hustolistý nežena k owoci, gako slunce zimuj, genž swjtj a nehřege: ale bez skumného náboženstwj dobrých mrawů daufati, gest opravdu tak marné, gako ode stromu bez kořene a bez kwětu owoce čekati. Kdo nám wěroučné náboženstwj do srdce wštjppj, ten nás mrawům nenaučj nikdý; a kdokoli zemdlj a zkalj naši wjru, poskwrnil a porušil tjm samým také naše mrawy. Z wjry berau mrawy swé neymocněgšj podpory i pohnůtky, a pro mrawy se opět wjra pokládá; we spogenj swjtj a hřegj obě: rozpogené, aneb ogedněné nedagj swětla, odeprau

tepla. Neprawjmť nic nowého, a tedy také nic do pochybnosti swodného!

Ale ani w tom, drahý Kristomile, newegdem wodpor, řeknu-li, že se pewné stawenj gen na pewném základu stawěti dá, — nebo ginými slovy: *gen na gasném a zřetelném učenj wjry možno založiti swětlé a bezpečné učenj mrawů*. Bude-li učenj wjry matné a negisté, as gako spořj paprskowé, gež měsječek nočnj dobau skrz husté mraky na stézku opozdilého pautnjka trausj: i budeť také učenj mrawů matné a negisté. Při matném wšak a negasném pochopenj wěroučného, a tudjž i mrawoučného náboženstwj nastane gistá polowičatost nábožného zwedenj. A nad tu nenj člowěku nic škodnějšjho. Skrze ni, gako to přiwrěnými toliko dweřmi — wlaudj se do gehu hlawy i powěra i newěra. Lépeť bez dweřj; tak se nedá člowěk aspoň na twrdé spanj!

A práwě do tohoto neynebezpečnějšjho stawu polowičatosti w nábožných známotech gest mládež naše na tak zřizených školách wedena. Tři léta gj ugldau, an se sotwa čtenj a pjsmu mechanicky naučj, a mezi tjm nenabýwá hlawa žádnýchnowých, aspoň žádných swětlých ponětj: ale za to srdce giž pustne, giž pauštj neštěpné wlky, před metlau ge pokrýwagjc, a mnohá w pozdnjch létech až k hrozné výšce zrostlá neprawost, w těch giž létech wtraušená, proto gen tak bugně a hluboko rozkořeniti se mohla, že nic gegjho rozmnoženj netěsnało. Wždyť sobě geště wzpomijnáš na

prwnj léta, která gsme w B***, magjce se německy učiti, stráwili. Nebylo prwnjch dwadcet měsjců celé naše nábožné učenj pauhé pamatovánj? A přede byli naši wrstewnjci pauzj Němci, nemluwjce na nás ginák než německy. Gakle ale zcela ginák w pádu našem, kdežto djtky wyšedše ze školy na ulici i doma opět samé Čechy potkáwagj!

Přede gsme byli w létech přemjtanj bližšjch; přede byli gsme k studijm zwlášt obráni; a dřjw giž náboženstwj w gazyku materském tak wyučeni, gak tomu tehdegšj, arcit ne pilné přjliš nawštčwowánj katechety w domácj škole powolovalo, — neřku, že nás mocněgšj pohnútky kučenj doháněly, než wúbec na neywětšj počet našich žáků působiti mohau. Nemůžem-li tedy směle twrditi, že *se u nich prwnj tři léta zcela, a to s nenahraditelnau škodau strany nábožného zúwedenj na wěky tratj?* — A kolik se přednášj w těchto létech spasitelných prawd, kterýchž katecheta w budaucjch létech, giž gako známých, gen powrchně dotýká, chwátage k wykládánj prawd, kteréž prwé pro útlý wěk za nezážiwné považował. A rozuměgj giž w těchto létech žáci wesměš gehu wýkladům? Řjdcj — gen hlawy wýborné. Střednj část, ta welečetná, z kteréž škola vlastně sestáwá, a na njž země pánu i cirkwi neywjce záležj — z nawyklé giž nepozornosti a djlem z nedostatku gazyka německého, gen něco powrchně pochytj; prawda ale a gá-

dro pro ni ztraceno. Neznagjc počátečnjch prawd, nedostawši dřjw zážiwného mléka, nenj také sto stráwiti pokrmu twrdšjho, gj šjřegi newykládného.

Nedey se, Kristomile, šáliti weřegnými zkauškami. *Ginákť gest náboženstwj — či spjše slowům nábožným — se naučiti a ge održkati, a ginák zase náboženstwj sobě w krew a vlastnost obrátiti, podlé celé geho ceny wážiti, a oně se tak owinauti, gako břečtan o swau žerd, aby gako tu každý ljsteček, buď se zdál oku z pozdálj orůzněn, předc při bližšjm dopatrěnj widj se spogen býti s některau břečtanu halůzkau: tak též naše gednánj, celé obcowánj a každý krok půtah a spogenost s tjm keřem winným mělo, gehož ratolesti gsme. Býwage u weřegných zkaušek slýcháš naše žácky — chyba twrdého wyslowenj — owšem dost hbitě odpowjdati: ale newidjš-li, že se w ty dny obyčegně gen takowé částky k wyptáwánj objragj, genž se dřjw neyhustěgi opakowaly; že i přes to ne gedn z těch připrawených či nastrogených záků, gsa některau otázkau katechety oklamán, a drže gi za známé heslo, zcela opáchnau odpověď dáwá? — Ale gdi k nim w den nezkušebný, obal otázku w neznáměgšj slowa; žádey účet z části nezkaušené; popros o wyloženj w český smysl; dey si wěc wyswětliti příkladem z žiwota obecného wzatým: a brzo se s bolestj přeswědcjš, že ze sta ani deset twým žádostem nedostogj. Nuže*

možno-li, aby při takovém zvedení v náboženství, nyní se potřebná poněť ve věrouku gansně nerozvinula; když pravý zajímavý duch na srdce věle nedolehnul, i náboženství samo, i čistj mravové, nemagjce pevného základu, každau chvílj k poboření se nechýlili? Ale není o tu věc pochybnosti, a wjce o tom psáti, byloby dokazowati, že slunce w noci neswjlj.

Že podobné náboženské wychování ani k obyčejným potřebám mladistvého srdce nestačj, gest wěc patrná; gak ale má uchowati mládež při náboženství za časů tak nebezpečných, gak naši dnowé gsau? Gak odolagj tak zvedení mladjci neznabohům? Gak se uchowagj proti swůdnému wábenj swěta a vlastnjho srdce? — Ale zde na obranu myšlénky není; takto se spjš prodělává napřed cesta ku pádu srdce i k ztrátě wjry, Powoljš-li, také o tom zdělj swé myšlénky s tebau

Twûg

wěrný přítel.

(Pokračování.)

5. Duchownj Prostředkové

proti hrozej

záhubné nákaze, Choleře.

Wyswětlenj w Kázánj,

drženém, po weřegném prosebnjm průvodu, na den sw. Wáclawa 28. zářj 1831. w hlawnjm chrámu Páně sw. Wjta na hradě Pražském.

Od Wáclawa Wiléma Wáclawjčka.

Pošli-li mor na lid swůg, obráte se pak lid, genž slowe lid můg, modlilby mi se, a hledalby twář i mé zde, a činil pokánj od zlých cest swých; i gá wyslyšjm geg snebe, a odpustjm jim hřjchy gegich a uzdrawjim zemi gegich. (2. Paral. VII. 13, 14.)

Slawjmeť dnes výročnj památku sw. českého wévody mučedlnjka Páně a patrona našeho, swatého Wáclawa, a wykonali gsme práwě weřegný prosebnj průvod, aby milosrdný Bůh na mocnau přjmluwu swých Swatých a Wywolených, zvláště pak českých našich sw. patronů, a gmenowitě sw. Wáclawa slitowal se nad námi a zemj našj, ochrániw nás od záhubné nemoci, kterážto ze vzdálené Asie až bljzko knám se rozšjřila, a giž tisjce lidj rychlau a bolestnau smrtj uchwátila. I gest to ráně morowé podobná nemoc, — cholera nemoc — a mor, nýbrž giž pauhé gehu gméno, gak gest nám strašliwé a hrůzy plné, ačkoli, djky Bo-

hu, nemoci té z vlastnj geště zkušenosti neznáme! Kde ona gednau vznikne a se usadj, otrawuget lidi nepřestawagjc; a ged tento nenj gako giné látky nemocj takowý, aby ty, kteréž zachwátj, gen zponenáhla zemdlil, a potřebného gim času popřál knáležitě přjprawě na powážliwau cestu do věčnosti; nýbrž gest, zwlášť zanedbáli se rychlé pomoci, i náhle smrtjčj. Toho zakusili předkowé naši. Giž sice dřjwe wyskytla se morowá nemoc wněkolika mjstech českých ku pomezjm Slezským; ale teprw l. P. 1713 dokonce do hlawnjho našeho města se prodrala; pak po něgaký kratičký čas ulewiwši, opět téhož roku dne 22. měsje srpna vznikla, a až do poslednjho měsje března 1714 trwala, a sice w takowé prudkosti, že na tisjce lidu, a skoro dwa miliony všelikého dobytku umořila. I kdož tedy, kdožby byl ze živých tehdaž tworů při životu byl zachowán, an gim všem smrt gako všeobecná hrozila, kdyby nebyla ruka Božj na skrausené wolánj lidu těžce nawšjweného gedowatému praudu wnáležitý čas přjtrže učinila?

Ó, mogi Neymilegšj! gaký to smutný obraz předstawuge se před naše oči! a gaký dotisk musj to nanás učiniti, powážjme-li, že zhaubná tato nemoc, ač w giném, a však neméně hrozném výgewu hrozej nynj i nám a kraginám našim? Ach, což začneme, ke komu se utečeme, a gakých se prostředků uchopjme, abychom zuikli hrozcjbo nebezpečenstwj? — A však odložme všecku přj-

lišnau bázeň a wšecken strach nemjrný, genž neslušj na křesťany, gelikož wědj, že bez wědomj a dopuštěnj Božjho nic se neděge na světě; nýbrž že bez wůle geho ani wlas gediný nespadne s našj hlawy, *) a že *milugjcjmu Boha wšecker, i to neyhoršj zlé dopomáhá k dobrému.* **) A pročez srdce netraľme, ale Pána pewně se držme, a do wůle geho otcowské důwěrně se odewzdeyme. *Kohož miluge Pán, tohoť tresce*, uěj apoštol. ***) — Spolu pak podiwné opatrnosti křesťanské mjsto při sobě deyme, wšemu wolně i wděčně se podrobjce, což řizenj zemské maudrau radau lékarskau k ubráněnj této nebezpečné nemoci welehlasně nařizuge a ustanowuge. Wždyť nesmjme bez potřeby w nebezpečenstwj se wydáwati, nesmjme w pomoc Božj swéwolně spoléhati; nýbrž prostředků nám užjwati dlužno, gichžto Bůh i tehďáž, když tresce, proti dopuštěnému zlému milostiwě propůgčuje. *Cti lékaře pro potřebu, — od Boha zagisté gest wšeliké lékařstwj*, dj Duch sw. skrze usta maudrého Syracha. ****) — Předewšjm ale a obzwláště srdce swá od duchownjho moru, genž gest hřjch skrze krew Beránka, kterýž snjmá hřjchy swěta, očistme. Tato předrahá krew, na dřewě křjže wylitá, gest tagemstwj plný lék, genž wšecker naprosto zlé hogj a léčj na čisto, a Boha krotj, aby

*) Luk. XXI, 18. **) Řjm. VIII, 28. ***) Žid. XII, 6.

****) XXXVIII, 1. 2.

odložil metlu trestagjcj swé sprawedlnosti. Neběl tedy, křesťane! toliko přjbytku swého, abys choleře ubránil přjstupu; ale oběl také duši swau a připraw upřjmnau a skraušenau zpowědj milému Spasiteli w sobě stan, kdeby se se swau milostj a swým božským požehnánjm zase mohl usaditi. Neyswětějšj swátost w srdci twém bude tobě neylepšj ochranau proti všelikým nehodám, a wyswobodj tě od nepřátel twé duše, a prospěšno-li tobě bude, i také od anděla smrti. Tudjž giž také s čistým srdcem čisté ruce k slitownému Bohu pozdwihnauti moci budeš, genž w hrozcjcm nám nebezpečenstwj sám gediný pomoci může, a s prospěchem ti giž také bude wzjwati geho Swaté, naše české sw. ochránce, — swatého Wáclawa, aby nehodné twé prosby hodnějšjm swým orodovánjm podporowali.

Eyhle toť gsau prostředkowé, gichž w nebezpečném tomto čase užjwati máme; a' sice:

1. Wýhost deyme a warugme se duchownjho moru, genž gest hřjch;
2. Wzjweyme o milost a slitowánj Boha srdcem wěřjcjm, skraušeným a nábožným, a
3. Prosme též milé geho Swaté, — sw. Wáclawa — o mocné gegich přispěnj a zastánj.

Swatý Bože, swatý silný, swatý a nesmrteľný Bože, smilug se nad námi! — Sw. Wáclawe, ochránce náš, orodug za nás! —

I.

Paměti hodno, že giž paúzj pohané mor za trest Božj pokládali, a sám ho Hypokrates záhubau hroznau a strašnau *) nazjwal, poněwadž totiž gehu rozptýlenj a nákaza wždy tak diwné býwaly, že mu ani lékařowé nemohli dosti wyrozuměti. Podobně předkowé naši tauto morowau nemocj přestjženj za trest Božj gi wydáwali, a wraucné pokánj činjce w Bohu toliko naděgi a utěšenj swé skládali. Užiwše dřjwe prostředků duchownjch, k tělesným teprw důwěrně se utjkali. Že pak mor za rozličných časů od Boha na lidi poslán byl k potrestánj gich, ze wšj pochybnosti wywádj pjsmo sw., gakož giž z gediného textu našeho patrně widjme: *Dopustjm-li mor na lid swůg,—obráte se pak lid můg, činilby pokánj od zlých cest swých, i gá odpustjm gim hřjchy gegich, a uzdrawjm zemi gegich.* Tu mluwj tedy Hospodin sám o giném geště moru, a si ce o moru, který daleko horšj gest nežli prwnj; nebo dj netoliko: *Uzdrawjm zemi gegich,* ale také: *odpustjm gim hřjchy gegich.* Gest tedy dwogj mor, geden těla a druhý duše, onenno násedek tohoto, tento pak přjčina a trest onoho. A pročež chceme-li zniknauti hrozcj nám záhubné nákazy, wůle-li w tom bude Božj, hřjchu a

*) *To δλον* od *δλω* mjsto *δέσω*, *δεσω* desíti, lekati, báti se, utjkati etc. Imperfec. verb.

neprawosti se warugme, kteréžto duši usmrcuj, jako mor tělo.

A sice hubcej to mor duše, horšj než onen těla, když kde w některé obci, w některém městě mnoho nesvědomitých a neslechetných lidj gest; ach! snad dokonce wjce zlých než dobrých a sprawedliwých, kteřížto všecken giž cit pro to, co prawé a prawdiwé, co dobré a powinnost gest, w sobě ztupili, u nichžto ani domluwy, a výhrůžky božj, ani výstrahy horliwých učitelů a kazatelů, bedliwých předstawaných a laskawých, dobrých přátel wjce neprospjwaj; — kteří dokonce plesaj, když zlého, mnoho zlého natropili, a neprawosti na neprawosti namnožili. Tiť gsau netoliko gako na těle nemocnj, od nichž i ginj mohau nakaženi býti, nýbrž gako skutečně mrtwi, genž morowý puch od sebe wydáwaj, a všecko okolo sebe nakažugj. Ged, — smrtjcej ged duše gsau hříšné gegich základy, které z wnitř nešlechetného swého srdce w bugných řečech wypauštěgj; a ged, smrtjcej ged duše gsau hanebnj gegich skutkové k pohoršenj a nákaze giných!

Hubcej to mor, mor duše, když w některém městě, w některé obci všecko porůznu se děge; když gedem druhého w obchodu a obcowánj podwádj a klame; když gedemkaždý swé gen tobolky hledě na sprawedlnost nedbá, a prawdu prodáwá pro časný zisk, z příjzně aneb bázně lidské; — když každý, gakž gen může, z těžkých swých powinnostj se wywazuge, zahálj nežli pra-

pracuge, raděgi krađe, nežliby se žiwil poctiwě; — když obywatelé nestřjdmosti a marnotratnosti oddání gsau; když swatý stud panenský bez ostýchánj porušen býwá, a mladj lidé gako kůň bez uzdy, genž rozumu nemá, toliko tělu swému howěgj a libostem geho. — Mor to duše, když w rodinách a domjch zmatek a různice panugj; když tam satan wcházj a vycházj, a nenj mjsta popřáno Bohu a Ježši; když manželé sobě newěrnj wespolek se trudj a saužj, i hryzau a rwau hůře než odpowědnj nepřátelé; — když rodiče djtek swých zanedbáwagj, gich bez kázně a bázně božj wychowáwagj, neb i vlastnjm přjkładem k hřjchu a neprawosti swáděgj. Ach! kde takowý gednau nepořádek se zmohl, tuť počjtagj obce a rodiny wjce duchowně mrtwých, nežli w čas obecného moru býwá zemřelých; a což při tom neyhoršjho, gestiť, že tato mornjnákaza daleko okolo sebe sáhá a tak se rozgjdá, že pokolenj po pokolenj hubj a porážj, až ničjmž wjce nemůže uléčena býti.

Hubjcj to mor duše, horšj než onen těla, když kde w některém městě neboli obci wlažnost u wjře panuge, a lhostegnost k náboženstwj, gakoby bylo gedno gako druhé, bludné rowné prawému, wzniká a se rozmáhá; když kde choť Kristowa, cjrkew swatá, wážnosti swé tratj, služby božj zanedbáwány a kostely pusty býwagj; — když láska k Bohu stydne, soběctwj pak a nemilosrdenstwj mozoly chudoby sobě přiwlast-

ňuge, a bohaté lakomstwj trpjcm audům Kri-
stowým ničjmž nepřispjwá z dostatku swého, ne-
dbajc nic na slova věčného odplatitele: *Což
gste gednomu z těchto učinili, mně gste uči-
nili.* *) — Mor to duše, když kde nespokoge-
nost s wrchnostj zemskau, kteréžto nenj gediné
od Boha, **) se gewj a pronášj; když který pod-
daný přestává báti se a ctjti krále, a gemu wěr-
nost a poslušenstwj zachowáwati, ***) když pro-
ti geho zákonům a nařzenjm reptá, gich pomlau-
wá, prácj přewznešených předstawených swých
auřadů nepoznává, gim odpjrá, neb dokonce k
pozdwíženj powzbuzuge pokogných! Ach, toť
mor, — mor duchownj, genž často i morem tě-
lesným se skouává, gakož to widjme na odbog-
ných židech, kteřjžto i proto, že powinného po-
slušenstwj wypowieděli swé ač pohanské wrchno-
sti, netoliko zkázau města a chrámu swého tre-
stáni, ale i morem a hladem zastížení byli, tak
že gich zahynulo na tisjce tisjců. ****) —

Odvrátjž dobrotiwý Bůh, aby to tak neby-
lo mezi námi! a však což spomůžepauhá dobrá
žádost, nepřičinjmeli vlastnj swé ruky. Myt
sami musjme se před tjmto duchownjm mo-
rem se wšj snažnostj opatrowati, a to tjm wjce,
poněwadž mor duchownj daleko horšj gest, nežli

*) Mat. XXX, 40. **) Řjm. XIII, 1. ***) 1. Petr. II, 17.

****) Mat. XXIV, 7. Skutk. Apost. XI, 28. srow. Jos.
Flaw. de bello Jud. IV, 6. a Antiq. XX, 2.

mor tělesný, gehož se tak náramně strachujeme a bojíme. Wždyť to gmenowanj hřjchové činj, zlost, nestřjdmost, nečistota, že lidé nezdrawj býwagj, a smrteelné nemoci mezi nimi powstáwagj; zlost, smilstwj, opilstwj, bohaprázdnost a zpaura popauzj k pomstě Boha. My se dnes modljme, by věčný Slitownjčk ochránil nás a zemj naši od hrozjcnj nám záhubné nákazy — cholerj; a však odstraňme všecko od sebe, od obcnj a rodin swých, což trestagjcnj sprawedlnost geho proti nám wybjzj. *Čiňme pokánj a věřme Ewangelium* *), aby prosby a modlitby naše Bohu byly milé a přjgemné, a zaslaužily od něho wyslyšány býti.

II.

Co Hospodin Bůh králi Šalomaunowi při posvěcenj chrámu Jerusalémského přisljbil, že totiž lidu swého od nákažliwých nemocj, a nemoci všech nemocj, od záhubného moru wyprostítí chce, pakli k němu do swatého geho chrámu se utekau, ke twáři geho hleděti, pokánj činiti a skraušéným geg srdcem wzjwati budau: to činj on wždy geště, a tjm wjce pro nás křesťany, gednak poněwadž vlastně my ten lid geho, gemu nakřtu sw. zwláště posvěcený gsme, **) gednak poněwadž chrámowé naši, kde k němu *w Swátosti*

*) Mar. I, 15. **) Efez. V, 25 — 27.

skrytému woláme, daleko swětěgšj gsau, nežli byl chrám Šalomaunůw.

Tohoľbych owšem mnohými přjběhy a příklady z cjrkewnja obecné historie doljčiti mohl, a však přjběhowé domácj a vlastněgšj měgtež před ginými přednost. Toho samého času, o němž gsem giž zmjnil, když i w milé zemi české a hlawnjm tomto našem městě mor vypukl, a všeco giž wúkol potjratj započal, gako sekač sena, genž bez rozdjlj všeco co zachwátj koli na lauce, každau trawičku, každé kwjtko šmahem porážj: wzali ubozj předkowé naši w úzkosti swého srdce útočiště swé do chrámu k swatým oltářům, wolağjce k Bohu srdcem wěřejm, skraušeným a nábožným o milost a ušetřenj; a eyhle! Hospodln wyslyše wraucj hlas gegich, welel hubjcejmu andělu meč do pošwy zastrčiti, a — hognému umjránj stal se konec. Tak se tedy naplnila wěčně prawdiwá přjpověď Páně: *Dopustjm-li mor na lid swůg, obrátě se pak lid můg, modlilby mi se, a hledal twdři mé, a odwrátil se od cest swých zlých; i gá také wyslyšjm geg snebes, a milostiw budu hřjchům gegich, a od těch ran wyprostjm zemi gegich.* 2 Paral. VIII.

Nuže tedy, utjkeyme se i my sem do chrámu k sw. oltářům wzjwagjce a prosjce o milost a slitowánj Boha srdcem wěřejm, skraušeným a nábožným; a sice předně wzjweyme ho žiwau, auplnau, křestanskau katolickau wjrau, *nebo bez*

wjry nemožné gest ljbiti se Bohu, gакž apoštol učj. *) A medle o gакé mluwj on wjře, nežli o oné, kterau hlásal knjže apoštolů Petr, hlásal ou (Pawel), a hlásali ostatnj apoštolé, gakož gi přigali od Pána a od nich náměstkowé gegich, zwěstugjce gi po weškerém swětě wždy w spo-genj s hlawau cjrkwě, řjmským papežem, gakož-to Petrowým náměstkem? Wzbuzugme tedy ča-stěgi swau swatau, křesťanskau katolickau, apošolskau wjru.

Prosme a wzjweyme o milost a slitowánj Bo-ha prawau nepohnutedlnau důvěrnostj w milo-srdenstwj geho. *Důvěř se Bohu a daufey w něho, a wyswobodj tebe*, napomjná maudrý Sy-rach.***) Cwičme se tedy we swaté naděgi; wždyt gest Bůh, Bůh náš i otec náš, který nás miluge, a wjce miluge nežli lidský otec milowati může děti swé, a *byť i matka nad plodem swým za-pomenauti se mohla, nezapomene se on nad námi.* ***)

Prosme a wzjweyme o milost a slitowánj Bo-ha prawau křesťanskau láskau a milosrdenstwjm k bližnjmu. *Almužna zagistě, když se dáwá w pokánj, wyswobozuge od všelikého hřjchu.* ****) Ó, bylo-li kdy potřebj prawowěřjcjm moc-ně na srdce wložiti, kterak prawá láska křesťan-ská štědrá gest, nýbrž kterak sebe sama ochuzu-ge, aby milowaného Ježíše w chudých obohati-

*) Žid. XI, 6. **) II, 6. ***) Izai. XXIV, 15. ****) Tob. IV, 11. Dan. IV, 24.

la, kterak i toho neypotřebnějšho se zbawuge, aby se o to s Ježšem w osobě nuzných a potřebných zdělila, a kterak proto Swatj naši se postili, aby hladových nakrmili, z oděwu se swlékali, aby nahých odjwali, vlastnjch peřin rozdávali, a sami na holé zemi ljhali: — a naopak kterak *onen*, *kdož ucho své zacpáwá, když chudý wolá, i on gednau wolati bude a nebude wyslyšen*; *) kterak cizj statek zadržuge, kdož z dostatku swého chudým neuděluje; (S. Aug.) nýbrž tolikeré laupeže se dopaušij, koliko chudých gest, kterým pomoci mohl a nepomohl (S. Basil.): toho bylo-li kdy potřebj dobře powážiti, tedy zagisté tohoto času, kde zastawenj obchodu, z nedostatku weydělku mnoho pracugijch rukau zaháleti musj, a nemagj ubozj, čjmžby se obžiwili, a tak tedy hladem umořenj w neywětšjm nebezpečenstwj postaweni gsau, prwuj se státi obětj hrozjcej nám záhubné nemoci. Křesťane! nechceš-li se zdrawj a žiwotem swým, o gehož zachowánj k Bohu woláš, spolu ztratiti duši swau, zachowey zdrawj a žiwot chudým, a budeš na nich miji přjmlawčj w tomto trudném čase.

Prosme a wzjweyme o milost a slitowánj Boha w dokonalé ljtosti nad hřjchy swého celého žiwota netoliko z bázně před hrozjcem nám nebezpečenstwjm, nýbrž z lásky k Bohu, poněwadž on neywyššj dobré a otec náš neylepšj gest, i také

*) Prjsl, XXI, 13.

když nás tresce. Giž Dawid pěl a modlil se : *Srdcem skraušným a pokorným nezhrzíš, o Bože! *)* Zpytugme tedy každodenně, zvláště večer, an uleháme, svědomj své, a wzbuzugme tytýž gakože wjru, naděgi a lásku, tak i ljtost nad hřjchy swými.

Prosme a wzjweyme o milost a slitowánj Boha upřjmnau, skraušenau, dokonalau zpowědj ze všech swých hřjchů; nebo ta gen působj upokogenj, a zgednává milost u Boha. *Kterýmž odpustjte hřjchy, odpauštěgj se jim; **)* . . *Tobě dám kljče králowstwj nebeského, cožkoli rozvážeš na zemi, budeť rozvázáno i na nebi a t.d. ***)* O, nemylme se! kromě cirkwe nenj žádného hřjchu odpuštěnj, žádného s Bohem smjřenj. Toliko cirkwi odewzdal Syn Božj kljče duchownjho swého králowstwj, w gegjm toliko lůně složil on poklady své milosti a swého slitowánj! Obraťme se tedy záhy k horliwému, rozšafnému a apoštolskému zpovědnjku.

Prosme a wzjweyme o milost a ušetřenj Boha, častěgšjm přigjmánjm neyswětěgšj Swátosti, kdykoli to zpovědnjk za dobré uzná, vlastnj naše mdloba posily žádá, a čisté, láskau Božj rozčilené srdce dychtj po neyužšjm spogenj s Ježjem. Kristus sám wolá: *Kdož gj mé tělo a pige mau krew, máť žiwot věčný, a gáť geg wzkrjšj (k věčné blaženosti) w den poslednj. ****)*

*) Žalm. L, 19. **) Jan XX, 23. ***) Mat. XVI, 19.

****) Jan VI, 55.

Každodenně gest stůl připrawen, i proč liknugeme přistaupiti k němu? „Tento stůl“ píše sw. Jan zlatoustý — „gest mocnost duše, sjla ducha, swazek důvěry, náš základ, naše naděge, naše spasenj, naše swětlo, náš žiwot.“ *)

Wzjweyme a prosme o milost a slitowánj Boha neobmezenau důvěrnostj k ukřjžowanému Spasiteli, gedinému Prostřednjku mezi Bohem a hřjšným lidstwem. *Kristus milował nás, a wydal sebe samého za nás na smrt; **)* i čehož bychom tedy nemohli daufati od takowé lásky? W geho swatých pěti ranách nalezneme útočiště a spasenj. Skrže co stali se Swatj naši we všelikých swých sauženjch a strastech, i w hrůzách smrti tak silnj, nežli skrže křjž swatý? Ljbeyme tedy křjž Páně, oplakáweyme u noh geho s Magdalenau hřjchy swé, rozgjmeyme swaté geho utrpenj, které podstaupil za nás, a my se spolu od božského Trpitele naučjme, prositi o milost a ušetřenj Boha s oddanostj do geho wůle, což křesťanských proseb neyhlawněgšj vlastnost gest. *Otče, chceš-li přenes kalich tento odemne; ale však ne má ale twá se staň wůle! ***)* Toť řeč dobrého djetě k dobrému otci; toť wýgew neywraucněgšj lásky k Bohu, Neywyššjmu, Neymaudřegšjmu a Neylaskawěgšjmu, bez gehožto

*) Hom. XXIV. in I. ep. ad Cor. X. **) Efez. V, 2. ***) Luk. XXII, 42.

wůle a dopaštěnj nic se neděge na swětč, a kterýžto ničehož nechce, nečinj a nedopaušij, leč co slaužj k našemu poswěcenj a wěčnému spasenj.

Pryč tedy se wšj zbytečnau, křesťana nehodnau báznj! wždyť spočjwagj osudowé naši w rukau Božjch, kterýžto i tehďáž, když tresce, netresce bez potřeby, než toliko aby nás od neyhoršjho zlého, od hřjchu wyswobodil a obrátil k sobě. A pročez uložil-li wlásce a maudrosti swé nás giž powolati k sobě, *staň se wůle geho!* Obmyti od hřjchů slzami swatého pokánj, a posilnění na cestu wěčnosti neyswětěgšj Swátostj — smjření s Bohem a se swětem, — můžeme pokogně smrti wstřjce hleděti, neboť dokonáme w Pánu wegdauce w společenstwj Swatých, gešto swé nesmrtedlnosti giž gisti, gen geště o naše spasenj starostliwi gsau, nepřestáwagjce za nás u milosrdného Otce se modliti. „*Sancti orant pro nobis,*“ *Swatj modlj se za nás,* učj s wšeobecna cirkwj sw. Augustin. *) K nim tedy, geště k těmto wyššjm laskawým našim přjmluwčjm a orodownjkům pobožnau mysl swau obraíme.

III.

Sw. cirkew katolická učj, že „Swatj wnebi „s Kristem panugcj Bohu modlitby swé za lidi „přednášegj, a že dobré a užitečné gest, Swatých

*) ad Psal. LXXXVIII.

„w nebi wzjwati, a k gegich orodovánj útočiště
 „bráti, abychom od Boha skrze Ježíše Krista na-
 „šeho gediného Wykupitele a Spasitele milostj a
 „darů nám potřebných dosáhli.“*) Swatj totiž
 w nebi stogj wždy geště s námi w spolku wedlé de-
 wátého článku wjry: *Wěřjm Swatých obcowá-
 nj*; swazek pak čili základ tohoto společenstwj
 gestíř láska, kterážto, gakž apoštol učj, *nikdy
 newypadá,***) nasledowně ani s tělesnau smrtj
 newymjrá. A pročez milowali-li nás Swatj, an
 w těle geště obýwali, a tauto láskau swau gsau-
 ce puzeni, modljwali-li se za nás, za duchownj
 blaho swých bratrj, i časný také gegich prospěch
 a gegich blaženost: i zdalížby nynj, an giž koru-
 ny dosáhli a twářj giž w twář hledj na Boha, genž
 pauhá láska gest, — nás milowati a za nás se mo-
 dliti přestati mohli? Mohl-liby u p. swatý český
 wéwoda, tento otec vlasti swé, sw. Wáclaw, genž
 pokudž žiw byl a vládnul národem našjm, geg
 tak welice a welikomyslně milowal, že toliko ge-
 mu žiw byl a blaženosti gehu věčné a časné, —
 mohl-liby nynj, an giž oslawený stogj u trůnu Bo-
 žjho, zapomenauti se nad dědictwjmswým, a ne-
 modliti se wjc za lid swůg druhdy tak wraucně
 milowaný?

Powažme gen, gak mu hned giž časný žiwot
 swěřeného sobě lidu byl milý a drahý. Knjže

*) Conc. Trid. Sess. XXV. de invoc. Sanct. srow. Sess. XXII. c.
 3. a c. 5. **) 1. Kor. XIII, 8.

kauřimské Radislaw, muž brdý a panstwí žádostiwý powstal proti němu, a oděnce u welikém čjsle sebraw brannau rukau proti němu do pole wytáhl. Giž giž wogska z obau stran proti sobě stála; ale ach! kterak krwácelo otcowské srdce Wáclawowo, an tolika lidu zahynauti mělo! O, ne! nechť raděgi umru gá, — nechť gá umru; — a z otcowské lásky, která umřjti wolj za djtky swé, wyběj on odbognjka w saubog, wzkázaw mu: *Žádáš-li mého knjžetstwí, nežádey krwe tolika lidj.* — Giž proti sobě wygjžděgj, — Radislaw w brněnj oblečený, wéwoda pak bez brněnj, — giž dorážj bogowný Radislaw wšj silau na tichého a pokorného Wáclawa, smrtnau mu ránu zasaditi usiluge, když — ay! w tom všecken poděšený s koně skočiw, na kolena před miláčka Božjho padá a wolá: *Milost a odpuštěnj!* Příčina toho byla, gakž se potom sám o tom prohlásil, ta podiwná, že dorážege na Wáclawa zahljdl skwaucj kříž na přjlbici geho, a dwa muže welebné postawy, an wedau geg, z obau stran držjce a náramnau hrůzu působjce. a t. d. Akdož nám wypjše rozkoš, která laskawého otce země pogala, widaucjho, an takowým způsobem krew milowaného lidu geho šetřena byla? A tento milownjk českého swého lidu nemělby nás potomků swých giž milowati? nemělby nynj, an giž wsláwě Božj stogj bljzko trůnu milosrdenstwí, za nás orodowati, kdežto životům našim hrozj tak záhubné nebezpečenstwí?

Odstupiz! Oslawenj přátelé Božj prosj za nás, orodugj za nás, *) zvláště pak neyblahoslawenějšj Panna a Rodička Božj, Maria, a ti gesto s námi neyautlegšjmi swazky spogeni gsau, sw. naši češtj ochráncowé, sw. Wogtěch, sw. Prokop, sw. Iwan, sw. Wjt, sw. Lidmila, sw. Wáclaw, sw. Jan Nepomucký, a g. Tak orodowali Jeremiáš prorok, a Oniáš neyvyššj kněz, dlauho po smrti swé za lid a swaté město Jerusalém, a sice ne bez dobrého aučinku. **) Taktěž se modlil orodownjk angel u proroka Zachariáše: *Hospodine zástupě, až dokawadž ty se nesmilugeš nad Jerusalémem a nad městy Jůdskými, na než gsi se rozhněwal? ***)* A chceme-li wjce geště důkazů o modlitbách Swatých wnebi za nás, nahlédněme do zgewenj sw. Jana; — eyhle! zde padá těch čtyřmecjtma starců před beránkem, magjce gedenkadž z nich harfu a báně zlaté plné kaděnj. Optejme se apoštola, co to kaděnj wyznamenáwá? a powj nám, že to modlitby gsau Swatých za nás hřjšné a ubohé lidi. Pohlédněm tamto, a uwidjme, an giný opět angel se postawuge před oltářem mage kaditedlnici zlatau: i což gest geho zaměstknánj? *I gemu* (dĵ zgewenj Božj) *dáni gsau zápalowé mnozj, aby ge obětowal s*

*) Flavianus post mortem vivit: Martyr pro nobis oret! — wolali gednohlasně otcowé shromážděnj na všeobecném sněmu Chalcedonském l. p. 451. **) 2^a Mach. § XV, 13. 14, ***) V, 12.

*modlitbami všech Swatých na oltář, kterýž
gest před trůnem božjm. I wstaupil dým s
modlitbami Swatých z ruky angela před Bo-
ha.*)*

Wzhůru tedy, křesťané milj! wzhůru k ne-
bi své oči, své ruce, swau mysl, své srdce
obratme, — k nebi, kde kraluge všemohaucj a
slitowný Bůh, Otec, Syn a Duch swatý, a kde pa-
nugj s Kristem geho Swatj a Wywolenj, naši la-
skawj orodownjci. Na gegich mocnau přjmluwu
spoléhajce modleme se:

Wzhlédni milostiwě, ó Pane! na skraušeny
lid swůg a wyswobod' ho z hrozjciho nebezpe-
čenstwj záhubné nákazy, a gakožto zádawek
twé milosti nám podruhé darowaný považowati
giž budeme žiwot swůg. Těbě, dárcei geho,
geg giž docela posvěťme. Wzhlédni na nás,
wzjwagjcj tebe, a učiň s námi wedlé hognosti
swého slitowánj. Chraň vlasti našj, chraň země
české, chraniž gj skrze zásluhy twých wěrných
ctitelů, gegichž drabé ostatky w nj odpočjwagj,
a z nichžto mnozj swau gi krwj posvětili, a swau
hrdinskau wjrau a swými welebnými ctnostmi gi
oslawili. Chraniž gj obzwlášť skrze dědice ge-
gjho, twého welikého služebnjka, sw. Wáclawa.
A však ne gak my, ale gak ty chceš, staň se!
A nebo cožby prospělo, kdybychom zachowali

*) V, 8. VIII, 3. 4.

žiwota swého, ztratili ale nesmrtedlné duše swé? Wezmi tedy žiwot náš, gestliže umřiti nám lépe gest nežli déle žiwu býti. Ty wjš neylépe, co k našemu spasenĵ prospĵwá; a všeco, což nám prospěšno, gest w rukau twých. Naložĵ tedy s námi wedlé maudrosti a otcowské swé lásky. Wždyť twogi gsme *buďto že žigeme, aneb umĵráme.* *)

Swatý Bože, swatý silný, swatý a nesmrtedlný Bože! smilug se nad námi. Swatý Wáclawe! ozdobo české země, kwěte knĵzat, kwěte nebeštanů! orodug za nás.

A m e n.

*) Řĵm. XIV, 8.

II. OZNAMOWATEL.

a) Literatura.

1. a) **W**ünsche für eine zeitgemässe Reformirung der katholischen Kirche in Sachsen. Altenburg 1830.
- b) Grundzüge der rein katholischen christlichen Kirche zunächst in Sachsen und Schlesien, von einem christlichen (?) Geistlichen. Dresden bei Arnold.
- c) Sendschreiben an die 127 abfälligen Katholiken in Dresden von Sixtus. Dresden bei Arnold.
- d) Die grosse Einheit der 127 antirömischen Katholiken in Dresden, oder die neu anhebende reine katholisch-christliche Kirche im Lande der Sachsen. Leipzig. 1831.

W oněch měšťanských rozbrogjch , kteréž lonského i letošního roku w královstwj saském neřádily, utrpěli gsau od náboženského fanatismu tamněgšjch protestantů nemálo obyvatelé katoličtj gak w městě tak i w kragi. Hnanu a potupu museli gsau wsudy w swrchowane mjře okaušeti, zvláště pak tehdaž, když se pokusili ztěch sobě činěných výčitek a úkorů w mjr-

ností se osprawedlniti. *) Ona wzteklost rozgiltřeného zášť ewangelických spolukřesťanů (takž se sami nazwali,) tak daleko dosahowala, až w neustálém wězeli nebezpečnstwj negen swého gměnj, nýbrž i samého žiwota. Strašiwé byly ony výhrůžky, gimiž celé roty sběhlé luzy proti katoljkům a gich duchownjm sopolily, a kdyby řizenj zemské nebylo w to mocně wkročilo, byli by snad mnozj tentýž truchliwý osud zakusili, kterýž katolické kupce Romsano a bratřj Sala potkal, genž od surowých protestantských ztřešťenců dobywšjch se u wečer dne 11. Zářj 1830. mocně w gegich domy, nelitostiwě ztrýzněni bywše, patřiti museli, an wšecko domácj nářadj a wešken sklad zbožj zkažen a w niweč uweden gest.

Škoda tato udává se na 40,000 řjšských tolarů. Gakkoliw ale toto nelidské nakládánj ze strany protestantů welmi bolestně nesli katoljci Saštj, nieméně geště snad tjiže rmautiti ge muselo dozvěděwšj se, kterak mnozj z vlastnjho středu gegich powstáwagj, a opowážliwé změny w učenj a w kázni cirkewnj uwěsti usilugj. *Dle udánj* **) 127 osob prohlásilo weřegně w dráž-

*) Tak wydal upř. gistý p. Struuz tři knjžecky pod názwen: „Einige Aufschlüsse betreffend die katholische Geistlichkeit Dresdens“ pluě gizliwých pomluw a nářků, kteréž owšem z žádného giného aumyslu nemohl sepsati, než aby lid proti katoljkům popudil. Když na to gistý katolický kněz w Drážďanech welmi mjrny odwod sepsal, hyltě proto negen we spisu: *Biene* řeceném w posměch wzat, nýbrž geště w giných dwau zwlášťnjch spisech: *Gewissensfragen an und über die katholische Geistlichkeit in Dresden von Fr. Girardt, Pastor der reform. Gemeinde*, a w onom: *Auch einige Aufschlüsse über das Verhältniss der evangelischen und römisch-kathol. Geistlichkeit in Dresden, nebst Untersuchung der Frage: Konnte das Pallium nach Sachsen gesendet werden? V. S. T. G. Zschocke Diakonus*, náramně zlehčen a ztupen byl. —

**) Prawjme schwálně dle *udánj*, poněwadž, gak se později

d'anském Oznamowateli (Dresdner Anzeiger) swůg úmysl, wzbuzugjce swé spolubratry, by neprodleně k nim přistaupili. Nedlouho na to pronesli se w Památnostech Saských (Denkwürdigkeiten von Sachsen), na gakém základu tuto nowau cirkew wzdělati obmeyšlegj. Předewšjm žádali za wýmjinku swé reformy nezáwislost od římské stolice, t. g. zawrženj primátu, potom auplnau rownost s ostatnjmi měšťany bez přednosti i bez zapowrženj; též sprostěnj saukromnj zpowědi; (ó kterak se powždy proti tomuto wýbornému ústawu katol. náboženstwj lidské náruživosti zpauzegj!) dále pak dowolenj, by rozlaučenj manželé opět w nowé manželstwj wstaupiti mohli; wyzdwiženj bezženstwj kněžského; umenšenj každodennjch služeb božjch, by se duchowenstwa uspořiti, tudy obecných wýloh uskrowniti mohli; zrušenj nepotřebných swátků, by se pokud možná wstegném počtu zároveň s protestanty swětili, což i na *slawnost reformacj* wzťahowati se mělo, kterěz (gak gsau prawili) i katoljkům potřebj gest; posléze propuštěnj nákladných zpěwáků kostelnjch. —

Zwláštnj knížka pod názwem: „*Wünsche für eine zeitgemässe Reformirung der kathol. Kirche in Sachsen.*“ Altenburg, 1830. měla obmyslům gegich cestu protřjti Drážďanský Oznamowatel ohlásil tuto knížku neyprwé 10. Ledna 1831; poněwadž ale, gak se zdá, neměla wolného odbytu, wydal brzo na to (21. Ledna) z nj gádro. Spisowatel, čině sobě naděgi, že se w celé německé cirkwi znamenité proměny stanau, byl w tom, gak pozděgi se ukázalo, welice na omylu. Wši-

obgewilo, počet těchto bauřliwých nowotnjků o mnoho menš gest byl, gesto náclnnci gediné proto, by wjce následownjků k sobě přiwábili, lžiwým spolku swého zwelicowanjm katoljky mámiti hleděli.

ckni dobromyslnj katoljci hleděli s opravdowau nelibostí na tyto lstiwé praktiky, kterýmiž k odtržení ge od cirkwe přilákati se zamejšlelo. Aby pak každý takowý pokus na gegich obci se zmařil, a nikdo wjce z newědomosti a z nedostatku cwičení sweden nebyl: wydáno gest od apoštolského vikariátu králowstw saského dne 19. Listopadu 1830. nasledugjej nařízení:

Ignác Bernard Mauermann etc.

K srdečnému zármutku našemu přesvědčili gsme se bezděky o tom, kterak někteří, wyznáwagjce se katoljky býti, usilugj u wěřjích péci našj swěřených roztržky činiti, gich wjru másti, a giný základ pokládati, kromě toho, genž giž položen gest, Ježíš Kristus. Skládagjce sice we wětšj částku wěřjích našich naděgi, že pewně se přidržowati budau učenj Pánem a Spasitelem našjm zwěstowaného a cirkwj swatau wěrně dochowaného, uznáwáme wšak nieméně za powinnost i z našj strany k tomu přispěti a wšeckeru wynaložiti, by blaudjci na cestu spasenj uwedeni a bezpečně utwrzeni byli; neb wšeckeru poblauzenj magj zagisté počátek swůg w neznamosti učenj swaté cirkwe našj, genž tjm bezpečněgi se tedy napravj, čjm důwodněgi wěřjci o gehu prawdě a božském půwodu se přesvědčj. Protož nařizugeme, by wšickni wesměš kazatelé od prwnj neděle adwentnj h. r. we wšech kázanjch prawé katolické učenj tjm způsobem přednášeli, aby *w gednom každém kázanjněgaky článek wjry našj wykládan byl*; čjmžby wěřjci o gehu božském půwodu, gakož i o blahoděgném působenj gehu na naši útěchu a spasenj přesvědčení a k pewnému w ně wěřenj byli pobuuli.

Wšeckeru tato kázanj budte sepsána a na počátku každého měsíce na naši katolickau konsistoř nám zasílána a předložena. Důwěřugeme se w naše rozmišlé spoludělnjky na winnici Páně, že pamětiwi gsauce

přisného odpowjdanj w den saudu, wšecky Bohem sobě propůgčené schopnosti wěrně wynaložj, a sgednoceně s námi swěřené sobě duše tak pečliwě pěstowati budau, by w den kladenj počtu radostně zwolati mohli: Pane, zde gsau, které gsi nám swěřil; žádný našj winau nezahynul. Prosmež Boha, aby tomuto předsewzatému djlu, k swé sláwě a k spasenj bratřj našich milostj swau hogně žehnati ráčil.“

Takowéto ustanowenj welmi potřebno bylo, gelikož se neustále na audy katolické cirkwe rozličnými spisy nowé a nowé útoky činily k podwraćenj wjry gegich.

Giž w počátku roku 1831. wyšel spis: „*Grundzüge der reinen kathol. christlichen Kirche zunächst in Sachsen und Schlesien von einem christlichen (?) Geistlichen.*“ Dresden bei Arnold. Stwůra ta nasledugjcjmi slowy se zawjra: „Wšechuý weliké wěci z malého počátku „znikly: křestanstwj, reformaej a t. d. Čistá křestansko - katolická cirkew w Sasjch stane se snad rychle „walnau a mnohočetnau, neb gegj wěk giž dozral; od „malička wšak začjti musj. Hlawnj město saské po „woláno gest, gak se zdá, by swět swětlem přede „šlo. To tedy se staň, a sice bez meškánj; nic giž „ného nenj potřebj, aby těch 127 sginými gednosworně smeyšlegjcjmi, gichž myšlenj a žádosti w oněch základech wysloweny gsau, wespolek se usnesli, swůg „úmysl wčrekně prohlásili a zemské obci u př. tyto paragrafy gakožto swé wyznánj wjry předložili, modlitebnici neb kostel zřjdili, a několik kněžj wywolili a „ustanowili. Faxit Deus!“

Gaká to mjrná naděge! — Po tomto spisu wyšel i hned giný obsahu mnohem pohoršliwěgšjho pod názvem: „*Sendschreiben an die 127 abfälligen Katholiken in Dresden, von Sixtus.*“ Tuto spisowatel celau ka-

tolickau cirkew w neyhlawněgšjch člancjch uštipačně přetřásá, a gakoby autrpnost iněl s oklamányma katoljky, neygizliwěgšj hany a pomluwy proti neywyššj hlavě cirkwe i audům gegim roztrušuge. I Alexander Müller, powěstný zemský rada Wjmarský přičinil se w swém *Kanonickém Hljdači*, časopisu welmi zlowolném, k odtrženj katolické obce Drážďanské wšemožně napomáhati. S nesmjrným chwalořečenjm wytrubuge w něm, čeho napořád tento spolek dotčených 127 katoljků od 9. Zářj 1830. w hlawnjm městě saském wyhledává, a kterak se we swých sněmowánjch a pozděgi w spisech byl pronesl. Poněwadž ale to wšeco maličké toliko hrstce — snad gen čtenářům Kanonického Hljdače — wědomo bylo, zamyslił buď on, nebo někdo z geho přátel tyto sem se potahugjci výklady, geště s ginými přjdawky we wětšj oběh přiwěsti, a tudy powstala knížka pod nápisem: *Die grosse Einheit der 127 antirömischen Katholiken in Dresden, oder die neu anhebende röm. katho!. christliche Kirche, im Lande Sachsen.*“ Lipsko, 1831.

Než při tom všem usilowánj zmizel celý spolek tento, když několik geho neypředněgšjch náčelnjků pro swé banebné auklady i proti wládě strogené lapeno a do wězenj dáno bylo. Katolická pak cirkew saská stogj posud geště nepohnutá, počjtajce podle farnjch výkazů od roku 1830 k 17,000 wěřjcjch, z nichž na gediné Drážďany okolo 9000 připadá. *) (Wiz: Religionsfreund. May 1831. Kirchenhistorische Nachrichten S. 253.) Ona w bauřjch nyněgšjho wěku na swých práwech negen nic neztratila; nýbrž gak se zdá, tjm geště zjskala, že se

*) Před několikl léty počjtalo se w Drážďanech sotwa 900 katoljků.

nynj k cirkwi Lužické bljže připogiti může, gelikož po zesnutj výborného kapitulnjho děkana Budišjnského, Administrátora diocesi Mjšenské w saské hornj Lužici a biskupa Antigonského Františka Gřjho Locke (umřel 7. Zářj b. r.) apoštolský vikár králowstwj saského, wysoce důstogný p. biskup Ignác Bernard Mauermann dne 9. Listopadu b. r. za kapitulnjho děkana Budišjnského wywolen gest, kterážto přjhoda spolu katoljky saské radostnau naděgj naplňuje, že nynj tak dlouho osiřelá cirkew gegich pod biskupem vlastenským w gednu diocesi spogena bude.

2. Kardinal Barth. Pacca : „Denkwürdigkeiten Pius des VII.“

W knibkupectwj Karla Kollmanna w Augsburku wyšly práwě nynj *Historické pamětnosti Geho Swatosti Pia VII.* před i w zagetj geho w Řjmě, a při geho násilném odwezenj do Francauzska. — Gestil to důležitý a z wěšj částky nepowědomý přjdawek k nowěgšj cirkewnj i státnj historii, wšudy s důkazy opatřený, a k oprawenj děgopisu welmi prospěšný. Toto německé přeloženj wzděláno gest podle druhého Řjmského wydánj. Djl druhý a třetj obsahujej: Cesty do Francauzska w roce 1809 a 1813. s obrazem oswjceného spisowatele. Cena wšech třj djlů gest 3 zl. 24kr. střjb. Spis tento vyplňuje welikau mezeru w historii z doby Napoleonowy, udáwage mnohé přjhody mocnárského a saukromnjho žiwota téhož cjsaře, kteréž buď na prosto neznámé, anebo zpotwořené swětu oznámeny gsau. *Katolickému duchowenstwu* bude spis tento důležitý auplným a wěrným wystawenjm přjběhů sw. Otce w geho zegetj; *zpytateli děgopisů* množstwjm buď nepowědomých, aneb přewrácených zpráv; *diplo-*

matowi pak ostrowtipným a prawdiwým obgewenjm obmyslů a činů téhož cjsaře, gehu vlády i gehu swě-řenců.

3. Die französische Revoluzion von 1830 historisch und staatsrechtlich beleuchtet in ihren Ursachen, ihrem Verlaufe und ihren wahrscheinlichen Folgen. Berlin bei Ferd. Dümmler, 1831. 329. S. 8.

Obsah této pamětné knihy, gegjž spisowatelem gi-stý welmi wážený učitel na wysokých školách w Ber-lijně býti se prawj, gest w krátkosti nasledugjej:

Neyprwé se ukazuge, z gakých přjhod konstitučnj charta w řjši francauzské w roce 1814. půwod swůg wzala, gegjžto obsah se tu auplně udává, a toto zá-stupné řjzenj k řjzenj stawowskému německých kře-štanských národů se přirownává. — Na to wypisu-ge se zápas rozličných stran we Francauzsku od ča-su obnowenj vlády a obgasňugj se tagné přjčiny onoho zbauřenj roku 1830. Dále se wyprawuge w gakém po-měru gest stál Karel X. a gehu ministři k swým od-půrcům před oněmi rozkazy od 25. Čerwence 1830. Rozkazy tyto a z nich powstalé rozbroge uwažugj se práwě podle charty 1814. a dle tehdegšjho stawu řjše francauzské. Konečně se posuzuge gednánj strany swo-bodnické neb liberálnj po dobytém wjtězstwj, s uwa-žowánjm následků poslednjho pozdwjženj, a zawjrá, se posauzenjm lichého swobodenstwj čili liberalismu, ga-kožto neyhlawněgšjho zřjdlu, z něhož weškeré zlé wě-ku našeho wyplywá.

Základnj idea spisu téhož gest, že Karel X. podle moci, která mu chartau 1814. byla dána, a gakož ney-wyššj hlawa řjše za tehdegšjmi okoličnostmi k wydánj

oněch nařizenj od 25. Čerwence 1830. owšem oprávněn byl, ačkoli prostředek ten tehdáž welmi neopatrně a neprozřetelně byl wywolen.

Spisowatel obšjrně podává mnoho článků z liberálních časopisů a dennjků, gako z Nationalu, Globe, Nouvelle France a Ami du Peuple, kdež se po dobytém wjítězstwí odbognjků zgewně swětu oznamuge, což před tjm neustále zapíráno bylo, že totiž Comité directeur a karbonárský spolek skutečně a auplně uspořádán byl, kterýž demagogickau aučinnost swau po celé Francii rozširoval s tjm určitě wysloweným aumyslem, by se králi geho řizenjco neywíce obtížilo, a tudy co neyrychlegi ku pádu geho přispělo; *odbog* proti řizenj že byl heslem gegich; což se owšem weřegně nepronašelo, ale tagně usnešeno bylo; za celých patnácte let že tuto komédii hráli stále gen k podwrácenj rodu Burbonského směřugice, a k tomu cjlí všemožných strogů, kněhtiskáren, zbranj i tagných spolků užjwagjce. Musjtu gedenkaždý opravdowau oškliwost cjtiti, kterak ti to lidé, honosjce se neyšlechethněgšjmi prawidly a aumysly, přjsahu a wěrnost na 'hrjch proměnili, užjwagjce každého i sebe ohawněgšjho prostředku, by soběctwí swé provedli a' bezwládě 'bránu otewřeli. Gakau sofistickau wýmluwnostj přičinili se práwa králowská w očjch národu zlehčowati a podwraceti! W oněch odtud pocházegjch následcých nalezáme patrnu wýstrahu, že litera a článkowé charty neb základowé zemské zpráwy žádný trůn neupewuj, nýhrž toliko maudrost a mrawnj sja, gakož i časně i prozřetelné uwarowanj nebezpečných a zhaubných prawidel a swodného učenj.

Z celého tohoto spisu poznává se patrně, kterak francauzský národ se wšjm tjm ljčenjm budaucj swé sláwy a blaženosti náramně gest oklamán. Což prwe

tak utěšeně rozkvétati počjalo, gest nynj w niweč uwedeno; pokogný měšťan neb rolnjck musj nynj syny swé k wogsku odváděti, sám pak w národnj obraně slaužiti; držitel statku w kragi nenj bezpečen, by od taulawých, zahálčiwých rot wydrancowán nebyl; zemské daně gsau dwognásob zwýšeny; auwěrek státnj i měšťanský hluboce skleslý; národ na mnoho stran rozsápán etc.

Patrjme-li mimo to také na bezpečenstwj neb nebezpečenstwj wznešeněgšjch a dražšjch pokladů, ctnosti a náboženstwj, tedy i tu s zármutkem shledáwáme, kterak newěra a bezboženstwj we Francauzsku za práwně powolené gsauce prohlášeny, giž denode dne wjce a wjce se rozširugj. Sekty nowé pozdwihugj brdé swé hlavy, chrámowé a swatyně se laupj, drahé znamenj wykaupenj našeho w porauhánj se běře, a horliwj pastýřowé z vlasti swé utjkagj etc.

Tito a mnozj ginj gsau ti blazj aučinkowé, které nowěgšj pozdwjženj we francauzské řjši zplodilo, a ty zde i onde se ukazugj stopy wnitřnjho rozgitřenj, zlé užjwánj tisku, auskoky náčelnjků rozličných stran, slabost a nemocnost zemské vlády truchliwé dáwagj návěštj, by snad geště horšj věci gim nenastaly. —

Gestiř zagisté welmi užitečno a přjhodno wěku nyněgšjmu, an tak mnozj národowé k podobným bauřem náchylni gsau, když se ony přjhody we Francauzsku w prawdiwém swětle wystawj, gako se to we spisu přjtomném stalo.

4. Homilie, neb vyučowánj lidu křesťanského při ran-
 ných službách Božjch, dle výkladu swatého Ewangelium
 na neděle a slawnosti Páně, od Františka Fryče, faráře
 Habrského. W Praze, w knížecj arcibiskupské knihti-
 skárně. 1831. 8. Prwnj djl str. 302. Druhý djl str.
 328. za 1zl. 20kr. stříbra.

Gakým aumyslem pan spisowatel, o gehožto prá-
 cech auřadu kazatelského giž léta 1821. pak 1826 --
 1827 vyšlých, literatura domácj návěštj poskytuje, na-
 depsané homilie byl vydal, sám w předmluwě se obra-
 žuge a na gewo dává: „Co gsem psal“ dj on „to gsem
 psal. Nepsal gsem však k ziskánj chwały něgakě — Bůh
 gest můg swědek! — genom proto, aby slowo Páně ro-
 stilo a rozmáhalo se.“ Slowa tato negsau skreyše poru-
 šeného vlastnjho milowánj; alebrž bystrý důwod o-
 chotné wůle a gakéhosi duchownjho hladu. Tagiti však
 nelze, že nedostatkem homilij w řeči našj dědičné po-
 stjženi gsme; neb wygmauce Homilie a kázanj pana
 Kašp. Mel. Hrdličky (1818—1821), a některých giných
 Wiršinkowých, zwláště výborných pak Pařizkowých a t.đ.
 — na zbyt gich nemáme; ač způsob tento kazatelstwj
 welni dáwný gest, kteréhož swatj Otcowé hned na u-
 swjtě sw. katolické Cjrkwe se držeti obyčeg mjwali.
 Ani pak odpjratí hodláme, že lid obecnj z homilij sobě
 hogněšjch béře užitků, nežli z kázanj řečj strogenau
 wyljčených, která teprw po zdárně potlačeném od Kon-
 stantina pohanstwj do swatyně se wetřela; což však
 bez ugmy wážnosti, kteráž kázanjm wýmluwnostj
 dle uměnj pěkného strogeným slušj, řečeno budiž. Tý-
 kagjce se pak powaby wnitřnj homilij těchto, wůbec
 pronášjme, že pan spisowatel spíše se držel pravidel
 Origenowých, nežli sw. Jana Zlatoustého; wykládá to-
 tiž weškerau perikopu neboli částku sw. Ewangelium,
 wtrušuge rozmanitá naučenj, twrdj a ubezpečuge wěj-

cjch u wjře katolické a nabjzj ge kmrawopočestnosti, a to mistrně a důkladně. Wedlé tohož stawj se na odpor rozpustilému, neklidnému, ano bezbožnému duchu wěku našeho co gedowatému plodu daleko široko roztraubeného oswjcenj. —

Na důkaz této zpráwy rádi bychom byli některau homilii za příklad sem wepsali; ale pro uspořenj mjsta klademe zde toliko závěrek třetj neděle postnj. „Rodičowé křesťanstj! chcete za dobré wychowánj plodu swého chwáleni býti, nebo zlořečenj potomstwa na se uwrhnauti? I na nás se wztahuge bana a nečest ta, gestli nedbanliwostj wašj z dětj powstali rauhači, zloděgi, paliči, vražedlnjci, hanebnjci wšelikerého druhu. Ano i vaše wlasnj děti wás prokljnati budau, snášegjce zlé wěci za skutky swé, a musegj řjci, že wy přjčina gste wšeho toho zlého, gehož nad sebau rozmohly, poněwadž gste z mládj w náležité kázni gich nedrželi. O! zhrozte se náreku takowého, a wedťte děti swé hned z mládj k bázni Božj. Řeknete gim časně, že gen ostřihánj přikázanj Božjch blaňoslaweného činj člowěka, rozpustilost pak a bezbožnost ohyzdj a nešťastného činj každého. A když tak dobrým wedenjm powstanau rozšafnj, swětu užitečnj, Bohu milj z nich lidé, zplesáte sami nad dobrým zdařenjm gich, chwála pak wěškerého potomstwa nasledowati wás bude až do hrobu, w srdci pak wděčných dětj wašich wzděláte sobě památku nepomigitedlnau, která až na wzdálené potomstwo naše dogde, a se rozmůže. Amen.“

Než to našemu srdci welmi bolestné gest, že powaha zewnitřnj homilij těchto náramně zapáchá němčinau, a že pan kazatel newelmi šetřil gak čistoty a srozumitelnosti, tak ozdoby a příjpadnosti ušlechtilé řeči našj, tak gakoby bohužel! i u wzdělávánj lidu obecného bez žebroty německé obstáti nemohla. — Rowně mlčenjm po-

mijíme některých wad dogmatických, toho sobě toliko sňemalým podiwenjm všjmagjce, kterak pan kazatel Krista Syna Božjho mnohokráte wšedně nazjwá „muzem diwotworným“ a posléz i hrdinau. „Ach N.měgme oči swé upiaté na toho hrdinu Ježjše“ (str. 168 djlu prwnjho). Wšak co se zde přihodilo horliwému kazateli, děge se mnohým spisowatelům wěku našeho, a to nikoli wedlé průpowědi Horáciowj, „quandoque bonus dormitat Homerus;“ alebrž za tau přjčinau, že množstwj spisů nekatolických bez rozdjlw wjře nepodobnau pilnostj čteme, a gich užitek kromě wědomj za katolické slowo wydáwati nawykáme. Gestli pak ale zde wůbec proti té nedokonalosti weystrahu dáwáme, nemjnjme tjm pana spisowatele kormautiti, ale spjše wzbuditi, aby, anť tolik pěkných hřiwen sobě od Boha swěřených má, gimi gakož až potud těžiti a tudy pole homiletiky wje a wje wzdláwati nepřestal; přitom ale také našjm srdečným připomenutjm naprosto nepohrdal.

b) Smjšeniny.

a) Zákony.

Gubern. nařizenj od 7. Ledna 1831. čjslem 43323.

Konsist. oznámenj 10. Unora 1831. č. 910.

Dle wys. gubern. nařizenj od 13. Dubna 1820 č. 53367, přislušj také k powinnostem školnjch dobljžitelů mjstnjch, by mládež od nočnjho hospod a tanečných hudeb nawštěwowanj warowali; gelikož se při takowých přjležitostech, neywjce mrawy dětj porušgj,

a všeliké wynasnaženj duchownjch pastýřů a učitelů o gich vzdělánj na zinar uwádj. Pročež se kr. kragským úřadům ukládá, školnj dohlžitele skrze úřady a magistráty k všemožné bedliwosti powzbuditi, aby děti na takowýchto mjstech dostjžené s wybroženjm ge očekáwagjcjho trestu domů odeslali, a rodiče k takowému nepořádku přiwoługjej důtkliwě ponapomenuli.

Na oněch pak mjstech, kde školy nenj, a tudjž i žáduého dohlžitele, ustanowiti se k tomu magj mjstnj předstawenj (rychtářowé), a přjsežnj konšelé, a přjsně zawázati, by na takowý záhubný nepořádek bedliwé oko měli, a k wykořeněnj geho všech školnjm dohlžitelům předepsaných prostředků užjwali. Úřadowé mjstnj magj k prospěšněgšjmu plněnj této powinnosti co neymožněgi napomáhati. Zprávceowé duchownj gsau zawázáni při každé školnj visitacj oznámiti, kterak se powinnosti té zadost činj.

W zbjrce zemských nařizenj, w úkazu od 13. dubna 1820. wlauzený omyl má se takto opraviti: že nikoliw duchownj pastýřowé, nýbrž školnj mjstnj dohlžitelé děti ze škol wyháněti magj.

Konsist. nařizenj 10. Unora 1831. č. 971.

Gednota k zwelebenj kostelnj hudby založená w swém působenj prospěšně pokračuge. Každoročně cwičj se několik žáků z každého krage we vyššjm způsobu hránj na warhany z darma, chudšjm kostelům uděluge se několik krátkých mšj, Gradualů a Offertorij wytečněgšjmi mistry složených, i pracuge se také na wydánj kostelnjho kancionálu, genž obsahowati bude nápěwy (melodie) s notami na warhany, a k slawněgšjm přjležitostem s partituru pro trauby, klarinety a fletny. Takowáto gednota, která sobě tak krásný aučel wytkla, důstogná gcest zagisté všemožného podporowánj. Přj-

spěwek čtyř zlatých stříbra ročně čini dárce andem té gednoty. Ale i menší přispěvky nežli tyto roční rozšířj obor gegiho aučinkowánj. Pročež se konsistoř kogj tau naděgj, že mnozj duchownj pastýřowé dle možnosti swé něgakými ročními přispěvky se upjšj. Upsánj takowé státi se může w kragjeh u úřadů wikařiátňjch, w hlawnjm pak městě zrowna u konsistoře.

Poněwadž gednota počátkem měsíce Řjgna z každého českého krage gednoho žáka do cwičenj we vyššjm způsobu na warhany w Praze přigmauti chce, magj důstognj p. vikářowé k tomu způsobné ginochy do poslednjho měsíce Dubna ponawrhnauti. Neylépe pak by se k tomu hodili čekancowé na učitelstwj, kteřj spolu připrawowacj kurs slyšj, gsau-li ostatně s bytem, a wyžiwenj opatření, a wykázati-li se mohau s wyswědčenjm gak dobrého chowánj, tak i nabyté počátečné známosti w hránj na warhany. Tato wyswědčenj magj se k předloženj tomu připogiti.

Gubern. nařizenj od 14. Ledna 1831. č. 47437.

Konsist. oznámenj od 3. Března 1831. čislem 1359.

Na učiněné oznámenj, že se zákonowé židowských matrik se týkagcej gediné pro gich neznámost zanedbáwagj, nařjdilo slawné Gubernium dne 14. Ledna b. r. kr. kragským úřadům, by se §§. 9 a 10 židowského patentu znowa ohlásily. Zněgj pak takto:

§. 9. Matriky narozených a zemřelých wěsti se magj pod dohlženjm kat. duchownjch pastýřů od židowského školnjho učitele; w mjstech pak, kde učitele nenj, od gednoho úřadem k tomu ustanoweného hospodáře, a to sice pod záwazkem přjsahy každého čtwtletj magj se w opisech předkládati wrchnosti.

§. 10. Bez opowědacjho listu nemá se žádná obřjzka, bez dosaženého powolenj od zemského řj-

zenj žádné oddawky, a bez wyswědčenj o přehlédnutí mrtvého s podpisem úřednjm žádný pohřeb wykonáwati. Toto od mjstnjho úřadu wedené poznamenánj, gakož i opis těchto matrik má se ku konci roku faráři téhož mjsta podati, by on hlawnj matriku pořádně a ubezpečiw se wěsti mohl.

Welebné duchowenstwo má si tedy dáti na tom záležitosti, by mu wšecky k židowským matrikám přjslušné udalosti wěrně oznámeny, a ku konci roku ona poznamenánj od mjstnjho úřadu náležitě podáwána byla.

Gubern. nařizenj od 28. Unora 1831, č. 1164.

Konsist. oznámenj od 10. Března 1831, č. 1555.

Den narozenj a gména Geho Gasnosti našeho neymilostiwějšjho Krále a neymilostiwějšj Králowny nengen w kr. hlawnjm městě, nýbrž i po celém králowstwj s wraucj láskau se oslawuge a ušlechtilau dobročinnostj tau neykrásnějšj vlastenskau slawnostj se stáwá. Aby se pak tyto wýgewy wěrné oddanosti a lásky tjm rychlegi we wyššj známost uwěsti mohli, powzbuzuge se welebné duchowenstwo, aby budaucně při těchto slawných příležitostech dané důkazy wěrnosti a srdečné lásky, gakož i opravdowé dobročinnosti neprodleně a wěrně swým konsistořjm oznámiti sobě nestjžilo.

Gubern. nařizenj od 10. Unora 1831, čjslem 3792.

Konsist. oznámenj od 10. Března 1831, č. 1561.

Cjs. král. zemské řizenj nabylo z udalých přjhod té wědomosti, kterak stawenj a zpráwy, nákladem weřegných fondů wedené ani wždy dosti trwánliwě, ani podle plánu se neděgj, a tudy nedlauho po progiti zaručeného od nagjmatele času giž opět nowé zpráwy na škodu weřegného stawitelského fondu za potřebné se ponawrhugj, čebož přjčinu toliko w tom hledati, že djlem pronagjm atelé ti špatného stawiwa užjwa-

gi, a zběžnau práci odbýwagi, dĵlem také že se u započĵnánĵ takowých stawenj, kteréž se začasté bez krag-ských měřičů děge, s powinnau přĵsnostĵ a opatrnostĵ se nepokračuge.

Aby se tedy těmtu nepořádkům co neymožněgi nadešlo, má konsistoř podřĵzené duchowenstwo powzbuditi, by při stawenjch, kde náboženský, studij neb giný fond přispĵwati musĵ, spolu také ono dohlĵželo, gelikož duchownĵm gakožto užĵwatelům patronátnĵch stawenj po patronowi neywjce na tom záležeti musĵ, aby ponawržené zpráwy pewné a dle náwrhu zhotowené byly. Z té přĵčiny přĵkazuge se kr. kragským auřadům, magistrátům a ustanoweným zemským komissarům, by duchownĵm pastýřům při wšech kostelnĵch, farnĵch i školnĵch stawenjch wýtah aučtů k nahlédnutĵ podati nařĵdili, ge k přegĵmánĵ stawenj a zpráv pozwali, a přĵĵmačnj protokolly, které se k aučtům přĵložitĵ magĵi, duchownĵm podepsati dali. Tohoto pokračowánĵ šetřiti se má zwláště z ohledu předběžného sečtenĵ nákladu, poněwadž duchownĵm sešlost a nedostatky stawenj neylépe museĵi býti powědomy.

Gub. nařĵzenĵ dne 18. Unora 1831, č. 49930.

Konsist. oznámenĵ dne 17. Března 1831, č. 1756.

Ačkoli vysokým gub. nařĵzenĵm od 29. Řĵgna 1829. wěrné wedenĵ wýkazů weysewku, sklizenĵ a zdwĵže obnoweně přĵkázáno bylo, a k zakládánĵ gich zwláštĵnj formuláře wydány, předce se přĵhodilo, že po smrti gistého beneficiáta takowý wýkaz se nenalezl, čĵmž rozwrženĵ užitku přewelmi obtĵženo bylo. Za tau přĵčĵnau se wšem rurálnĵm beneficiátům šetrné vyplněnĵ téhož nařĵzenĵ opětně přĵkazuge, a okresnĵ wikáro-wé se zawazugĵ, by při kostelnĵch visitacĵch opĵlném téhož rozkazu ostrĵhánĵ náležitě se přeswědčĵli.

Gub. nařízení od 5. Dubna 1831. č. 13555.

Konsist. oznámení od 21. Dubna 1831. č. 2542.

Dle vysokého dworního Dekretu od 24. Ledna 1790. mají se zádušní aučty, jak oněch kostelů, genž k zaprawení běžících potřeb přispěvky dostávají, tak i kostelů na panstvih zemského a náboženského fondu ku konci každého roku cjs. král. zemské aučtárně k prohlédnutí předložiti; od ostatních pak záduší zaslati se má k témuž aučetnímu úřadu od duchowních zprávů podepsaný výtah z aučtů zádušních.

Gub. nařízení od 23. Čerwna 1831. č. 20613.

Konsist. oznámení od 14. Čerwence 1831. č. 4294.

Na dotaz gistého wrechnostenského úřadu zdali při udělowání sirotčích powolení k manželství od hospodárských úřadů také spolu přikročení a podpis právního úřadu zákonem se nařizuge, oznamuge se, že ono w gubern. cirkulárním nařízení od 11. Ledna 1811. č. 36095 obsažené ustanowení, dle kterého we všech opowědacích listech k ženění bez rozdjlu, při expedicích na žádosti o prominutí trojho ohlášení, gakož i na powoleních od wrechnostenského hospodárského úřadu nezletilým ženichům a newěstám k ženění udělených wedlé podpisu wrechního úředníka podpis právního přikázán byl, dle vysokého dworního dekretu od 5. Ledna 1815. č. 1123. zákonů sbírky od 24. Března 1828. č. 2082 a od 4. Unora b. r. č. 213. za zrušené považowati se má, a že budaucně na všech listinách neb písemnostech, gimiž se wrechní poručenské powolení k manželství osobám nezletilým udělugе, dostačuge podpis právního zprawce, aneb onoho wrechnostenského úředníka, gemuž wrechnost ona vysokým dworním dekretem od 21. Srpna 1788, č. 879. zákonů sbírky gmenowa-

ná práwnj pagednánj swěřila. Při čemž se magistrátům a wrchnostenským úřadům také k zprawowánj gegich w známost uwádj, že wšecky ohlašné listy bez rozdjlů, gakož i wšecky žádosti o prominutj trogjh ohlášek protokolem gjti a k práwnjnu pagednánj přináležiti magj.

β) Cjrkewnj z práwy.

Z Řjma dne 15. Čerwence. Den dnešnj gest zemjm řjmským welni památný, gelikož dnes rakauská wogska z nich odtáhnau. Geho Swatost Řehoř XVI. wydal při této přjležitosti nasledugjcy prohlášenj: „Wogska, kteráž gsme od nábožného a wznešeného panownjka řjše Rakauské powolali, by pokog a pořádek nynějšjmi různicemi zrušený obnowila, ubjragj se dnes z wlastj našich. Stáwá se to za tjm ubezpečenj, že nynj i zblaudilci, wytrženi z klamu swého k wětšjmu počtu lidu se přidagj, a wšickni w gednomyslné swornosti po oné cestě kráčetj budau, kterauž gjm wjra gegich otců, powinnosti poddaných a cit prawé cti okazugj; též že wšickni bez rozdjlů snažně oné blaženosti wyhledáwati budau, kteráž se pauze a gedině prawým mrawoučenjm opatřiti, a měšlanskau swornostj a upřjmnau k pokogi láskau upewniti může. Widěli gste tyto wjtěze, a sbledali gste na nich přjklad udatnosti i mjrnosti. Přišliť gsau k wám co přátelé a gako přátelé se také k wám ustawičně chowali. Oni přišli k ochraň potlačěných, k pokořenj násilnjků, a tohoto šlechtěného powolanj ani na okamženj s očj swých nespustili, učiniwše auplně zadost, gak nutné potřebě toho, kterýž ge kutišenj bauře powolal, tak i wznešeným rozkazům mocnáře swého, genž nic giného neobmeyšlel,

nežli aby djtky k gegich otci přiwedl, a w zemi obecne matky sw. řjmské cjrkwě pokog způsobil. Slowem, wogska ta ubjragj se z kragin našich w tom přesvědčenj, že zde welikému zlénu učinila přjtrž; gakož i w té naděgi, že wy sami smutnému gich nawrácenj uwarowati se wynasnažjle. Tato gest přjčina, že netrwáme déle w mlčenj, nýbrž znowa srdce swé k wám otwjráme. Mocni práwem této swaté stolice, mocni slawnými zámluwami, kteréž nám w přjtomných okoličnostech od wysokých dworů Ewropegských opět byly obnoweny, mělibychom raděgi způsobem panownjka nežli otce k wám promlauwati; wšak takowéto řeči [zanecháváme sobě, gestližeby nešťastnau přjhadau nowé rozbroge měli zniknauti, a nowj zmatkové weřegný a domácj pokog rušiti; nynj toliko žádáme, aby djtky naše se nawrátily, a gediného hlasu otce swého byly poslušny. Těžký byl zármutek náš nad oněmi žalostnými křiwdami; ale Bůh všemohaucj gest swědkem, že geště bolestněgi nežli toto bezprávj proklálo srdce naše ono pomyšlenj, že gedenkráté nuceni budeme k meči sprawedlnosti sáhnauti. A poněwadž, gakž daufáme, sám Bůh cestu smilowánj swého nám otewřel, zwěstugeme wám ssrdečným plesánjm, že nic tak taužebně nežádáme, než abychom na wšecko, co se nynj událo, zapomenauti mohli. Wěz tedy gedenkaždý, co s přeplywagj otcowskan milostj obětugeme, že kdo lásku naši ztratil, gj opět dosjci může, pakli opravdowé důkazy ljtosti dá na gewo. Láska tedy prawá a ustawičná sgednocug wás wespolek. Wšickni co gedna čeled' žiwi bud'te. A deyz Wšemohaucj, aby od nynička žádného giného rozdjlů mezi wámi nebylo shledáno, kromě wěšjctnosti, wěrnosti a poslušnosti. Po tom taužiž gedenkaždý; to budiž sláwa vlasti, a napotom náboženstwj i towaryšstwo blahého a stálého pokoge požíwa-

ti budau. Kogjce se tauto krásnau naděgj objráme se neunaweně tjm, co k prospěchu našemu slaužj. U prostřed zármutku a péčj, kteréž od našeho powýšenj na swatau stolici nás tžily, bylo gediné dobré vaše předmětem starostj našich, gakož sami gste spatřili; wšak geště dražšj bude nám péče ta, když nám nebude wjce bogowati proti neblahým wýstupkům a těm mnohonásobným nehodám, které newyhnutelně z nich vyplýwagj. W takowém úmyslu otwjráme wám plné důwěrnosti srdce swé, žádagjce od Otce wšelikeho potěšenj mocj apoštolského požehnánj, aby nad wámi prawé blahoslawnstwj rozhogniti ráčil. Dáno w Quirinálu, dne 12. Čerwence. 1831.

Z Paříže dne 15. Čerwence. Katoljci Marselštj s tamněgšjim duchowenstwem wznesli na řizenj zemské swau protestacj proti ponawrženému zrušenj biskupské stolice Marselské, kteréž kragská rada lstiwe we gmenu obywatelstwa téhož krage wládě byla předložila. „Kněžstwo naše, prawj, odwoláwagjce se na sauhlasnost swých žádostj s našimi mělo auplné práwo na naši gednomyslnost spoléhati, a toliko s wygádřenjm swým nás předešlo. W prawdě, náboženský cit náš gest uražen, a onino gewitelé toho ponawrženj, proti němuž se wjra naše prohlašuge, a kteréž nám někdegšj pro náboženstwja francauzskau řjši nešťastnau dobu připomjná, — negsau žádnj prawj zástupcowé krage a okrsku našeho. My stogjme wšickni o zachowánj biskupské stolice, z kteréžto někdy předkům našim ewangelium sw. bylo zwěstowáno, — oné stolice, na nž tak mnozj slawnj biskupowé gsau seděli, pastýřowé od mnoha pokolenj wysoce wáženj, a onen Belzuece nesmrtné paměti, genž město Marseille, strašliwým morem téměř wyhynulé, od auplné záhuby oswobodil. A když gsme obnowenj tohoto starowěkého sjdla biskupského s mno-

hau taužebnostj se dožádali, a ge, gak kněžj naši prawj, radostně uwjtali: žádáme, aby, gako otcowé naši chleb wjry od něho přigimali, též i dítky naše tak šťastny byly, a během wěků duchownjch milostj aučastny býti mohly. K těmto důwodům přistupuj gestě ginj, méně sice důležitj, wšak ne nedůstognj, by uwáženi byli od mužů, kterým čest a prospěch vlasti na srdci ležeti má. Pročby mělo město oné ozdoby zbaweno býti, kteréž mu biskupské sjdlo a biskupské ústawy, gako gest kanownjcká kapitola, seminář a g. dodawagj. Nenj-li giž na tom dosti, ba pohřjebu! příliš dosti, že obecnj pokladowé ústawům těmto na budaucnost wšecku pomoc odpjraj? Slušno-li, aby se rodičům tohoto města dwognásob utížilo, dětem swým čestného zaopatřenj zgednati? Pakli že tomu snad audowé kragské rady takto chtěgj, tedy my tomu nechceme, i máme práwo tomu nechjtí. My tedy ponawrzenj tomu odpor klademe we gměnu náboženské swobody, kteráž skrze *národnj chartu* nám gest zaručena, a dle njžto práwo stále a neporušeně nám přislušj, bychom sobě w zachowánj našj biskupské stolice w městě Marseillu nižádné swětské moci překážeti nedali. My odpjráme we gměnu sprawedlnosti, gesto nedopauštj, aby katoljci zbaweni býti měli toho, čehož opatrowati gim w každé přjpadnosti náležj, a aby se snad pro zalíbenj některým našeho náboženstwj nenáwistnjkům zle užjwánjm moci slušným žádostem weškerého obywatelstwa protiwenstwj činilo. My odpjráme we gměnu řjmské katolické apoštolské wjry, kterauž základnj zákon za wjru wětšjho počtu Francauzů uznáwá a kterauž my srdcem i dušj wyznáwáme, w njž žiwu býti a umřjti žádáme, a kterauž všemj práwnjmi prostředky zastáwati chceme. Přitom wzdáwáme našemu nábožnému biskupu, za přjkladem kněž-

stwa zdegšj diöcesj, poklonu našj lásky a uctiwosti, kterauž nám geho swaté důstogenstwj a geho čisté a tkliwé ctnosti wléwagi. Žadagjce snažně tohoto ctihodného praeláta, by pokornau prosbu naši obecnému otci všech wěřjcejch předložil, aby Geho Swatost ráčila ochranau ruku swau nad námi a potomky našimi držeti a vyplněnj oné žádosti se protiwiti, proti njž senaše katolická srdce gednomyslně prohlašugi.“

Tento šlechetný odpor, kterýž gak kněžstwu tak i obecenstwu ke cti slaužj, byl giž 21. Čerwna s několika tisjci podpisy opatřen. Tu ať se katoljci uěj, co sobě, swým dětem a pastýřům gsau powinni a z ohledu kněžj gest to zagisté nenepatrné znamenj gegich ctnosti a maudrosti, kde takowj wěřjci se nacházegj.

Z Paříže dne 20. Čerwence. Z ohledu této protestacij proti zrušenj biskupské stolice w Marseillu pronášj se gistý katolický list takto:

„Odpor kněžj Marselských, gakowý gim powinnost gegich uložila, byltě spolu také národnj čin, a zcela přjměřený k onomu položenj, kteréž duchowenstwo zanjmati má. Oni prawili k lidu: Wizež lidi, genž tlumočnejci žádostj wašich gsau, poněwadž od ministra k tomu ustanoweni byli. Skrze ně máte se teprw dozvěděti, že žádného biskupa nepotřebujete, a také skutečně žádného mjti nechcete. Prohlašete se, a poučte ge, že krag zcela giné žádosti kogj, nežli do Paříže zaslány byly. — A eyhle! tisjcery podpisy nasledugj na odpověď. Čjm dále kněžstwu tauto cestau kráčj, čjm méně se opjrá na nestálau a klamnau přizeň swětské moci, alebrž raděgi na simejšlenj a lásku katolického lidu spoléhá: tjm mocněgšjm se stane. Tažte se kněžstwa Marselského, nepřewážj-li protestacij celého krage „*milostiwau přjmluwu*“ gednoho praefekta? Duch, kterýž chowánj ducho-

wenstwa řjdiť má, gest mu w obřadě geho swěcenj zřegně poukázán. Biskup, an wztahuge swětjčj ruku na kněžj, obracj se k lidu, napomjnage geg, by wšeco wypowieděl, w čemby ge stihnauti mohl a kterak o nich smeysli. Swěcenj na kněžstwj doplňuje ono tagemné zasnaubenj Božj s kněžstwem, gakož kněžstwa s lidem. Rituál nečinj o řizenj swětském žádné zmjny. Kněžj francauzštj ! wy, genž stegně bolestis námi cjtjte, a onu nesmjrnau lásku, kterauž wás obgmáme, geště ani snad neznáte, ukažte, kdo gste ! Waše sjla nenj w předsjnjch ministrů ; ona ge wšudy, kdež se kříž nacházj, w domjch wěřejho lidu, w chalaupkách sprostého. Obratť se w zastávánj a dobývánj práv hlasitě a weřegně na swědomj a na wůli wěřejch ; zde gsau geště poklady sprawedlnosti a mocnosti skryty.“

Pan Abbé Blachère, který se k oně tak nazwané francauzské cirkwi p. Chatele přiwťlil, oddělil se opět od tohoto patriarchy, ačkoliw geg za swého primátujho wikáře ustanowil. Oznámiltě weřegně swé odwolánj w zwláštnjm listu na arcibiskupa Pařžského a odebral se na něgaký čas wsamotu ; w tomto listu prawj mezi giným toto : „Nešlechetnj rádcowé, a zwláštnj nehody přiwedli mne do tohoto odpadlstwj tak řečené francauzsko-katolické cirkwe. Když gsem swazek gednoty roztrhl, neostýchal gsem se giž poswěcenj přigmanti, a na wzdor wšem wýčitkům zraněného swědomj doplnil gsem ohawné odtrženj přehroznuu swatokrádežj. W této hluboké propastl gsem wězel, an mau dré předstawenj mých přátel a wšemocná milost Hospodinowa zácłonu nebezpečného klamu s očj mi strhla. On, kterýž Pawla na cestě k Damašku porazil, otewřel i mně oči. Dnes se na wždy odřjkám wšech těch, gichžto nešťastnjch bludů gsem nasledowal. Wzdálen od swěta a w neyskrytěgšj samotě chci trestu hodné ge-

dnánj swé hořkými slzami oplakáwati a spasitelným pokánjím hodna sebe učiniti, bych w společnost cirkwe opět se mohl nawrátiti. Dřjwe však, nežli Waši dioc-esj opustjm, ukládá mi srdce i swědomj za powinnost, Wašj důstognosti důkaz mé bolesti a mého žele k no-haum položiti. O kéž by byly dosti žiwy a hluboké, by s otcowskau milostj přigaty býti zasluhowaly! Kéž by Waši důstognost w těchto těžkých zkaušenjch a zá-mutejch, které s tak statečnau zmužilostj snášjte, po-těšiti mohly, zwěstugjce Wám nawrácenj ztraceného syna, gehož zablawenj duši Waši tak těžce raniło. Roz-hlásjm prowiněnj swé, gak neywjce možno, abych zlé, kterégsem tjm způsobil, opět ponaprawil. Příkládám te-dy k mému psanj wýpis listu, kterýž do nowin dáti mj-njm, zůstáwage s neyponjženěgšj poddanostj a neyhoř-čegšj ljtostj nad mým přečiněnjm, Wašj Důstognosti etc.“
W Paříži dne 15. Čerwence 1831.

Z Londýna 21. Čerwence. W předwčeregšjm sezenj obecné sněmowny podal Kapitán Gordon z Glasgowa došlau žádost od 28. duchownjch a třj před-stawených Skotské cirkwe, kteřj žádagj, aby se Kol-legi katolické w Mainoohu žádných peněžitých přjspěw-ků nepowqlowalo. Pan O' Conel učinil i hned otáz-ku: „Chce-li pak ctihodný aud za to státi, že tato žádost w slušných wygádřenjch sepsána gest? Gá se proto táži, poněwadž gistý Lord před několika dny podobnau žádost zadal, kteráž tolikerých nesluš-nostj proti katolickému náboženstwji obsahowala, že giž nelze déle pokogně tomu se djwati.“ Kapitán Gordon prawil, že schwaluge negen uspořádánj této žádosti, ale ikaždý náhled, genž se w nj pronášj, a že rád swoluge, aby se celý gegj obsah sněmowně oznámil. „Gsemť welmi dobře přeswědčen, odpověděl pán O' Co-nel, že ctihodný aud wšeccko to smýšlenj schwaluge,

které obřady katolické cirkve zlehčuje.“ Řečník na-
 pomínal nyní mluvítele k pořádku. — „Newědělbých,
 prawil tento, čím bych pořádek byl zrušil; pakli bych
 to byl učinil, nestalo se z úmyslu.“ Žádost ta byla ny-
 nj w celé obšjrnosti čtena, a se wšeobecnau neljbostj při-
 gata. Wjra katolická byla tuto co *modloslužebnost* před-
 stawena, ona, prawilo se dále, gest tak opowrženj
 hodna w swém základu, gako nebezpečná w násled-
 cjh , a oddána Bohem k vyhlazenj i s oněmi řj-
 šemi, které gi podporugj; protož musj každé powolenj
 přjspěwků z důchodů zemských mji ty neyškodliwěg-
 šj následky pro bezpečnost, čest a blaženost národu brit-
 ského. Když Kapitán Gordon o to usilowal, aby žá-
 dost ta na tabuli téhož domu položena byla, roz-
 jěhlo se po celém domě: „Nikoliw, nikoliw!“ Pau
 C. Fergusson powstal neyprwé a prawil, že ani dosti
 slow nemá k wypsánj té neljbosti, kterau žádost tato
 w něm způsobila; a že gi powažuge za přjmau urážku
 wšech audů téhož parlamentu, kterýž katoljkům záro-
 weň s protestanty stegná měštanská práwa powolil.
 Zwlastě pak že zawrhuge to slowo „modloslužebnost“,
 genž onomu náboženstwju se přisuzuge, kteréž wjce než
 od polowice Ewropy za swaté se uznáwá. On žeby ani
 nemyslil, by w cirkwi Skotské gen gediného duchownj-
 ho bylo, genžby powinnost lásky křestanské tak we-
 lice s očj spustiti mohl, by takowauto žádost podepsal.
 Gemu, gakožto Skotowi, že to neybolestněgi přicházi,
 že se co takowého přihodilo, a že se mu zdá, ga-
 koby tento aud pro Dundalka (Kap. Gordon) k podánj
 této žádosti byl ustanowen, poněwadž oni žadatelé
 we Skotsku ani gediného zástupce shledati nemoh-
 li, který by se byl podwolil žádost proti katolictwju
 potupu obsahugjej negen podati, nýbrž také geště slo-
 wy poraučeti. — Lord Milton gewil tutěž neljbost a do-

ložil: Žadatelé prawj, žeby náboženstwj katolické i stěmi řjšemi, které ge podporugj od Boha k wyhlazenj ustanoweno bylo; kterak pak mohau tak křehcja newědomj tworowé — neprawjm, gako tito žadatelé; (powstáwá smjch) nýbrž gako lidé wesměš — kterak mohau o budaucjch radách nezpytatelné maudrosti něco předzwjdati? Gá gsem zagisté — smjm-li toho slowa užjwati — Ultra protestant, poněwadž ale wjm, gak skrowná gest saudnost lidská, tedy s autrpnostj patřjm na to, co za bludné, přitom ale za swědomité smeyšlenj uznáwám u těch, genž *gine* wjry gsau. Musjmeť pohřjchu! welmi často widěti, an lidé dosti náboženstwj magj k nenáwiděnj geden druhého; mnohem lépe by ale bylo, kdyby gen tolik náboženstwj měli coby geden druhého wyučiti mohl, gak se wespolek milowati máme!“ — Sir Rob. Inglis ugal se té žádosti, řka, že ona slowa, proti nimž se tak weliký křik strhl, wzata gsau z přjsahy, kterau 658. audů geště před dvěma lety složilo. P. O' Conel upewnřl onu otázku, o kterau se tu vlastně gednalo. „Zdali pak, prawil, ona žádost w takowých wygádřenjch sepsána gest, kteréby powinnau této sněmowně uctiwost nepřestupowaly, an se tu prawj, že gegich wjra *modloslužebná* gest. Wjru, genž se tu hyzdj, wyznáwá skoro *třetina* celého britského obywatelstwa, a kdokoli urážj třetinu saučastnjků sněmowny, urážj tutěž sněmownu. — Pan Hume prawil, žeby geg, kdyby katoljkem byl, ty w oné žádosti obsažené výrazy nikoliwěk nepohoršily, nýbrž raděgi k autrpnosti pohnuly, gelikož w tak oswjcené zemi, gako Skotsko gest, tak mnozj nábožnj muži se nacházegj, gešto tak newědomj a předsudkem pogatj gsau. Poněwadž p. Dickson ponawrhł, aby sněmowna této žádosti ani nepřigjmala, ani na ni hlasy nesbjrala; tedy připo-

menul Lord Althorp, že on zagisté těch w nj užitých wygádřenj neschwaluge, proto že ale předce za to má, by se práwo k zadaným žádostem pokud gen. možná w průchodu swém zachowáto, a tudy že gest toho mjněnj, aby ona žádost do desk wložena byla; nicméně proti gegjmu *tiskem oznámenj* že se přjsně prohlašuge. Dle toho byla sice žádost tato do desk wložena; poněwadž ale Kap. Gordon na tom nepřestáwal a také na tisk dolehal, znikla hádka nowá, při kteréž Sir Rob. Peel co protiwnjk oné žádosti powstal, a tjm bylo ono ponawrženj bez sbjranj hlasů zawrženo.

Z Paříže dne 15. Srpna. W předwčeregšjm sezenj na saudu deputowaných zmjnká se stala o rozbrogjch w měsjei Unoru zběhlých, i byly takowým způsobem oswětleny, z něhož patrně wyswítá, gaké nynj smýšlenj u mužů we wyššjch auřadach postawených panuge. K tomuto znamenitému pogeďnánj dal deputowaný Barbet přčinu, an prawil: „Na začátku Unora počal opět weliký počet obchodnjků pracowati dáwat, a dobré naděgi se odewzdal, an nenadále o zlaupenj St. Germain l' Auxerrois a arcibiskupského paláce slyšeti bylo, čemuž tehdejší policegnj praefekt ani předeđiti ani překaziti nehleděl, ačkoli všecky potřebné prostředky w moci swé měl. Při této pohoršliwé zprávě proměnila se radost w zármutek, a naděge blaženěgšj budaucnosti zmizela; domnujwagje se, že wládě potřebné moci se nedostává, těch neyhrozněgšjch nehod gsme se strachowali.“

Na to přegaw slowo deput. Arago prawil: Ministr saudů zemských Wám oznámil, že tyto bauře w Unoru na přjběhy, které se we Vendée udály, welice působily. Gakož gedem z těch, genž w tomto diwadle gsau hráli, uznávám za powinnost tyto udalosti

Wám oswětliti. Nemohu sice dáti swětlo, odkud ty neobyčegné přepiaté powěsti powstaly, které onoho wečera o neslušné ceremonii u St. Germain l' Auxerrois w Paříži se roznášely, a které lid na tu domněnku přiwedly, gakoby arcibiskup půwodem toho byl; to ale gistotně wjm, že w celém městě ani gediného člowěka něgaké wáznosti nebylo, geštoby w pondělj wečer nebyl přeswědčen, že se přjštjho dne na arcibiskupský palác autok stane. Nenj mi tu wyšetřiti, gakým neblahým osudem se přihodilo, že druhého dne na onom mjstě žádné zhola obrany spatřjno nebylo; gá toliko zpráwu dáti mnjm o těch udalostech, na kterých přjmý podjl gsem měl. . . . Mé obydlj gest w dwanaćtém okrsku palác arcibiskupský ležj w dewátém; ale powěst, že u hlawnjho chrámu neřády stropeny, došla i do našeho okrsku, a bubnowáno na ozbrogenj. Gágsem toho dne nebyl we službě, wydal gsem se ale předce na plac k Pantheonu, abych onomu pluku, gemuž gsem rozkazowal, w čelo se postavil, kdyby toho potřeba žádala. Národnj obranci také se sem gedem po druhém přibjrali. — Setnina granátnjků byla teprw 45 mužů silna, an tu kdosi z okologdaucjch wyprawowal, že arcibiskupský palác se bořj. Auřadowé byli téhož dne docela němj. Těchto 45 granátnjků s setnjkem Barbetem w čele bez meškánj se tam wydalo. Bylo to w hodinu desátau předpolednj. Po několika okamženjch nasledowal gsem gich i gá se 110 muži rozličných setnin. S welikau těžkostj gsme se na mjsto dostali. Na této daleké cestě nepotkali gsme se — což welice paměti hodno — ani s gedinou strážj dozornj. U wrat arcibiskupského palácu, kde gsme se postavili, nalezli gsme pět nebo šest národnjch obranců na konjch, a maličký hauf gednoho temu. Bořenj palácu dělo se práwě plným kwapem. Tu gsme rozehnali zástupy, které zahradu obkličowaly; za-

mezili průchody nejbližších ulic; osadili věže Notre-Damské, by se k bouři zvoniti nemohlo, a takto čekali jsme celé tři hodiny na posilu, o kterouž všude jsem žádal, odnikud ale neobdržel. Gsaue již mrzuti, že se zbraní v rukou na tak smutné divadlo patřiti musíme, snažili jsme se, ač nás velmi malá hrstka byla — na dvě se prodrati, kdež právě stěny, nářadí, komíny, okna a kusy střechy dolů lžaly. Obranci stáli již v šiku chtějíce tam vraziti, když mne nenadále gistý mi *neznámý* muž velmi horlivě oslovil. — Dle jeho mínění neměla národní obrana v takových okolnostech s lidem se potýkati. On pravil, že ge ať sádu deputovaných. Po mnohem dotazování gínenoval řečník pana Thiersa a doložil: „Geden národní obrance nám geg oznámil; tu jsme seznali, že nám gen gediný z titulů svých pověděl, an tehdež vysoký auřad zastával. Geho slovo se uposlechlo; neb jsme srozuměný vlády v tom viděti se domýjvali; a naše hnutí se tudy zastavilo. Nedlouho na to přitáhl také geden pluk wogska řadového a přednosta dewátého okrsku. Tento pan deputovaný připomínal mu to samé, ale přednosta na to nedbal; my jsme se prodrali do stavení a buřiči byli i hned zněho vypuzeni. . . . Mezi těmito neřádnými výstupky, gichžto svědkem jsem byl, žádný mne tak hluboce nezarmoutil, — řeknu to zřowna — gako *swrženj onoho pozlaceného kříže*, který na kapli kathedrálního chrámu stál. Bázeň výstupku toho neosprawedlný; neb musím onomu nesčíslnému množství lidu, které nás obklopowalo, tu sprawedlnost učiniti a wyznati, že ono segmutj kříže nikoliw nežádalo. To tak těžké ublíženj swobody náboženské velikým zármutkem nás naplnilo. Oprawdowj swobody milownjci žádají gi pro gednoho každého bez výmjny. Kdyby Muhamedáné, kdyby In-

dowé osaditi se měli w Paříži, nebudeme-liž žádati, aby se mešit, a chrámů Brahmových a Budhowých šetřilo: tak gako my žádáme, by se chrámy křesťanské we vážnosti měly. Dělnjci w katedrálnj kupli pracowali mnoho hodin, a za ten celý čas byla národnj obrana pokogným na to djwákem. Obecenstwo se tomu diwilo, a to wšjm právem; my gsme beze wšj nesnáze a překážky dělnjky zabnati mohli. Wšecko proti nám swědčj. Gedíný toliko ohled na vládu, gegjž slabost nám powědomna byla, a kteréž gsme nowých příkořj způsobiti nechťeli, ukládala nám tak dlaubého mlčenj; wšak dnes, práwě nynj, kdež ministr saudů zemských přjběhy z měsice Unora s nebezpečným stawem kraginy Vendée spoguge, nemohu déle mlčeti; gednát se tu o mau vlastnj čest a o čest wšech obranců národnjch, gichžto wůdcem gsem byl. Weřegně tedy wyznávám, že kříž katedrálnjho kostela Pařížského na rozkaz vlády stržen byl.“ — Ministr de Montalivet: Kdo pak dal tento rozkaz? — P. Arago: „Když mi oznámeno, že sedm neb osm řemeslnjků se nacházj na schodech wedaucjch ke kupli, nařjdl gsem ge gjtj a na policegnj auřad dowěsti. Ledwa gsem ale vlastnj rukau toho, gehož gsem za wůdce měl, se uchopil, an se nad mým gednánjm do křiku dal, mně polotištěna u a polopsana u ceduli od přednasty dewátěho okrsku okazuge, kteráž to mu udělené nařjzenj zřetelně wyswědčowala. . . Tyto děginy mluwj samy o sobě, netřeba w dálšj wýklad se wpaušlěti.“

γ) U m r t j.

Dne 28. Listop. b. r. zesnul w Pánu Wel. (p. t.) Pán Knjže-Arcibiskup Wjdenský, hrabě Firmian. Slawný pohřeb konán byl d. 4. Pros. w hlawnjm chrámu Páně sw. Štěpána u přítomnosti weškerého duchowenstwa města Wjdně, gakož i mnohých giných okolnjch biskupů.

Cjrkew Irská utrpěla welmi bolestnau ztrátu; biskup z Cloyne a Ross Dr. Coppinger w 80. roce stářj swého z tohoto žiwota gest powolán. Ze starého katolického rodu pošlý přišel w mladosti swé do Paříže, chtě lekarstwj studowati. Gednoho pak dne wstaužil do chrámu Notre-Dame řečeného. Zpěwem žákowstwa při

welebném zwuku warhan nenaďále tak byl podgat a roz-njcen, že w témž okamženj sobě umjnil swěta se odrjci a mezi wyhostěnými a práw zlaupenými zwěstowate-li sw. ewangelium Bohu a nešťastné vlasti swé slaužiti. Z chrámu ubjral se přjmo do seminárium. Po wyswě-cenj stal se kaplanem w Korku, potom farářem a po-zděgi i biskupem tamněgšjím, a za čtyřideci let biskup-stwj toto welmi slawně gest zprawowal. W čas po-zdwyženj w roce 1798. bylťe takořka modlau ldu, gehož důležitosti mladistwau zinužilostj se ugjmal. Pokuty a statků zebránj slaužilo gen k pewněgšjmu spogenj pa-stýřů s owčickami. Bázliwé a téměř otrocké gednánj gehu sauseda, biskupa Koreckého w očjch ldu geště wj-ce onoho powýšilo. Když bauře tato se utišila, oběto-wal částku swé prázdnoti katolickým nowinám Irským, w nichž neustále učeně, nábožně a srdnatě mluwil. Ča-sem wydával také malé spjsky o náboženském a politi-ckém stawu vlasti. Před čtyřmilěty počal cjtiti, že sj-ly gehu umdlěwagi, a konec dnů gehu se přibližuge. Protož powołal kněžstwo swé rozšjřené diocesj w swůg skrowný kosteljček, genž mu za kathedrálnj slaužil, a žádal ge, by náměstka wywolili, genžby prozatjm gehu pomocnjkem býti mohl. Po wykonané modlitbě byl ge-den po druhém do swatyně powołán, kdež gim tento cti-hodný kmet kalich předstawil, do něhož gedenskaždý wo-licj lstek wložil. Z wolenj tohoto wyšlo ginéno mladé-ho Dra Kollina, prostého faráře. Geho Swatost Papežská geg potwrdila, a nynj swjtj tento mladý biskup Irsku i katolickému swětu příkladem téhož wlastenectwj, tauž maudrostj a nábožnostj, kteráž druhdy předka gehu šlechtila a lásky hodna učinila.

(d Powýšenj.

Neymilostiwěgšjím Geho c. k. Gasnosti rozhodnutjm ode dne 25. Řjgna b. r. byli gmenowáni a ustanoweni: a) Za biskupa Tarnowského (w Haliči) Wel. Pan swě-tjcej biskup František de Paula Pištěk; b) za biskupa Králowéhradeckého Wel. P. Karel Hanl, kanownjk bla-wnjho chrámu Páně sw. Wjta a c. k. guberniálnj radá; c) za biskupa Brnenského Wel. P. Gindl, c. k. dwornj rada etc.

O b s a h

wšech čtyř swazků IV. ročnjho běhu.

I. P o g e d n á n j.

1. N á w o d s t w j.

Proč a gak by se měla láska ke čtenj a samočinnému studowánj u ml. duchowenstwa zbuditi a zachowati, od Fr. Bogenického. - - - sw. III. str. 323.

2. D o g m a t i k a.

Zdaliž učenj o samospasitedlné cjrkwí katol. tak nedůwodné gest, gak se protestanti domnjwagj? Od Jos. Černého. - II. 163.
O cjrkewnjch odpustcjh, od V. Zabradnjka. IV. 483.

3. M o r á l k a.

Zrcadlo etnosti, aneb památnj slawnost Swatých, od Al. Klara. - - I. 3.
Zásluhy křesťanského náboženstwj o zao-
patřenj nuzných, od Fr. Slámy. (Poge-
dnánj historickomrawnj.) - I. 33. II. 187.

3. W ý k l a d p j s m a s w.

Na čtenj Jeremiáše II. 31. od Zimmermanna. II. 231.
O třikrát čtrnácti rodech u Sw. Matauše,
I, 17. od Fr. Kostky. - - - IV. 521.

4. P a s t ý r s k ý a u ř a d.

Kázanj o swátosti swěcenj kněžstwa, od
W. W. Wáclawjčka. - - I. 107.
— o sw. manželstwj, od téhož. - II. 263.
— o sw. poslednjm pomazánj, od téhož. III. 417.
— o duchownjch prostředcjh proti náka-
ze choleře. - - - IV. 587.

O přednášenj katechetickém, od Jawornického. II. 235.
Wgakém pořádku má se cwičenj náboženské
pro školnj mládež stáwati. Od Ant. Wendra. IV. 527.

5. Liturgie.

- Slowo o nynějšj cjrkewnj hudbě. od J. K. II. 280.
 Oděw kněžský při mši swatě, od J. Zieglera. III. 381.

6. Cjrkewnj práwo.

- Přjpady z cjrkewnjho práwa, od J. U. Dra. Helferta. I. 72.

7. Děginy, obyčege a starobylosti křestanské.

- Apologetika křestansko - katolická, od Al. Wacka. I. 89.
 O založenj biskupstwj Pražského etc. od K.

Weiningera. - - - II. 244. III. 402.

- Žiwot G. S. P. Řehoře XVI. s historij o wo-
 lenj papežů se statistickým přehledem
 wšech ewropegských obywatelů z ohledu
 náb. wyznánj. - - - III. 363.

8. Wychowatelstwj.

- Gak se dítky slowům učiti magj? od Fr. Kostky. III. 394.
 O škodách z německého wychowánj české
 Mládeže, od Fr. Slámy. - - IV. 559.

II. Oznamowatel.

- a) Literatura. I. 127 — 138.; II. 289 — 296; III.
 441 — 445; IV. 607 — 619.

Nowé knihy České I. 158, a ku konci sw. III.

- b) Smjšeniny. I. 130; II. 303. III. 467. IV. 619 — 636.

Žiwotopis knjžete arcib. pražského Wáclava
 Leopolda Chlumčanského rytjře z Pře-
 stawlk a Chlumčan. - I. 148; II. 311.

Zpráwa o spolku pro wzdělánj řeči a literatury
 české, a o založenj pokladnice k wydávánj
 knih českých pod gménem „Matice Česká.“ I. 155.

O nowé francauzské katol. cjrkwj p. Chatele. III. 453.

Nowá sekta S. Simoniánů. - - III. 462.

Kapucjni we Šweycarjch. - - III. 465.

Pastýrská opatrnost w čas moru. - III. 471.

Zákony a nařjzenj. - - III. 619.

Poznámání knih,

které jsou k dostání

u Josefa Zetterlowe,

w knížecí arcibiskupské knihtištěrně

w Praze

na starém městě w Seminárium č. 190; jakož i
we všech knihkupectvích w Praze. W Hradci
Králové: u Jana Hostivita Pospíšila. W Mi-
kulově: u Jakuba Badra; w Brně: u Franti-
ška Gastla, a u F. L. Hallera; w Olomuci: u
Jana M. Neugebaura; w Prespurku: u Ondře-
ge Šwaigra, knihkupeců.

Cena gešt we strjbre.

Knihy hwězdičkau * poznamenane wyssly nákladem
a tiffem Jozeſy Šetterlowé w Praze w knjžecj ar-
cibiſkupſké kněhtiſtárně.

I. K á z a n í.

a) Nedělní a sváteční v sbírkách.

- * **B**iblická Kázání na všecky neděle, slavnosti i svátku celého roku, s několika řeči příležitostnými, od W. W. Wáclawjčka, w bohoslužebný doktora, děkana w Načeradci (nynějšeho kanovníka u sw. Wita na hradě Pražském) Veliký 8. 4 díly 1823, 1824 a 1825. stran 248, 271, 292 a 345. za 3 zl. 12 fr., jednotlivý díl za 48 fr.
- * Hlasatel slova Božího we svátek a w neděli, aneb celoroční kázání sváteční a nedělní. Od F. Gryče. 8. Čtyry díly. 1821, 1822 a 1823, stran 298, 320, 318 a 322, za 4 zl., díl za 1 zl.
- * Nedělní, sváteční a příležitostná Kázání. Od Fr. Gryče, faráře Haberského. 8. dva díly 1826 a 1827, stran 353 a 314, za 2 zl. díl za 1 zl.
- * Homilie, aneb vyučování lidu křesťanského při ranních službách Božích, dle výkladu svatého Evangelium, na neděle a slavnosti Páně, od Františka Gryče, faráře Haberského. Dva díly, 8. 1828. stran 253, a 257, za 1 zl. 20 fr.
- * Homilie, aneb vyučování lidu křesťanského při ranních službách Božích, dle výkladu svatého Evangelium, na neděle a slavnosti Páně, od Františka Gryče, faráře Haberského. Díly dva 8. 1831, za 1 zl. 20 fr.
- * Kázání nedělní, sváteční a příležitostná Jana Rychlovského, kanovníka na hradě pražském u sw. Wita, Biskupa Thermienského oc. Tři roční běhy po 3 dílech, a tři díly příležitostných kázání, dohromady 12 dílů. 8. 1818 — 1823. za 10 zl., jednotlivý díl za 1 zl.
- * Nedělní Kázání. Od Antonína Puchmayera, faráře Radnického. 8. 1825. stran 372, za 48 fr.
- * Sváteční Kázání. Od Antonína Puchmayera, faráře Radnického. 8. 1826, stran 201, za 30 fr.
- * Výklady na nedělní a sváteční Evangelia dle způsobu we školách nařízeného; geť k prospěchu Katechetům školním prw w německém gazyku sepsal, pak teť w češtinu wwehl Aleš Pařížek, dyrektor c. k. pravidelní

školy Pražské, a insulowaný kanovník Litoměřický oc.
Druhé ponaprawené a rozmnožené vydání. Tři díly. 8.
1819, 1820 a 1821, stran 383, 480 a 240, na psacím
papíru za 3 zl. 36 fr.

Kázanj nedělní od Ant. Čermáka 2 díly w Hr. Kr. wáz. 2 zl.

Kázanj sváteční od téhož w Hr. Kr. wáz. za 1 zl.

Kázanj příležitostná od téhož w Hr. Kr. za 1 zl.

Reči pastýřské předmětů mravních a dogmatických, spo-
rádané na neděle roku celého od P. P. Jakaubka. W
Hr. Kr. 2 díly za 2 zl.

Sežít Kristus w čtrnáctěru nedělních kázanj za příklad
ctnosti vystavený, gichž také co postních použiti se může.
Od J. Macana. 8. W Praze 1827. 1 zl. wáz. 1 zl. 10 fr.

Reči při rozličných příležitostech od Wacka. 8.
1824. 1 díl 40 fr. 2hý wáz. 40 fr.

Kázanj sváteční, postní a některá nedělní
dle Bourdalua a Massillonu wypracovaná od F. L. Wir-
ssinka 8. 1826. 3 díly 3 zl. wáz. 3 zl. 30 fr.

Wýkladové neb exhorty ranní nedělní a některé swá-
teční od F. L. Wirssinka 2 díly. 8. 1827. 2 zl. wáz.
2 zl. 20 fr.

Kázanj nedělní, postní a některá sváteční od F. L.
Wirssinka 3 díly 8. 1827. 3 zl. wáz. 3 zl. 30 fr.

Kázanj od Kaiserlicha. 2 díly. za 2 zl.

Kázanj na wšecky prawnosti a swátky celého roku. Od M.
J. Sychry 8. W Chrudimi 1817. za 1 zl. 12 fr.

Reči duchowní při rozličných příležitostech, od Dndř.
Marssofra. 8. w Blně. za 1 zl. 12 fr.

b) P o s t n í.

* Škola Krystowa. Kázanj postní, kteráž r. 1824.
osadě své přednesl F. Jedina, děkan w Swatém poli. 8.
1825, stran 120, za 20 fr.

* Šestero postních kázanj o Božské Prožře-
tedlnosti. Držaných od Wogtěcha F. Procházky, fa-
ráře Swatowogtěšského na Nowém městě Pražském. 8.
1829. stran 163 za 24 fr.

* Kázanj Postní o sedmeru flow umírající-
ho Pána Ježíše, kteráž osadě své r. 1828. před-
nesl F. S. Kautský, farář Hostivařský 8. 1829. stran
95, za 16 fr.

* Kázanj postní o pokání swatém, kteráž r.
1822, osadě své přednesl Frantisek X. Jedina, děkan w
Swatém poli blíž Dobříšce. 8. 1824. stran 106. za 18 fr.

- * Desatera kázání o svatém pokání, sepsaných od Tomáše Baworowského, nyní pro gich výbornost znova vydaných od J. Kljče (Dytrycha) 8. 1822. stran za 24 k.
- * Se sta v trpení, neb spasytebná rozzimání posledních dob Pána a Spasitele Ježíše Krista; w sedmeru postních kázání přednesená od Fr. Fryče. 8. 1827. za 24 k.
- * Kázání postní o sw. pokání, od Fr. Kautského. 1831. za 6 k.
- * Sedmero swátosti církwe sw. katoličské vysvětle-
ných w sedmeru postních kázání. Od W. W. Wáclawjčka. 8. 1830. za 30 k.
- Postní kázání od J. G. Stránského, děkana Welšského W. Hr. Kr. 36 k.
- Kázání postní Toz. Rautenfrance. Na tři roční běhy rozdělené. W. Hr. Kr. waz. 39 k.
- Kázání postní od Wacka. Druhé vydaní. 8. 1823. 1 zl. 48 k.

c) Zvláštní a příležitostní.

- * Co gsauchřewní odpustky? co aučinkují? a kterak a gakým způsobem ge sobě zůsta-
ti můžeme a máme? Dkazuje w jubilární ká-
zání Dr. W. Wáclawjček. W. 8. 1826, stran za 12 k.
- * Kázání na Ewangelium, kteréž se čte na den Boží-
ho Těla, od Tomáše Baworowského, nyní pro swau
výbornost vydané od J. Kljče 8. 1822, za 6 k.
- * Kázání příležitostné při slavné knížecí arcibiskupské
generální wizytaci na Čelákově, od Jakše. 8.
1817, stran za 6 k.
- * Příležitostná řeč duchovní o znovu stawění
hřbitovního chrámu Božího Těla na Winici, ginač na
hoře Dřev w Třeběchovicích, od J. G. Hawelky, kaplana
Dobrušského. Welš 8. 1828, stran 31, s obrazem 12 k.
- * Kázání w příležitosti wwezení do chrámu Páně Deyn-
ského nového duchovního pastýře welebn. pána Wiléma
Gewinnera oc. Od Františka Kautského, faráře Hosti-
watského. 8. 1828, stran 18, za 6 k.
- * Kázání držané dne 13. Čerpna od W. Sebláčka, w
Žebrácké při instalaci za děkana G. W. P. Wogtěcha
Nejedlého. Přiložená gest latinšká řeč, držána od G. D.
P. P. Wácl. Neumanna, kanovníka na hradě pražském.
8. 1826, stran za 10 k.
- * Řeč pohřební na G. D. K. Kníže z Swarcen-
berka, c. k. polního Maršálka oc. Od K. Wrány. 8.
1821. stran 16. s wyobrazením knížete, za 6 k.

- * Predigt von jezigen Bedürfnissen der Zeit; von Helfert. 8. 1817. Preis 6 kr.
- * Kázanj příležitostné o Slavnosti při obnovení pohořelého chrámu král. města Domažlic, které r. 1822. vyhořelo. Přednesená na den Narození Panny Marie od Jana Geneselsa, faráře w Sittwoři. 8. 1822, stran 32. za 10 kr.
- * Řeč při slavnosti vysvěcování školního stavu w Bepřku. Na den slavnosti Narození blahoslavené Panny Marie. 8. 1823, stran 32. za 10 kr.
- * Kázanj na den radostného prohlášení obnoveného půlnočního wánočního Stičnj, kteréž tisku podal Jozef Cybulka, děkan w Divišowě. 8, 1827, stran 22. za 6 kr.
- Řeč duchovní a školní na slavnost sw. Wáclawa. Dd F. H. Wacka, w H. Kr. 6 kr.
- Řeč duchovní o odpustcích od P. P. Jakubka, w Hr. Kr. 6 kr.
- Řeč při pohřbu, od P. P. Jakubka. za 6 kr.
- Kázanj na den sw. Wáclawa, od J. Sieglera. W Hr. Kr. waz. 6 kr.
- Řeč na den sw. Jakuba většijho, od J. L. Wamberg. 1820. 4 kr.

II.

Episthy naučné o wíře a mravech křesťanských, bibli a gegi wýklady, gažož i knihy obřadu kostelních se týkajci.

- * Krátké vysvětlení katechismu k prospěchu učitelům a ditkám, kteréž vydává Mikoláš Tomek, katecheta na c. k. hlavní wjorní škole Pražské. 8. 1828. stran 192. za 24 kr.
- * Krátký katechismus k utvorení katolíků w wíře geřich, zwláště pak pro ty, jenž katolíckau wíru přigimají neb opauštějí. Dd W. Zahradníka, faráře Zubníského. 8. 1830. waz. za 30 kr.
- * Bunyána Jana cesta křesťana z města zlázy do blahoslavené věčnosti. Z anglického do Ně-

- meděho gajzku uwebená, nynj pať w češtině na swětlo
wydaná od J. Nedomy, 2 dily. 8. 1815. za 1 zl.
- * *Čeřta žiwota*, aneb: Podřtata wjry wřeobecně křeřtanře řerze otážky: Kde geřt to přáno? proti něřterým dūmyřlūm nařřincū w řech wěceř, řteré ř neřatoljky w neborozuměni gřau, powřázana od J. Bohdanečěho. 8. 1818. za 24 řr.
 - * *Čeřt řtolu Páně*, anebo nepprawěgřři řmyřř o Neppřwěřegřři řwátosti oltářnj, od Bernarda Gallury. Přeloženjm Wogřěřha Kareřře. 8. 1820. za 30 řr.
 - * *Dčerka (M. J. H.) aneb Poznáníe cesty prawě k řpaseňj*. Wydaná od W. Hanky. 18. 1825. řtran 82. za 10 řr.
 - * *Dūležitost žgweněho náboženřtwj Křiřtowa a doplněni počatěho řřeřřinebělnjho cwičeni pro ty, řterj minj od řatolické Čyrķwe obřtaupit*, od W. Laufoty, 8. za 12 řr.
 - * *Gilgijho Čhláďka Otážka*: Čo máme o žpowsěďř řatoljķū dřžeti? geřřři pauze libřě neb Božřřě přřkázanj? Člowjķķo w čas welikonočnj, od J. Hybla. 12. 1819. řtran za 18 řr.
 - * *Řatolické včeni o řwátosti Biřřmowánj*. Ku powčeni a powřbuzeni nebiřřmowanyř. Od Ř. W. Weiningra, řaráře w Kladně. 12. 1819. řtran 60, za 6 řr.
 - * *Řniha řw. Jana Břatouřřěho o napraweni padlēho*, od Wiktorjna ze Wřřehřř ku řoncy patnáčřěho wěřķu čeřřky wřlořřena. Nynj žnowa wydaná. 8. 1822. za 14 řr.
 - * *Řiřt pařřhřě řřřáďu* od prawěho owřince Křiřřowa na čas pod gménem Helwetřěho a Augřřpurķřěho náboženřtwj odděleněmu, od J. Bohdanečěho. Dřuhě wydanj 8. 1818. za 10 řr.
 - * *Řěhož řiřtu dily řdřuhj* 8. 1820. za 6 řr.
 - * *Řřrowna řosti řatolického náboženřtwj řřrozumem*, dle němečěho řpisy žčeřřřil Wogřěř Čeďláčķ. W Plzni 1822. za 24 řr.
 - * *Pjřma řwátěho Nowě Břmluwj Čwanğeliūm* aneb Břlaženě Břwěřřowánj. Přeložil Grant. Nowotný ž Řūže, řarář w Luřřřěncřh. W Praze a w Mladě Boleřřawj 1810. za 24 řr.
 - * *Pořřylla*, aneb řōžřičná ponawčowánj křeřřtanřřá na neďěle přěř celj řoķ, od Gawūřķa, řnēže čyrķwe-nijho, 2 dily, za 1 žl. 12 řr.
 - * *Řuķowěř prawěho náboženřtwj Křiřřowa*, neb cwičeni řřřeřřinebělnj pro ty, řterjž od čyrķwe řatolické obřtaupiti minj. 12. za 24 řr.

Wy swětlení a přibawek ku katechysmusu ku potřebě učitelů, obzvláště při takových školách, do kterých duchovní často přigiti nemůže. 8. 1821. za 7 fr.

* Zrcadlo věčného a blahopřaveného života, w kterém se wedlé gisté zprávy Pisma swatého spatřiti a widěti může, gakhm životem, a w kterých místech Swatj po smrti zůstávají, která a w kterém způsobu se za nás přimlouvají, a gakh gest rozdíl mezy orodováním Kristovým a Swatých geho. L. P. 1561. od Tomáše Bamorowského, nyní pak znova od J. Dyttricha vydáno. Veliký 8. 1822, stran 37 a 89, za 24 fr.

* Knížečka o Láске, sepsaná od Frydricha Leopolda Hraběte ze Stolberku, přeložená od Wogtěcha Karsse, faráře w Blachowém Březh. 8. za 24 fr.

* Způsob, gakh nábožná památka padesátiletých manželů snatel swůg obnowugich w Církwí swaté Katolické obzčegně se swětíwá. Od J. J. Demotýho. 8. 1824. za 6 fr.

Za sama w němčině za 6 fr.

Církev Kristowa, od A. G. Suchánka. W Hrabci Králové waz. 12 fr.

Učení pro Ženichy a Newěstny s přibawkem utěchy pro rodiče, glnž dítky bezu umiragi. Od Joz. Kernera, faráře Lužického, w Hr. Kr. za 18 fr.

Katechismus Ženichůw, od R. Rhuna. 8. za 24 fr.

Duchowj Wepladowé na epistoly a ewangelia nedělnj a swáteční celého roku. Od Jana Medlína. w Hr. Kr. 4 díly. waz. 2 zl. 24 fr.

Gedenowčinec a geden pastýř. Od J. M. Krále 3 díly w Hr. Kr. za 3 zl.

Homilie postnj dle sw. Marka. Od Fr. Wacka. w Hr. Kr. 24 fr.

Jan J. Pontana knihy o statečnosti wálečné neb reslowké, též domácí a křesťanské. Od J. W. Zimmermanna, Hr. Kr. 24 fr.

Křesťanské katolické učení o církewních Ddpuťcih. Od J. Kernera, w Hr. Kr. za 8 fr.

Křesťanská kniha učení a mravů, ku potřebě katechetů, učitelů a pomocníků w nedělnjch školách. W Hr. Kr. za 24 fr.

Dhlásteni wetročnich swátků a slawnosti na celů rok, též obzčegnych při nich ceremonj, wydané od J. Chmely. Poopravené a rozšřícené od Joz. Čenka z Wartenberka, děkana a kanownjka Královéhradeckého. W Hr. Kr. za 39 fr.

- P s a n j P a n a R. L.** z *Hallerů*, w kterém swém přá-
telům zprávu dává o swém se nawrácení do Římské ka-
toličské apostolské církve. Přeložil Joz. Kráčí, direktor
hlavní školy w Nových Dvůřích. W Hr. Kr. za 8 fr.
- W ý k l a d** swat. čtení na veliký Pátek z výborné posylky, se-
psané krize kněze Tomáše Saworowského, wěrně vydaný od
Joz. Klíče, profesora Pražského. W Hr. Kr. waz. 15 fr.
- P a r j z k a w ý k l a d** na nedělní epistoly we školách k prospěchu
katechetů. Zještěný od J. Hýbla, 2 díly. 8. 1827. 2 zl.
- P e r l e** z pokladu moudrosti, obětované dceři w Ří-
stu do let panených vstupující. Wydané od W. Rufe-
fera, Katechety na Wyšehradě, 8. 1828. waz. 10 fr.
- P o u č e n í** pro pastýře duchovní u postele nemocných
a umírajících od G. Köhlera. Zještěné od J. Hýbla.
8. 1828. 48 fr. waz. 58 fr.
- S t a p f a.** Obšírný rozvrhové kazatelství, 2 díly za 2 zl.
waz. 2 zl. 20 fr.
- S t a p f a,** ruční kniha ku katechismusu, přebewšší pro ka-
techety. 8. za 48 fr waz. 58 fr.
- S t a p f a,** příprawy ku kázáním pro obecný lid na nedělní
Evangelia katoličského roku, s uctawicným wzhledem na
geho obšírné rozvrhy kazatelské. 2 díly. 8. 1825, 1 zl.
36 fr. waz. 1 zl. 56 fr.
- * **P a n i s Q u o t i d i a n u s,** pro consequenda et con-
servanda Vita seu Dei Gratia. Ad usum A. R. R.
D. D. Animarum Curatis. Quinta emen-
data editio. 8. 1831. newáz. na tiřacím papí-
ru za 30 fr. na psacím posstowském za 40 fr. wáz. na
tiř. za 48 fr. na psacím za 1 zl.
- * **P r a e p a r a t i o** ad Missam et Gratiarum actio post
Missam. za 14 fr.
- * **Entwürfe** zu einem vollständigen katechetischen Unterricht zum
Behufe der Geistlichen; aus dem Französ. übersetzt und
mit Zusätzen vermehrt von Andreas Räß, Professor und
Direktor im Bischöfl. Seminarium im Mainz, und Ni-
kolaus Welß, Pfarrer in Rheinbaiern. Groß. 8. Prag.
1824. 4 Thle. Preis 4 fl. 48 fr.
- * **Die heil. Schrift** des neuen Bundes von B. M. Schnap-
pinger. gr. 8. Prag. 1817. 4 Thle. — Preis 4 fl. 48 fr.
- * **Beicht- und Kommunion- Unterricht** in Fragen und Ant-
worten, von A. Hille. 8. 1817. Seit. Preis 36 fr.
- * **Die Religion Christi,** mit dem sechswochentlichen Unterrichte
für jene, welche von der kath. Lehre abzutreten gesonnen sind.
Von W. Laukota, Probst in Maudnitz. 8. Prag, 1820.
24 fr.

Časopis pro Katolické Duchovenstvo.

Wydávan přispjwánjm mnoha učených a duchownjch mužů od Knjž. Arcib. Pražské Konsistoře. Čtyry ročnj běhy od r. 1828 — 1831. každý ze čtyř swázků, spolu s přjdawky za 2 zl.

* *Pastwa duchownj* pro owce zprawého owčince Kristowa, to gest: Křesťanská cwičenj k wyučowánj wenfowského katolického lidu we swatém náboženstw, buď we wesnicich, nebo w chrámu Páně, podle našeho Katechizmu spořádaná od Frant. Xyb. Kokosa, kněze cirkewního. Dwa dšly za 1 zl. 36 fr.

*Na wčenj křesťanské mrawo počestnosti k wšeo-
becnému wzdělánj národu.* Od B. Gallury, biskupa Antebonského w Hr. Kr. za 16 fr.

Prwnj přjprawa Malíčých k swaté zpovědi a sw. přigimánj w sokratických rozmlumách. Od A. Hopsy. W Hr. Kr. za 20 fr.

*Stowa Rozlaučenj křesťanského otce k swému na we-
řegně školy se wbjragjcmu synowi.* Dle Emmericha ob
J. P. Kauna W Hradcy Král. w za 12 fr.

III.

Knjžky modlitebnj, zpěwy kostelnj a ná-
božné.

* *Bůh gest nejčistší láka.* Modlicy knjžka k pěknau rytinau. 12. w 1818. za 10 fr.

Chrkewnj modlitby při průwodech k hrobu. Přeložil a wydal Joz. Lib. Sieglcr. W Hr. Kr. 1815. za 6 fr.

* *Chrkewnj modlitby při zaopatřowánj nemocných* ob J. Sieglera. 12. za 6 fr.

* *Chrkewnj pobožnost na slawnost Božjho těla, ob téhož.* 12. 1817. za 6 fr.

* *Chlebowé poswátj,* knjžka modlicy pro ženskau osobu, ob klášternj panny řádu sw. Alžběty M. Ant. S krásným obrážkem 12. 1820. za 12 fr. na psachm za 20 fr.

Rancvonal aneb písnič nowé hystorické na dni swáteční přes celý roč, zwlášt křetj se ob starobáwna w Církwi Božj a w této křesťanské zemi swětj. Léta Páně 1595,

vydány od Simona Lomnického z Budče. Přetiskány w Praze 1808. za 36 kr.

Katoličský Kancyonál, složený od Tom. Frýčage, faráře w Dobřanech blízko Brna. Vydánj sesteté. Velkých 8. w Brně 1822, mimo předmluvu 33. archů sylný za 1 zl. 12 kr.

* Katoličské modlitby pro osmícené křesťany. Od E. Rubelky. za 18 kr.

* Křížová cesta od Sieglera, 3. vydánj 12. w Praze 1818. za 12 kr.

Pád prvniho člověka w rági, rozgimánj křesťana nábožného od J. Kerneru. S. W Hradcy Králové 1822. za 10 kr.

* Wýbor modliteb, od Weverky, s rytinau. za 6 kr.

* Hermanns Gebetbuch für Kinder. 6 Kr.

* Pobožné a wraucých žádosti plné rozgimánj modlitby Páně, k potěšení duchovnímu w sedm proseb wzdělané. Vydané od Fr. Dewortyho, faráře Sedleckého 8. w Praze 1827. za 8 kr.

* Pobožnost, která se může konati na tak nazvaných swatých schodech na Karlově Pražském. Vydaná od Tom. Witáka, 12. 1822. za 3 kr.
To samé německy 1827. za 3 kr.

* Wýlewy citu křesťanstvých, aneb přemyslytma nábožných rozgimánj. Zčestěné od J. A. Rokosa, 8. 1824. za 14 kr.

Cesta křížová. Sepsaná a písniemi opatřená od Joz. Holáčka, faráře w Blansku. S obrázkem. w Hr. Kr. 8 kr.

Cirkewní pobožnost na křížové dny od J. Sieglera. w Hr. Kr. za 6 kr.

Cytara nového zákona, neb písňe celoročnj. w Hr. Králové. za 36 kr.

Gádro wšech křesťanstvých katoličských modliteb. W Hradcy Králové. 8 kr.

Křesťan w duchu katoličské cirkwe se modlicí od Alex. knížete z Hohenlohe přeloženim U. Stránšského w Hr. Kr. w 18. 22 kr. na tiř. 12 kr.

Křesťanka důvěřugjící se w Boha, t. g. modlitby katoličské pro nábožné pohlavj ženšce od Mag. Retikowny. S Rytinau rytinau. W Hr. Kr. na posst. pap. za 30 kr. na tiř. za 20 kr.

Modlitby knížky pro řemeslnické tovaryše, zvlášťe řbýž do světa gbau. Od Ant. Stránšského. W Hr. Král. za 10 kr.

- Nowá každodenní oběť Bohu aneb Modlitby katolické. W Hr. Kr. za 8 fr.
- Modlitby a cvičení k slavnosti Božího těla při procesi. W Hrad. Kr. za 6 fr.
- Panna křesťanská, knížka vyučovací a modlitby pro paní. D. A. Straněho. W Hr. Kr. za 30 fr.
- Moráte, neb veselá a radostná zpěvy adventní s notami. W Hr. Kr. na posst. pap. za 4 zl. na kanc. za 3 zl.
- Mozmlauvání s Bohem aneb modlitby křesťana katolického. Práci J. M. Krále. Sčítan rytinami na posst. pap. 30 fr. na tišť. 20 fr.
- Seďm slov Pána našeho Ježíše Krista na kříži, w seďm mravních písní uvedl J. Holásek. W Hr. Kr. waz. za 6 fr.
- Slatá kniha o následování Krista Pána od T. Kempenického. Přel. A. Straněho. Druhé vydání. W Hr. Kr. waz. s čítan rytinami 48 fr.
- Slatá kniha Tom. Kempenického o následování Pána Krista; vydání s hrubou literaturou. W Hr. Kr. za 26 fr.
- Žalmové, neb zpěwy sw. Dawida, od G. Strence Zábrzežského. Snova vydání od W. Hanky. W Hr. Kr. na posst. pap. 36 fr. na tišť. 30 fr.
- Slatý nebe klíč malý. W Hr. Kr. za 24 fr.
- Bůh gest nevěstí lásky. Kniha modlitby obřadů, hruzen. 18. 1821. s rytinami na psacím pap. 20 fr. na tišť. 12 fr.
- Na sama we 12terce na posst. ps. 18 fr. na tišť. 12 fr.
- Ježíš přítel dětí, modlitby a zpěwy pro mládež, práci J. S. Swobody. 12. 1828. 20 fr.
- Haubra, křesťanská katolická modlitební kniha, zještěná od J. Hýbla 8. w Praze 1830. na tišť. pap. 40 fr.
- Katolické rozgimání a modlitby pro ženy od A. Pařížka. 8. 1822. na tišť. 36 fr.
- Knížka sw. Augustina, samotné rozmmlauvání buše křesťanského člověka s Bohem. 8. 20 fr.
- Katolické modlitby Pařížka, zještěné od J. Hýbla. 8. 1827. 20 fr.
- * Steglara (J. L.) nová křížová cesta. 8. W Praze 1817. waz. 5 fr
- * Poboznost při stoletém Jubileum za swatého wyhlášení Jana Nepomuckého. D. Tom. Kubelky. 12. 1829. stran 192 s obrázkem za 12 fr.

* **Slavná stoletá památka vyhlášení za Swatého Blahosl. Jana Nepomuckého.** Kniha k modlení a vzdělání pro katolické křesťany. Vydaná od Václava Fr. Neumanna, kanovníka Strážce hlavního chrámu Páně a t. d. 8. 1829. stran 167. se třemi obrazy, za 20 fr.

Ta sama německy za 24 fr.

* **Mučení Páně na 21. rozjímání rozvržené,** w němž také **Křížová cesta** se 14. místy se obfahuje, spolu s modlitbami messijními, a t. d. Sebrané od Dom. Rubelky 12. 1830. stran 192. za 10 fr., ztuha váz. za 15 fr.

IV.

Spisy povčugicj.

a) Mrawnosti, opatrnosti a zdrowj wesměš.

* **Dwa zkuseni wýbornj pro středkowé,** která člověk w stálém zdrowj život swóu prodlaužiti a nergistěti zbohnuti může, od J. Hybla. 8. w Praze za 10 fr.

Kratičká Dnetetjka, to jest zpráva k zadržení dobrého řádu života a zachování tudj stálého zdrowj až do nepozdnější starosti. Vydaná od Bohusl. Tablice. 8. we Wacowě 1819. za 24 fr.

Lidomil, povčugicj, kteráby lidé mnohým životu nebezpečnstwjm opatrně se wohnauti mohli. Sepsal Boh. Tablic 8. we Wacowě 1813. za 18 fr

* **Wzdělání člověka,** gaký býti má, aby mu dle swěta y dle dusse blaze bylo. (Pro dospělé) sepsal Dom. Rubelka. 1 částka stran 311. w Praze 1827. Druhá částka 1828 stran 342 za 1 zl.

* **Spůsobné rozwážowání člověka w důležitých věcech s rozumem se stownawagich.** Pro wzdělání člověka w letech přirůstáwagichého, w níž opět mnoho potřebitelných a poučugicých prawd se nachází. Sepjana od Dom. Rubelky. 12. 1831. za 30 fr.

* **Škola nedělní** pro wyprostau mládež, gakož také kniha wzděláwagich pro obecný lid, od J. W. Jirsyka. 8. 1826, stran 160, za 15 fr.

* **Swět w činěnj, čili obweselugjcy a srdce lidšťá sľechťicy rozmluwy a wyprawowánj.** Od K. Kyselo. 12. 1830. stran 132, za 8 fr.

b) Pro zvlášťnj stawy a powolánj, pro rodiče, učitele, hospodáře a t. d.

* **Bohuslaw z Lobkowicz a z Hasensteynu.** List pánu Petrowi z Rožmberku, místodržícímu kráľowskij Češsko o správě země poľanů, který po 307 letech wydal J. W. Zimmermann. W. S. w Praze 1818 stran 76. wáz. za 12 fr.

* **Jzidor, sedláč Lhotský.** Wsľechťilý přiběh pro lid wensľowský y městský. Od Joz. Megstřiska, děkana Swětelského. S. w Praze 1822, dwa díly s rytinau wáz. za 48 fr.
Na wedení k sľolnjmu wyučowánj pro učitele od Bernarda Dwrbeka. Přel. Wend. Duffek. W Hr. Kr. 3 díly za 1 zl. 6 fr.

Dbraž dokonalého učitele, od U. Patřzka, přel. od J. U. Wacka, w Hr. Kr. wáz. 18 fr.

* **Připrawa k Předpisům od J. Urbana** 8. 1820. Dwa díly za 30 fr.

Na wedení k wyhotowení písennosti, žčest. od J. Jezdinského. W Hr. Kr. za 36 fr.

* **Smjsseniny, aneb rozličné spisky k dyktowánj.** Od W. Eschage. 12. 1827, stran 78. za 8 fr.

* **Dvě stě látek k předpisům.** Češsky a německy 8. 1830. za 12 fr.

Načiněka, aneb powkázanj k nerozumnému wychowáwánj dětí od Chr. B. Salcmanna, kterauž w češtinu wwekl Norbert Waněk. S wyobrazenjm Salcmanna a winěťkau, w Hr. Kr. wáz. za 36 fr.

Wěrný Naditel rodičů, dětí, přestaunů a učitelů, wybaný od J. L. Bieglera, 2 swazky s obrázkem, w Hr. Kr. za 40 fr.

Ubeceda pobožné manželky a rozšľasné hospodyně. L. g. Wúřklad dmamechťma wersšů o ctnostech dobré a sľechetné ženy položených. Poneypraw lěta 1585. v D. U. z Welesławina wytišťěná, nyní wydaná od A. Hanykšče. S. w Praze, 1824. wáz. za 18 fr.

- Otázky na děti, aneb předcházejících potřebná příprava k snadnějšímu pochopení náboženství ku pomoci rodičům, světským v duchovním učitelům, které zještěl M. Waněk. 8. 1814. za 36 fr.
- Wěc nedůležitější pro rodiče, školní učitele a dohlídače mládeže dle Jaisa přel. Neděle 8. 1824. wáz. za 20 fr.
- Platodol, aneb zpuštělá wesnice obnovená farářem, učitelem a manželkou jeho. Kniha pro lid wesnický. Prach F. J. Swobody. 12. 1830. za 30 fr.
- Navedení o koních od Ant. Jungmanna, 8. w Praze 1818. za 24 fr.
- * Wštraha před četvenau nemocí hovězího y ovčího dobytka, od Jg. Pražského 8. w Praze 1819. za 6 fr.
- * Sedmeru dobytka domácího, jeho chování a nemocí, od U. J. Jungmanna. 8. w Praze. 1826. stran 155. za 24 fr.
- Domácí kuchářka aneb pogeďnání o masitých a poštých pokrmech pro dcery Česté y Moravské od Dobr. Metikow y w Hr. Kr. za 40 fr.
- Navčení pro mladé sedlácké hospodáře od J. Bláhy 8. w Praze 1829. wáz. za 20 fr.
- Hospodář rozumný, aneb: včej o rolnictví a chování dobytka s třemi příbavky o vyměřování polí a vedení hospodářské knihy etc. dle Česté sepsal M. Waněk, s 16. měřecími figurami 8. 1822. wáz. za 24 fr.
- Učební wěsprawování wčel od J. U. Sawisse w 8. za 30 fr.
- Wmění lesní podlé G. L. Hartyna s lesnictwím vlastenským ob W. W. Hawelky, 3 díly s rytinami w 8. 1823. 3 zl. wáz. 3 zl. 30 fr.
- Dpádudobytka, kniha pro sedláky od J. B. Wolsteina 8. za 6 fr.
- Připamatování s strany nehubu dobytka, gažož y něgažé geďnání proti zabíjení dobytka w času nehubu od J. B. Wolsteina 8. za 18 fr.

V.

Episy pro mládež.

Eustachius. Příběh z dáwnowěčnosti křesťanské dle Smida ob J. W. Blasáka 12. 1828, stran 175, za 12 fr.

- * *Květenky* květnému a čilému věku obětovaně, od Tom. Kubelky. 12. 1823. s 21 nápěvy, za 12 fr.
- * *Nešťastné příhody k výstraze nezkušené mládeži.* Druhé vydání 8. 1820 s 18. obrázky, stran 204, za 30 fr.
- * *Pravidla žiwota a propowidky, aneb otázky s odpowědmi.* Dárek pro mládež českou od W. Schage. W Praze 1823. 12. str. 76. za 7 fr.
- * *Gindrich z Dubinowa,* kterak k poznání Boha přišel. Přeložil Tomáš Kubelka. Druhé vydání. 12. W Praze 1830. za 8 fr.
- * *Půwodni rozmlauwání a powidky k wysvětlení mravných přístowj českých ku prospěchu mládeže* od M. Sychny, faráře w Smrawowě. 12. w Praze 1822. str. 144. s hubebni přilohou za 24 fr.
- * *Kraslice.* Dárek pro děti od T. Kubelky. 12. za 10 fr.
- * *Gehňátko.* Powidka pro děti a gegich přátely. Od J. W. Blasáka. 12. w Praze 1827. str. 91. za 6 fr.
- * *Holoubek.* Powidka pro děti a gegich přátely. Přel. od J. J. Slámy, 12. w Písku, 1827. za 8 fr.
- * *Košíček tříprautkový,* příběhem newinně nařknuté Wendelinky vpletený od T. Kubelky, 12. w Praze 1825. S obrázkem stran 216. za 12 fr.
- * *Přijemné večery.* Dar pro pilnou mládež. Od F. R. Macana, kaplana Mirošowského 12. w Praze stran 233. za 12 fr.
- * *Můženka z Gedlowa,* dle Pana Schmieda od Jos. Wotyčky 8. 1825. stran 187, za 18 fr.
- * *Stědrň večer.* Powidka k wánočnímu obdarowání dětí. Přel. od J. Slámy, 12. w Písku 1827, stran 132 za 12 fr.
- * *Bibliotéka Mládeže.* Sbírka mravných powídek k uplechtění srdce a obweselení myslí, gež sepsal i přeložil J. W. Blasák. 3 dílky, každý 5 archů silný za 30 fr. Čas od času se pokračuje.
- Wystěhowanci do Brasiilie.* Přelož. od Fr. Boh. Tomšy, s čtyrmi krásnými rytinami w Hr. Kr. za 36 fr.
- Báčky pro děti* od Jos. Chmeln. W Hr. Kr. za 15 fr.
- Bazalíčky,* obraz silechetných, autlá srdce aimagických ge-
dnání pro mládež obého pohlawj. Přel. W. Wáffa. W Hr. Kr. za 18 fr.
- Biblické příběhy* starého i newého zákona pro mládež od J. Chmeln. W Hr. Kr. 5 dílů na tisk. p. 1 št. 42 f.

- Chimaného utěšenky** pro děti, od J. M. Ludwika, s obrázkem. W Hr. Kr. za 15 fr.
- Dokonalý žák.** Dárek pilné mládeži od J. M. Krále. W Hr. Kr. za 15 fr.
- Holubička.** Draz w lese. Powidky pro děti dle Šmieda od J. W. Wlasáka. Stran 58. W Hr. Kr. 1828. za 12 fr.
- Kanárek,** Swatojanská muska, lesní káple. Powidky pro mládež a přátele gegi. Přel. An. Bogt. Hnogla. W Hr. Kr. za 12 fr.
- Katechismus o zdrau,** obzvláště pro dědinšau mládež. W šestinu uweh Norbert Wanek. W Hr. Kr. za 10 fr.
- Květný košiček.** Powidka pro kwetaucj wěl. Přel. Ant. Wog. Hnogla. Šiřtau rytinau. W Hr. Kr. za 24 fr.
- Mrawné wnprowáňj a powidačky** pro malé i dospělé od M. U. Keladruha. W Hr. Kr. za 10 fr.
- Mrawné propowidky a podobensiwj,** na obdarowáňj školnj mládeže sepsal M. J. Sychra. W Hr. Kr. za 12 fr.
- Nowé léto** aneb obdłata dobročinnosti. W Hr. Kr. za 5 fr.
- Nowý rok** od Krummachra, přel. Fr. Boh. Tomsy. W Hr. Kr. za 24 fr.
- Připodobněňj** od M. J. Sychry. W Hr. Kr. za 12 fr.
- Přiběhowé** pro syny a dcery vlastenské. Druhé wydáňj. Od Suchánka. W Hr. Kr. za 17 fr.
- Růžinky** neb spisky drobné pro děti od Swob. Trnky. W Hr. Kr. za 6 fr.
- Růženka Gedlohradská.** Starobylá powidka pro rodiče a děti. W Hr. Kr. za 24 fr.
- Wázaného pilné a mrawné mládeži** školnj přinášj M. J. Sychra. W Hr. Kr. za 12 fr.
- Wšeka pomoc přicházj s hůry.** Šestero powibel pro mládež šlechtněgši dle Ebersberga od Joz. P. Kauana. W Hr. Kr. za 15 fr.
- Wásně Ezopowy** pro mládež. Přelož. od Štieflera. Nowé 150 rytinkami zaopatřené wydáňj. 8. 1816. za 36 fr.
- Bibliká hyštorje** pro obřostlegši mládež. Pracj Š. W. Wrány. 2 dílv, starj y nowj zákon obsahujícj. 8. 1821. 1 zl. 24 fr.
- Wlahowid,** aneb prwnj cwičeni w mrawnosti pro děti w stáři od osmého až do desátého roku, kterěj dle Calomanna sepsal i wydal M. Wanek. 8. 1824. waz. 24 fr.

- B o h u s l a w** ve své rodině, neb další cvičení dítěte v mravnosti, v starší od desátého až do dvanáctého roku, dle Salcmanna sepsal M. Waněk. 8. 1826. vaz. 24 fr.
- D u s s e s l o w j**, neb krátké věni o duši pro děti, kteréž sepsal J. G. Kampe, a zještěl M. Waněk. S 16 pěknými rytinami. 8. v Pr. 1826. vaz. 32 fr.
- K y t k a w o n n é h o k w j t j** mravného věni pro děti. Od M. Kabaně, faráře 8. 1821. za 8 fr.
- M l a d š j R a b i n s o n**. Knížka zvláštní šlechtné mládeži české ku povčení a vyražení. dle Kampe, s rytinami 1808. za 42 fr.
- O d m ě n a m r a w n ý m a p l n ý m** dětkám od A. W. Žitka, s písněmi v hudbu uvedenými. 8. 1825. vaz. 24 fr.
- P o v ě u g j e h m a l é p o w j d e k y p r o d ě t i**. Obsahující sto povídek. Přelož. od Fr. Jana Swobody. 12. 1830. za 18 fr.
- Š t ě d r ý w e ě r**. Přeložením J. J. Swobody. 8. v Pr. 1827. s rytinami, vaz. za 16 fr.
- * **Š t ě d r ý w e ě r**. Přeložením J. W. Blasáka. 12. 1830. za 10 fr.
- * **Z t r a c e n é d i t ě**, povídka pro děti a jejich přátel od Šmida, přeložená od J. J. Elamy. 8. 1827. za 6 fr.
- P o č á t k o w é m r a w ů** od Salcmanna, dle nového pro katolickou mládež předělaného vydání přel. od W. Pawlowského. 8. W Gindř. Hradecy. 1830. za 1 zl. vaz. za 1 zl. 10 fr.
- Ž i w o t J e ž i š s a K r y s t a** pro děti. Přel. dle Jeddersona od J. Hybla. 8. 1820. vaz. za 16 fr. w dešš. za 24 fr.
- B o h u m j r**, mladý Pausterník, povídka pro děti a jejich přátel přel. od W. Pelikána. W Hr. Kr. s pěknými rytinami za 18 fr.
- Č h u d o b i ě k y**, dárek autlé mládeži od M. D. Mettikowoy, s pěkným obrázkem vaz. za 20 fr.
- * **P o w j d e k y p r o m l á d e ž**. Od Fr. A. Kolosa. 12. 1830. za 12 fr.
- * **W y p r a w o w á n j o w š e c h w ě c e c h**. Od Dundra za 6 fr.
- * **B o h u m j r**, mladý pausterník. Š t ě š t j d o b r é h o w y c h o w á n j. Od Blasáka. 12. 1830. za 6 fr.

VI.

Spisy historické, geografické a topografické, a t. d.

- * Eusebii Hieronymi Stridonensis Presbyteri opusculum de viris illustribus, a J. P. W. Ditrich. 8. Pragae Čechorum 1821. pag. 84. const. 24 cr.
- * Historie českého diwabla, od počátku až na nynější časy od J. Hýbla. 8. 1816. za 4 fr.
- * Kronyka Mladoboleslawská od přístří Čechů do země české až do nynějších časů, prachy Fr. Nowotného z Luže faráře w Lustěních. Veliký 8. 1822. stran 308. za 36 fr.
- * Kronyka Cyrkewni, w niž se příběhomé Cyrkwe České od gegiho počátku až do léta Páně 1632 wyprawugi, sepsaná před 300 lety od Bohuslawu Bilegowského, nyní wydaná od J. Skalického. Smapau králowstwi českého. 8. w Praze 1816. za 24 fr.
- Paměti Plzeňské, gež sepsal a wydal Joz. W. Sedláček. 8. w Plzni 1821 stran 150 s wyobrazenim staršího pohledu města Plzně, za 30 fr.
- * Wyobrazení a popsaní sw. Wáclawa. 8 w Pr. 1817. s obrázkem za 6 fr.
- * Žiwot sw. Alžběty Db M. Ant. 8. w Pr. 1817. za 10 fr.
- * Žiwot sw. Dytie. 8. 1818. též německy. za 5. fr.
- Kronyka neynowější od počátku prwních knížat českých. Db Fr. Ant. Pabsta. Veliký 8 w Praze 1813 3 dily za 3 zl. 36 fr. Tyž kroniky dyl 4. veliký 8. w Praze 1827 za 1 zl. 12 fr.
- * Žiwot sw. panny Terezie, s přípogenau krátkau historii řádu boských Karmelitánek w Čechách. Db Joz. Černého. 8. 1830. stran 163. za 15 fr.
- * Popsaní založení, zvláštní pobožnosti a života swatosti, mnohým nešťastným osudům podrobené, bývalé řehole Cystercienské a t. d. Veliký 8. 1824. stran 248. s pěti obrazy wáz za 1 zl.
- Knížka o měrách zemských. Db kterého času mlyn a měření zemské w králowstwi Českém swug začátek magi. Poznovu wydaná od Joz. Fr. Dewotého w Hr. Kr. waz. za 15 fr.
- Slawové, praotcowé Čechů a byblitedlná sýdla gegich. Db J. M. Krále. W Hr. Kr. waz. 15 fr.

Starý letopisowé česstj od r. 1378 do 1527. čili pokračowánj w kronikách Přibjka Pulfawy a Benesse z Hořovic, z rukopisů starých wydane. Přetj a nákladem král. české Společnosti Nauk. W Praze 1829. za 3 zl.

Wypsánj žiwota swatých dwav bratrů, biskupů a apoštolů Erhy a Strachotv. Od Joz. M. Krále. S pěknau rytinau w Hr. Kr. waz. za 10 fr.

Žiwotopis sw. Jana Nepomuckého. Spřipogenjm kluzeb Božich a modliteb, wydaná od Jana Nep. Zimmermanna, w Hr. Kr. waz. za 12 fr.

Bossueta (S B) Přjbehowé o změnách církwj protestantských. Přet. od M. Wolfa kněze církwijnjho 8. 1804. 1 zl. 12 fr. waz. 1 zl. 32 fr.

Letopisowé Trojanskstj. To gest wypsánj desýtileté války Jeků s králem Pryamem. 5. wydánj. 8. W Pr. 1812. 42 fr. waz. 52 fr.

Přjbehowé králowstwj Českého, zběhlj za panowánj Ferdinanda 1ho, kterěž wyprawuge J. W. Zimmermann. 2 dšly s rytinami w 8. 1820. 2 zl. 24 fr.

Přjbehowé králowstwj Českého, zběhlj za panowánj Maximiliána 2ho, kterěž wyprawuge J. W. Zimmermann, s wyobrazenjm w 8. 1822. 1 zl. 12 fr.

Wšeo becná kronyka swěta, to gest wypsánj wšech přjpadností a dějin celého swěta; od stwoření až do našich časů. 8. 1820 waz. 58 fr.

Wrtkawé stěstj, t. g. historycké rozgimánj, w němž se vřazuje, že co se koliwěk w tomto swětě widj, nic stálého není, než wšedko časem miji, od W. Dobřenského 1583 řozené, nyní poznowu wydane od W. R. Štěpána. 8. 1824. waz. 18 fr.

Půwodnj a prawdiwé wypsánj oblehnutj Prahy od Šwedbského wogřta 1648. 8. 1819. waz. 18 fr.

Historie literatury České od J. Jungmanna, za 2 zl.

* Ponawrženj o stawu a řádech duchowenstwa w Čechách z ohledu stawopisů wůbec, od J. A. Dundra. 12. 1824. stran 148 za 30 fr.

Kaple wšech Swatých a wěrných zemřelých w Sedlčském klášteře, s obrázkem za 10 fr.

Kratických obsah založení báwnowělkých kapli wšech Swatých a wěrných zemřelých w ohradě audolj Sedlčského. Wydal J. Fr. Demoty. 8. 1822. s obrázkem. za 10 fr.

Průwodce po Čechách. Od J. A. Dundra. w Praze 1822. 12. waz. 12 fr.

- * *Wypisání Českého království.* od B. J. Dlabace. S mapau českého království. 8. w Praze 1818. za 48 fr.
- Zeměpis království Českého,* gegž spořádal J. A. Dunder. W Praze, 1823. 8. stran 168. waz. za 40 fr.
- * *Historische Denkwürdigkeiten des Königreichs Böhmen* von J. Schiffner. 8. Prag. 1816. geb. 24 Kr.
- * *Wyobrazení a popisání w poljuku třech slonůcho kmenu w Hoře Kutny ustatého a při rozpolčení blíž gábra spatřeného kříže,* od J. Fr. Dewoty. Welský 8 w Praze 1823. za 12 fr.
- Průwodce po biskupství královéhradeckém, aneb topografické a historické popisání wšech měst, městeček, panství, hradů at. d.* Od M. Krále. w Hr. Kr. 3 swazky waz. 1 zl. 12 fr.
- Wšecobecný zeměpis neb Geografia* we třech dílech s welskau rytinami a dvěma mapami. Zwlastně pro učitele a česance polnj, a mládež vlastenskau sepsal R. Sadek, w Hr. Kr. waz. 1 zl. 42 fr.
- Wyobrazení a popisání chrámů Swato barborského w Hoře Kutné.* Wydal J. F. Dewoty. W Hr. Kr. S 2 welskýma rytinami 30 fr.
- Popisání welestawného audolj Sedlečského blíž Kutny Horn.* Wydal J. F. Dewoty. S 5 rytinami 8. W Praze 1824. waz. 50 fr.
- * *Pogednání o bylinářství w Čechách,* přel. od Ant. Puchmíra. 8. w Praze stran 152. za 18 fr.
- Popisání a wyobrazení neyznamentlěgších zvířat z historie přirozených věch, w kterémž zewnitřni způsobnost těla, postawa, barwa, schopnost a umělost zvířat obsaženy a y příběhowé některj připogeni gsau, gegž se s těmi zvířaty zběhly.* Sepsané od Jana Hýbla. 8. 1811. za 24 fr.
- * *Wěrné popisání žiwota a smrti swatého Wáclawa Mučedníka Božího a Patrona českého.* Dle čtrnácti obrázků této knížce připogených a wyswětlených, přinichž wždy kratičká modlitba připogena gest. 12. 1831. stran 48, za 12 fr.

VII.

Knihy vědecké, mathematické, počtářské, měřické, mechanické a fyzické a t. d.

- * *Uměníce, nebo Logika.* Od U. Matka. 8. 1820. za 36 fr.

- Prawidla k počítání z hlavy. Přel. od Jana Maš-
še. Druhé vydání. W Hr. Kr. 24 fr.
- Proč a proco při umění početním, od J. N. Šoz. Šilzi-
ga. W Hr. Kr. 24 fr.
- Rychlý počtář, neb krátce obsažené počítání z hlavy od J.
N. Šilziga. W Hr. Kr. 4 fr.
- Wvedení k snadnému, gistému a lehkému z paměti počítání
od J. Šádla. W Hr. Kr. 4 fr.
- Důkladné wvedení k početnímu umění. W. S. W Pr.
v Boh. Hase 1823. 30 fr.
- * Základové Měřictwí čili Geometrie. Od W.
Sebláčka. W Praze 1822. za 1 zl. 12 fr.
- Hyboměřstwí neb Strognictwí, čili Mechanika, s
57 obrazci, od K. Šádla w Hr. Kr. za 30 fr.
- * Základové Přírodnictwí, aneb Jazyky a Matema-
tiky potažené neboli smíšené, sepsal W. Sebláček. W
Praze 1824. Díl první za 48 fr.
- * Tychž základů díl druhý. W Pr. 1827. } za 1 zl.
- * Lučba čili chemie. }
- Přirodostum neb Fyzika, čili věcní o přirozených vě-
cech, od K. Šádla. W Hr. Kr. 32 fr.

VIII.

Mluvnice čili grammatiky slovníky,
a t. d.

- * Uplná dobropiselnost Německá po Německu y
po česku sepsaná od J. Šmitta. S. w Pjřku. 1819. za 24 fr.
- Prawopis Češský, od W. Hanky, druhé vydání 1821. za 10 fr.
- * Böhmische Biegungen von Biegler, za 6 fr.
- * Ueber die Aussprache der českischen Buchstaben, Sylben und
Wörter, von Tomsa Pr. 1800. 12 fr.
- Versuch einer böhm. Phraseologie von W. J.
Sychra. 2 The. 12. Brünn 1821 u. 22. 2 fl. 12 fr.
- Prawidla Češské dobropiselnosti od J. N. Šilziga
W Hr. Kr. 36 fr.
- Wvedení k Německé řeči od Hynka Witka. Druhé
vydání. W Hr. Kr. 18 fr.
- Zastaralé formy češského slovesa vysvětlené. Od Šoz.
Wl. Granty w Hr. Kr. 1829. 12 fr.
- Tabule tří k náležitému poznání bewatero částek češské řeči,
od Fr. Černého. 30 fr.

Německá mluvnice od A. Bisselého, W Praze 1823. v Hase, 30 fr.

Mluvnice čili Sautawa gazyka Čeště řeči, dle Dobrowského od W. Hanky, za 40 fr.

Pravidla čeště řeči od P. Nowotného v Házě 8. 24 fr.

Übungen im Deutschsprechen, von Rautenfranz, vermehrt von Sawornický 4 Auflage. 8. 1819. u Ház. 18 fr.

Reynowegssj mluvnice čeště, od R. Ryfela 8. W Praze 1830. w 24. fr.

* Románi Čib, d. i. Grammatik und Wörterbuch der Zigeuner Sprache. Dazu als Anhang die Hantýřka oder die böhm. Diebs-sprache von A. J. Puchmeyer. 8. 1822. 12 Kr.

Böhmisch-deutsch-lateinisches Wörterbuch v. G. Pallkowitz 8. Prag 1820. dva díly. za 7 zl.

* D počátku a proměnách prawopisu Češtěho. Wel. 8. 1828 fr. 16. za 4 fr.

* Beleuchtung der Streitfrage über die böhm. Orthographie v. J. Jungmann. 8. 1829. Seiten 83. 10 Kr.

IX.

Knihy krásowědné a nowesné.

a) Kečnictwj w úbec.

Wýbornj způsoby owé duchownj wýmluwnosti od Joz. Bernharða, čerwenorečického děkana. 1822. za 48 fr.

Wměnj kazatelské J. W. Komenického gež po 172 letech z rukopisů wybral a poprvé wydal J. P. Siegler. 8. 1830. za 30. fr.

b) Básnjctwj w úbec.

Počátkowé češtěho básnjctwj, obzwláště prozodye. 8. w Presspurku. 1818. za 24 fr.

3 lo mky o češtěm básnjctwj, zwláště pař o prozodni. 8. W Praze 1820. 24 fr.

1. Básně we sbírkách.

* Básně J. G. Marka. 1823. 12. stran. 126. za 12 fr.

- * Básně J. Kollara. 8. w Praze 1821. za 15 fr.
- * Básně (smíšené) J. L. Čelakowského. 12. 1822. za 12 fr.
— druhé vydání w Praze. 1830. za 20 fr.
- * Básně Jana Hercega. 12. 1822. za 12 fr.
- * Básně J. W. Kamaryta. 12. 1822. za 12 fr.
- * Básně J. A. Kokosa. 16. 1827. za 16 fr.
- * Básně J. Kociana 12. w Praze 1823. za 12 fr.
- Písně světské lidu slowanšého w Uhřích 8. 1827. waz.
za 24 fr.
- Čelanky od J. Langerera w Hr. Kr. waz. za 30 fr.
- Písně obsahu rozmanitého od M. A. Přibila w Hr. Kr. 10 fr.
- Básně J. K. Chmelenického, w Hr. Kr. 20 fr.
- Gesnerovy Sdylly přel. od W. Hanke s obrazkem. za 12 fr.
- * Hlas Lyrny České. Básně Štěpničkovy. 1818. 12. dva
díly za 1 zl.
- * Krasověčnický, aneb sbírka básní k deklamaci. Od S.
K. Macháčka. Díl 1. 1823. 8. stran 400. za 48 fr.
- * Listové z dáwnowělosti. Z Herdera přel. J. L. Če-
lakowského. 1823. 8. za 15 fr.
- Malíčkosti w řeči wázané. Sbírká nápisů, drobnů-
stek, wtipných nápadů a t. d. o které se pokusil Sychra.
W Hr. Kr. 1823. 12.
- Nowé básně, od Puchmíra; s rytinami za 24 fr.
- * Podobenský od J. A. Krummachra, přel. J. B. Tom-
sy 16. w Praze. 1821. 3 dílky s rytým titulem. za 36 fr.
- * Prostonárodní srbšká Muza od W. Hanke. 12. 6 fr.
- * Slowanšké Národní Písně. Sebrané Fr. L. Če-
lakowským. 8. W Praze 1822, díl druhý 1825, díl
třetí 1827. za 1 zl. 12 fr.
- * Slowesnost, aneb sbírka příkladů s krátkým poe-
tickým o pohu, od J. Jungmanna. w 8. 1820. za 1 zl.
- * Osňanovy Básně. Přel. od J. Hollmanna 16, 1827.
za 40 fr.
- Noworočenka na rok 1823 a 1824 a 1825. W Hr.
Kr. po 24 a 36 a 48 fr.
- Hyacinthy od J. B. Wladiky. W Hr. Kr. 12 fr.
- Litewské národní písně, přel. od J. L. Čelakowského.
W Hr. Kr. w. 20 fr.
- Dhlas písní Ruských. Od J. L. Čelakowského W Hr.
Kr. 24 fr.
- Deus w básněni České od K. S. Šnabdra. W Hr.
Kr. dvě sbírky po 36 fr.

- Sto welmi nawčnůch dwauřádkowůch Bágek přel. pečj J. H. Pospissila. W Hr. Kr. 12 fr.
- Weselé písni ob G. Wolného, býwalého owčáka w Krátonohách. W Hr. Kr. 6 fr.
- Wesna, či básně prvotinné od J. Trnky. W Hr. Kr. 12 fr.
- Muza Morawská od Galasse. Díl druhý. 8. W Holomaucy. 1825. 24 fr.
- Básně drobné S. Hněvkowského 8. 1820. 29 fr. waz 38 fr.
- Pohřebnj Písni ob J. J. Ryby, druhé wydánj 8. 1822. waz. 27 fr.
- Starobylá Skládauž XIII. a XIV. věku 12. 4 bjlj v Ház. po 12 fr.
- * Starobylůch skládánj díl opozděný za 24 fr.
- Rukopis kralodworťh, wydán od W. Hanky. za 2 zl.
- Muzy dcera we třech zpěwůch od S. Gody 8. 1829. W Presspurku waz. 30 fr.
- Hankowy Písni. za 20 fr.

2. Básně gednotliwé.

- Gressetůw Papaušek. Přeloženjm Rinského 12. w Brně. 1817. za 18 fr.
- Igor Swatoslawič. Hrdinský zpěw proti Polowcům. Od W. Hanky. 1821. za 16 fr.
- * Iwan, básně epická w 5 zpěwůch od Fr. A. Kokosa 1823. 8. za 15 fr.
- * Jozeff Egyptský. Básně we dwanaći zpěwůch od Fr. Raymanna, děkana Častolowického, welk. 8. w Praze 1820. S krás. rytinau. za 24 fr.
- * Poslednj den a saud. Básně we 3 zpěwůch od Fr. Raymanna. 8. 1816. za 12 fr.
- Wznesenost Pějrody, lrycká básně w šestj zpěwůch od M. B. Polaka, we w. 8. 1819. s krásnau rytinau. za 24 fr.
- * Záře nad Pohanstwem, aneb Wáclaw a Boleslaw. S fr. rytinau. Od J. Lindy. 8. 1818. za 24 fr.
- * Dbět Powjdeka zdáwnowěkosti Češk. Od W. S. Nowotného. 8. 1824. za 10 fr.
- Panna Gejernj, básně w 6 zpěwůch Waltera Skotta. Přel. J. L. Čelakowský. W Hr. Kr. 48 fr.
- Seřta dwadcet. W Hr. Kr. waz. 5 fr.
- * Allegoria, Protheus felicitatis et miseriae Czechiacae. Staročeská země. Satyra. I. 1715 ob J. Hammeršmida wydáná nynj po druhé od J. Hýbla. 1829. 6. fr.

* *Dějiny. Básně romanticko-hrdinská w XVI. zpěvích od S. Hněvkowského. Druhé vydání. 1830. za 1zl.*

3. H r y d i w a d e l n j.

a) W e s b j r k á ě h.

Almanach dramatických her na rok 1825, 1826, 1827, 1828, 1829 a 1830 od W. Klípcery. w Hr. Kr. po 48 fr.

Divadlo W. Klípcery. swaz. první. W Hr. Kr. za 1zl.

Divadlo české nové, 4 díly srytinami w Praze 1825. wáz. 1zl. 52 fr.

Divadlo J. N. Štěpánka. 13 dílů po 24 fr.

b) S m l á s t n j.

α. Ě i n o h r y, t r u c h l o h r y a w e s e l o h r y.

Gať to ať wypadne? weselehra we 3 geb. od J. N. Štěpánka. 12fr.

* *Göthowa Sphigenia w Taurii. Tragédia w pateru děstwj. Přel. S. K. Macháčka. 1822. 8. str. 100. za 15 fr.*

* *Libušsin faub, smutnohra w 1 gebn. od W. Klípcery. 8fr.*

* *Mečislaw al Blanka. Rytířská hra od Gebličky. za 10fr.*

Na zapřenau. Kráska w geb. gebn. dle Kocebue. za 8fr.

Metophr, wel. hra. w 1 gebn. 7fr.

* *Dmylowé. Dle Šekspira wybělaná weselehra Bolemyzem Tjboršým. 8. 1823. wáz. za 12fr.*

* *Přestrogowání. Kráska we dwau gebnáních od Kocebue, zčest. od M. J. Synchry. za 10fr.*

Sedliské námluwy, weselehra w 1 gebn. 8. w Hr. Kr. 1820. 6fr.

Wyhrané panství. Půwodní weselehra w 3 gebnáních od J. Raymanna 8. w Hr. Kr. 1821. 6fr.

* *Sluchoněmý, aneb Ube del' Espée. Historická hra w pěti gebnáních, zčest. Norb. Waněk. 8. 1825. wáz. za 12fr.*

* *Podivná nemoc. Dle Kocebue wybělaná weselehra od J. H. Gilemaichým. 18. 1823. za 8fr.*

* *Wina. Smutnohra we 4 děstwjích z Adolfa Müllnera. 8. 1827. za 16 fr.*

- * **Ženíchové.** Původní romovaná fraška ve 3 jednáních
od S. R. Macháčka 8 1826. za 20 fr.
- Angelina,** Truchlohra ve 4 jednáních od F. Turinského.
W Hr. Kr. 17 fr.
- * **Angelina.** Trauerspiel in 4 Akten aus dem böhm. des
F. Turinsky vom S. R. Macháček 12. Prag. 1827. 24 fr.
- Bezdechý lékař.** Fraška w 5 jednáních od M. Sychry.
w Hr. Kr. 18 fr.
- Bělaussi.** Weselohra ve 4 jednáních od W. Klicpery. w
Hr. Kr. 20 fr.
- Bílá růže.** Dramatická maličkost ve 2 jedn. od M. D.
Kettikow. W Hr. Kr. 18 fr.
- Božena.** Činohra w 5 jedn. od W. Klicpery. za 22 fr.
- Díwochové.** Činohra w 1 dějství přel. od J. Chmely.
w Hr. Kr. 8 fr.
- Dwogčata,** dram. básně w 6 jednání ob W. Klicpery. W
Hr. Kr. 20 fr.
- Hadrián z Itimsu,** rytířská hra ve 4 jednáních ob W.
Klicpery. W Hr. Kr. 17 fr.
- Harfa,** truchlohra ve 4 jednáních ob J. E. Wocela. W
Hr. Kr. 15 fr.
- Hodina večerní,** hra z Noebue, přel. od F. Tomsy.
W Hr. Kr. 5 fr.
- Hrabě Běnowský.** Veliká činohra w 5 jedn. přel. ob
J. Chmely. W Hr. Kr. 18 fr.
- Kauzelná píšťala.** Směšná hra ve 2 jednáních ob J.
Ketika. W Hr. Kr. 8 fr.
- Knjžata mezi pastýři,** hra pastýřská ve 3 dějství přel.
ob J. Chmely. W Hr. Kr. 7 fr.
- Kwakerové,** činohra w 1 jedn. W Hr. Kr. 6 fr.
- Kaupežnjcy na chlumu.** Bláznivá činohra w 5 ge-
dnáních ob J. N. Štěpánka. W Hr. Kr. 15 fr.
- Lájsa dětí,** dram. maličkost ku gmenowinám ob J. P. Kau-
na w Hr. Kr. 8 fr.
- Lháč a geho rod.** Weselohra w 5 jednáních ob W. Klic-
pery. W Hr. Kr. 20 fr.
- Martinka,** hra w 1 jednání. Přel. ob F. L. Čelakowské-
ho. W Hr. Kr. 8 fr.
- Nesfodj přátel zkaufeti.** Původní činohra ve 2
jednáních ob J. S. Ketika w Hr. Kr. 8 fr.
- Rob Swoganowský.** Truchlohra ve 4 dějství ob Wácl.
Klicpery w Hr. Kr. 17 fr.
- Tony.** Truchlohra přel. ob F. Tomsy. W Hr. Kr. 8 fr.
- Whljká,** činohra w 5 jedn. ob W Klicpery. za 20 fr.

- Bawrženš syn.** Činohra w 1 děgštwj z Gesnera. Přel. J. Chmela. W Hr. Kr. 6 fr.
- Žižkůw meč.** Frappa we 3 gednáních od W. Klicpery. w Hr. Kr. 13 fr.
- Johanna z Montfokonu,** činohra přel. od J. Chmely u Ház. 12 fr.
- Zmatek nad zmatek,** přel. frappa od J. Chmely. v Ház. 12 fr.
- Mášečowé newěrnosti,** přel. činohra od J. Chmely. u Ház. 12 fr.
- * **Syta Mány,** aneb: Karel XII. v Bendru. Činohra w 5 gednáních, zřest. od J. N. Štěpánka 8. 1817. stran 84 za 12 fr.
- * **Příjeň malých,** aneb: zadní schody. Weselohra w 1 gednání, zřest. od E. Kubelky. 8. 1830. za 8 fr.

β. Zpěwohry.

- * **Lazebník Sewillský.** Zpěwohra we dwau gednáních. Přel. od S. K. Macháčka 8. 1825. za 12 fr.
- * **Dthello,** Mauřenju Benátský. Wážná zpěwohra we 3 gedn. přel. od S. K. Macháčka. 8. 1827. za 8 fr.
- * **Robina Esweycarťá.** Zpěwohra we 3 gednáních ble J. J. Castelli od S. K. Macháčka. 8. 1824. za 12 fr.
- * **Wodár.** Zpěwohra we 3 gedn. Přel. od S. K. Macháčka. 8. 1824. za 12 fr.
- Dráteník,** zpěwohra we 2 děgštwjch od Joz. Chmelenškyho. W Hr. Kr. 20 fr.
- Kauzelná sletna.** Zpěwohra we 2 děgštw. přel. od J. Chmelenškyho. W Hr. Kr. 15 fr.
- Dlbčich a Wožena** Zpěwohra we 3 děgštwjch od J. Chmelenškyho. W Hr. Kr. 15 fr.
- Snih.** Zpěwohra we 4 děgštwjch přel. od J. Chmelenškyho. W Hr. Kr. 20 fr.
- Pražští stádcy,** aneb: Kubiček dostane za wpučenau. Zpěwohra. 8. W Praze 1819. 12 fr. wáz. 14 fr.
- Jozef a bratři geho.** Zpěwohra we 3 děgštwjch, přel. od J. Chmelenškyho. za 16 fr.
- Uljra,** neb Praha w giném dílu swěta, směšná zpěwohra we 3 gedn. přel. od J. N. Štěpánka. v Ház. 8. 12 fr.
- Don Juan,** zpěwohra we dwau gednáních, přel. od J. N. Štěpánka. v Ház. 8. 16 fr.
- * **Don Juan,** prostopášník potrestaný, zpěwohra we dwau gednáních, přel. od S. K. Macháčka. za 20 fr.

- * *U nos ze serailu. Spěvohra ve třech dějstvích. 8. 1830. stran 55 za 10 fr.*

X.

Překlady z klasiků Řeckých a Latinských.

- * *Marka L. Cicerona knihy o přátelství, nadepsané Lelius. Z latiny w češtinu vvedené od Řehoře Grubého z Geleni, s latinským textem. 12. 1818. za 12fr.*
Tabule Rebesa Tebanského. Z Řeckého přel. od W. Karafiata. 8. 1824. 8 fr.
 * *Virgilia Marona zpěvy pastýřské. W české verši vvedl a vysvětlil K. Winařický. 8. 1828. waz. 30fr.*
Wybor ze spisowatelů Řeckých 2 díly 8. 1826. 1zl. waz 1zl. 20. fr.
Xenofonta mudrce Aténského život a skutkové Čtyř staršího. Přel. od A. z Winterodu. 2 díly. 8. 1809. 1zl. 12 fr

XI.

Episy k wyraženi, neb zábavné.

- * *Elissa a Osvald, Šwedcarská powjídka. S rytinami waz. za 10fr.*
 * *Genowefa 12. 1818. a 1824. za 12fr.*
 * *Gitka, hraběnka z Zogenburku. přel. od Tom. Kubelky. 8. 1819. za 12fr.*
 * *Kryzelba a Bryzelba. 8. 1818. za 12fr.*
 * *Dbleženj Rosselové, přel. z franc. J. W. Štěpán. W Pjřu 1820. 4 díly. 48 fr.*
 * *Wlahostaw, aneb kdo svět zkusyl, něco wj, od J. Charwáta. 8. w Pr. 1824. za 12fr.*
 * *Stnost we de k prawému štěstí, přel. od M. S. Matěky. 8. 1824. za 12fr.*
 * *Powjídky od E. G. van der Welde 5 dílů. po 20fr.*
 * *Konwalinky, aneb zbirka půwodnjch romantických powjdek od J. G. Marfa. Díl prwnj 1824, díl druhý 8. 1827. za 36fr.*

- * Morawské powjčky, aneb 7 přepobitných obrazů fir. Syrylla. 12 w Praze 1825. za 8kr.
- * Newjn, aneb následky z newědomosti, od E. Rubelky. 8. 1824. za 12kr.
- Babička. Chudá swadlenka. Nebožtík Papir-ník. Powjčky Klarenowy přel. od F. Tomsy, w Hr. Kr. 20 kr.
- Děwče z Bezowa, we 2 dílcích, Powjčka z Klarena ob Tomsy. W Hr. Kr. 40 kr.
- Garéřalky od F. B. Tomsy. W Hr. Kr. za 16 kr.
- Sarossina Swatawa, powjčka z minulých časů. W Hr. Kr. 4 kr.
- Sella, z Klarena ob F. Tomsy. W Hr. Kr. 20 kr.
- Hirlanda, wewobkyně Bretánská. ob E. R. W Hr. Kr. 15 kr.
- Klarenowy powjčky, přel. od F. B. Tomsy. W Hr. Kr. 8 swazků po 20 kr.
- Knjžeci lékař, Lizinka, Powjčky z Klarena ob F. Tomsy. W Hr. Kr. 20 kr.
- Lafontainůw Romulus. Přel. od J. Ludwika 2 sw. w Hr. Kr. 48 kr.
- Lářka gi vtráplila we 2 díl. z Klarena ob F. Tomsy. W Hr. Kr. 40 kr.
- Mařenčin kořijček od M. D. Retikowy 2 swaz. s obrazy, w Hr. Kr. 33 kr.
- Maličkosti od M. J. Sydry. W Hr. Kr. 12 kr.
- Milina, aneb noworoční čtenj. Od J. L. Zieglera, w Hr. Kr. 30 kr.
- Mimili, powjčka Klarenowa přel. od F. Tomsy. W Hr. Kr. 20 kr.
- Myrřowě wěneček. Od Marie Antonie. S obrázky. W Hradci Kr. 16 kr.
- Navěné powjčky od W. Duffa. w Hr. Kr. 15 kr.
- Přiběhowé pro dcery, České a Morawské od M. D. Retikowy. W Hr. Kr. 18 kr.
- Přiběhowé Robinsona mladšího. S rytinau. W Hr. Kr. 20 kr.
- Romantické powjčky od F. Tomsy. S rytinau. W Hr. Kr. 30 kr.
- Šlépěge lwowa. Powjčka w Hr. Kr. 5 kr.
- Stará powěť o Stogmjirowi a Brunsjškowi, knjžatech Českých. W Hr. Kr. 8 kr.
- Šťastný osud prw nešťastné princezky. Od Wewerky. W Hr. Kr. 5 kr.
- Wěrna Ryzka, aneb štálost lásky. Powjčka. W Hrad. Kr. 5 kr.

Wilibald z Michlštátu od Smitta. W Hr. Kr. 8 fr.
 Wěneček pro dcery vlastenské od M. D. Netikomy. W
 Hr. Kr. 24 fr.

Wychowaneclášy, přel. Cussich. W Hr. Kr. 6 fr.
 Zelenopláštník Benátský. Hrad Laupežský. Po-
 wjebky Klarenowy přel. od J. Tomšy. w Hr. Kr. 20 fr.

Hrabě Rožmberk. 8. 1810. 30 fr.

Krásná Dívka, aneb strážník v Bilewěže 8. 1798. 8 fr.
 Lásky a wděčnost, a mocnost svědomí. Od Lafontaine.
 8. 1821. 12 fr.

Lehkomyšlnost kleslí cestu k neštěstí. Od J. G.
 Hübnera 8. 1821. 6 fr.

Nalezení Ostroma Madery. 8. 1821. wáz 8 fr.

Přihody Jana Zamputáře od Charwata 8. 1823. 8 fr.

Přiběhowé Telemacha syna Wlyšowa sepsaní od Fe-
 nelona, přel. od Sieglera 2 díly 8. 1814. 1 zl. 24 fr.

Přihody Princezny z Pontje. 8. 1830. 10 fr.

Rozličné powjdačky k povčení a k obweseleň. 1808.
 12 fr.

Španělská rekvyně. 8. 1814. 10 fr.

Zbírka příběhů paměti hodných. 8. 1821. 24 fr.

Zaběhna stečna. 8. 1798. 12 fr.

Zbírka cest wypsání po moři. 2 díly 8. 1812. 1 zl.
 4 fr.

Zběně z Básnu. 8. w Pr. 1799. 20 fr.

* Seraffa. Dárek dcerkám městským od Dobrowlasiky
 M. Antonie 12. 1826. str. 112. za 12 fr.

XII.

Episy obsahu rozličného a časopisy.

* Dobroslaw, wydán od J. L. Sieglera, 12 swazků po 18 fr.

* Hyllos, národní časopis, wedl Hyl. 4. 3 díly se 60
 obrázk. 30 zl.

Kratochwilný, spis pro obweseleň a spolu k ponawčení,
 wydáwan od M. L. Sydry. Dwa swazky. 1827. 48 fr.

* Krok, veřejný spis wssenačný pro wzdělance narodů Če-
 ťsko-Slowanského. Od J. Sw. Presla. Dr. w lékařství zc.
 8 swazků, swazek po 48 fr.

* Lesefrüchte. Gesammelt von R. Pilat. 1. Hundert
 8. Pr. 1826. 12 fr.

Čechoslav. Obecný zábavní. 6 svazků. V Praze a
v Hr. Kr. 1830 po 12fr.

Sindy a Nyni, aneb sbírka obrazů pamětihodných osob,
věcí a příběhů. Vedením J. Hýbla. Jeden svaz. 131. 12fr.

Milozor. Vydán od J. L. Zieglera. V Hr. Kr. 24fr.

Přítel lidu. Od B. Kramérýusa. 8. 1806. 13l.

Rozmanitosti. Vydávané od J. Hýbla. Svazky A,
B, F, G, H, I, K, L, M, N, O, P, Q, svazek 10fr.

Přívěsek.

Písňe s hudbou a hudba.

* Písňe České pro jeden hlas při Pianu-Forte, dva
svazky, vydané od S. R. Macháčka, po 24fr.

De watero Písni pro jeden hlas při kytarě, od W. H.
Žitka. 8. v Pr. 1821. za 24fr.

* Variationen für das Piano-Forte gesetzt v. P. Joseph
Lemoch. Prag 1826. 24fr.